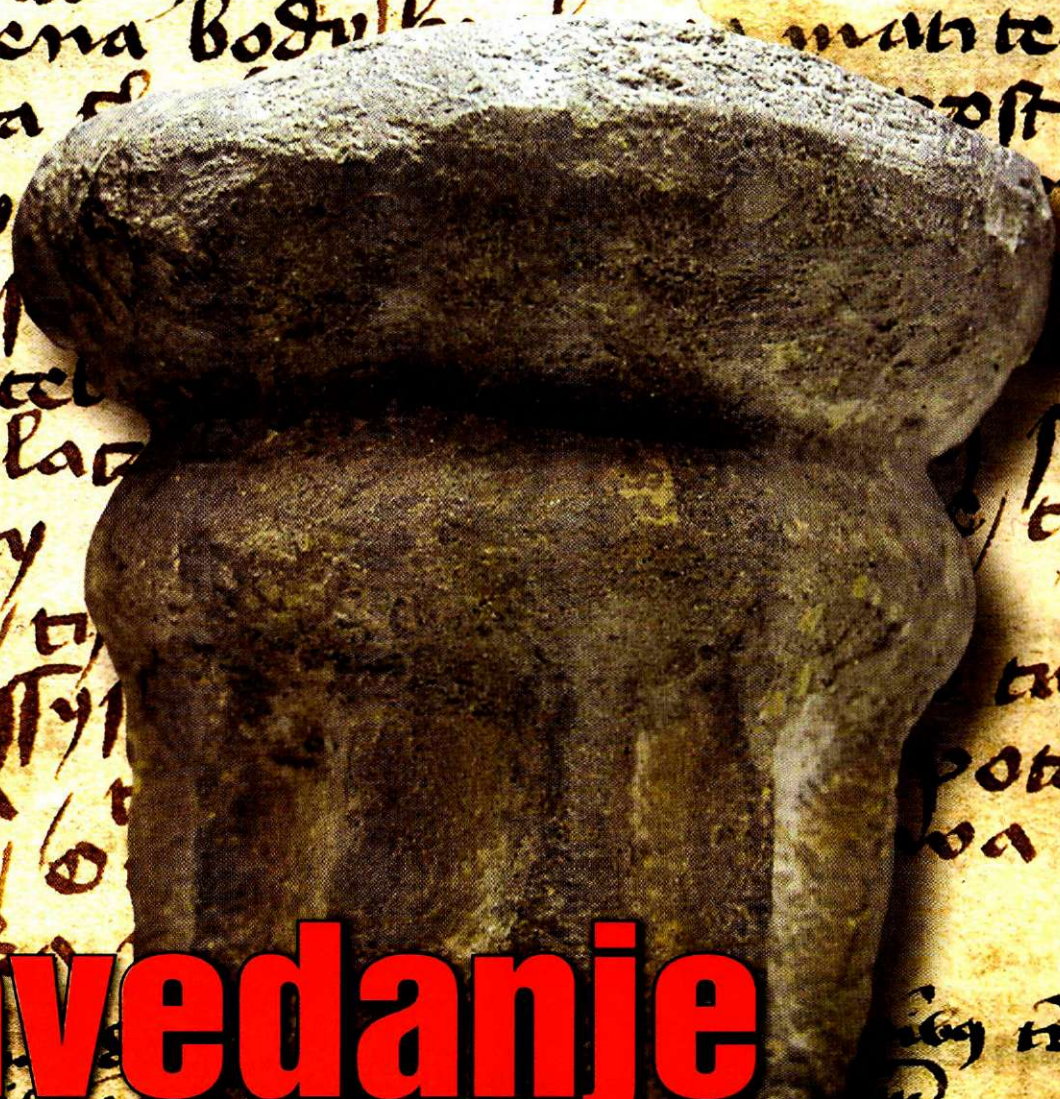

DEMOKRACIJA

Kako je služil Janez Kocijancič

Nekdanji predsednik Telekom Slovenije Peter Tevž je s podjetjem KI Svetovanje – trženje, ki je v lasti Janeza Kocijanciča, po prepričanju opozicije sklenil za družbo škodljivo pogodbo. Računsko sodišče naj bi zdaj raziskalo poslovanje Telekom Slovenije.

Zavedanje slovenskih korenin

POLITIKA
Tekma za evropski parlament

SLOVENIJA
Sporni islamski center

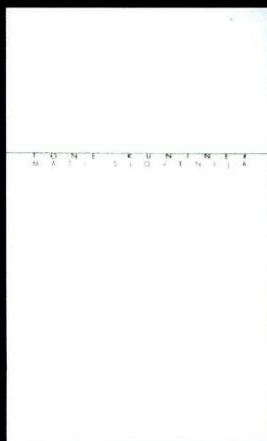

INTERVJU
Alenka Jeraj
Združena Evropa je priložnost za mlade

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

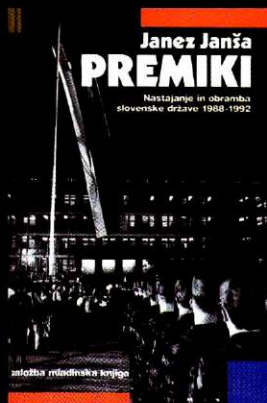
TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

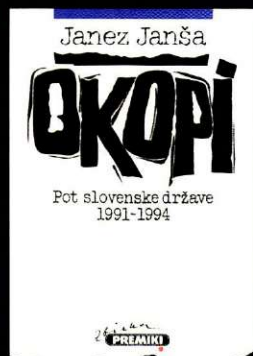
MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

JANEZ JANŠA PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

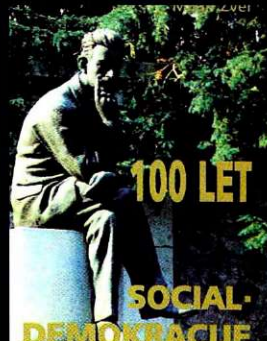
SILVIN IN MAIDI EILETZ ZGODOVINA NEKE KOLABORACIJE

Boljševiki so v prvi svetovni vojni kolaborirali z vojnim sovražnikom Nemčijo. 368 strani, 6.727 SIT

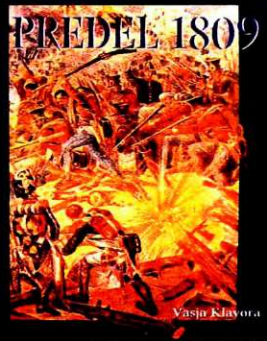
MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobiša v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906,00 SIT

MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojskih spopadov Napoleona in Francozov z Avstriji na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

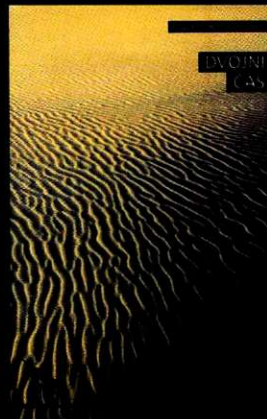
ANDREJ RAHTEN POZABLJENI SLOVENSKI PREMIER

Dr. Janku Brejcu je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. 344 strani, 4.232 SIT

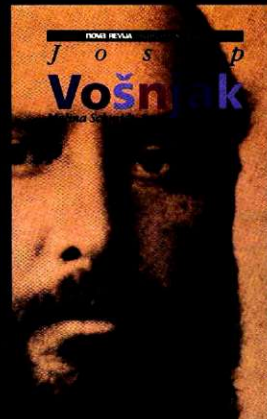
CZESLAW MILOSZ PREVZEM OBLASTI

Avtor slika travmatično dogajanje med II. svetovno vojno, čas, ko je bil Poljski vsiljen komunistični sistem. 236 strani, 7.760 SIT

BRANE SENEGAČNIK DVOJNI ČAS

Ekspresivna, komunikativna poezija, ki se odlikuje z bogastvom sugestivne metaforike, upesnjuje dvojno naravo resničnosti. 107 strani, 4.980 SIT

MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugimi mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Komsomolci ne počivajo

Vsaka politična elita, ki je predolgo na oblasti, se sčasoma spridi, postane arogantna in samovšečna, saj si domišlja, da je nezamenljiva. Izredna seja o sumu korupcije, klientelizma in pranja denarja je bila za vladajočo nomenklaturu neprijetna in v predvolilnem času na moč nezaželena. Ker se v liberalni demokraciji in združeni listi tega zavedajo, so uporabili za demokracijo nenavadne ukrepe. Izredno sejo v državnem zboru so s svojo glasovalno večino časovno drastično omejili, poleg tega so poskrbeli za primerno medijsko sito, ki je v javnost spustilo samo nekatere informacije. Nacionalna televizija tako ni prenašala izredne seje (prenašala jo je samo TV 3), kontinuitetni mediji pa so poročali samo o nekakšnih očitkih opozicije, ki naj bi bili bolj ali manj neutemeljeni. Velikim medijskih hišam še na misel ni prišlo, da bi se v skladu s profesionalno novinarsko etiko ukvarjali s podanimi očitki. V državah z uravnoteženo medijsko strukturo je običajno, da skušajo mediji, ki imajo na voljo veliko denarja in novinarjev, ugotoviti, ali očitki držijo, saj javnost to nedvomno zanima.

Znova se je torej jasno pokazalo, da je v naši državi večina medijev naklonjena tranzicijski levici in da smo še daleč od uravnoteženega medijskega prostora. Tako je pobuda Nekaj je treba storiti, da bo v Sloveniji končno zaživela demokracija še vedno nadvse aktualna. Seveda uravnoteženi medijski prostor vladajoči nomenklaturi ne ustreza, kar je vnovič pokazala na zadnji izredni seji, kjer je gladko zavrnila predlog opozicije o dopolnitvi zakona o medijih, ki bi prinesel uveden medijijskega sklada za tiskane medije.

Po vsem tem se je v enem izmed tednikov izpovedal "gospodarstvenik" in predsednik sveta LDS Gregor Golobič, ki ga je filozof dr. Slavoj Žižek lani občudujoče označil za prihodnjega slovenskega Stalina. Z obilno pomočjo novinarke se je prikazal kot nekakšna žrtev, ki so jo poskušali medijsko umoriti. "Tokrat je bil napad prvič izveden tako temeljito, naravnost in neprizanesljivo

... Ja, razočaran sem in prizadet," je razlagal Golobič. In čeprav je vladajoča garnitura naredila praktično vse, da bi ga zavarovala, je tarnal naprej: "A prizadene te lahko vsak, razočara pa samo tisti, ki je na isti strani fronte. Nekateri, ki ne pripadajo drugi strani in za katere sem se mnogokrat izpostavil, jim pomagal, so se tokrat potuhnili in pritajili. To je huje kot to, da te nekateri postavijo za sovražnika, ker politiko razumejo kot totalno vojno." Golobič je znova napovedal, kar je že nekajkrat storil, da se "dokončno" umika iz politike, saj naj bi oktobra odstopil kot predsednik sveta stranke. Znova je tudi pokazal, da je mojster sprenevedanja, političnih bombic in da politično razmišlja. Tako kot nekateri komentatorji, ki so naklonjeni tranzicijski levici, je skušal v vrste koalicije Slovenija zasejati seme nezaupanja s pojasnjevanjem, naj bi SDS izkoriščala Novo Slovenijo in podobno. Nedvomno se v vladnih vrstah dobro zavedajo, da je koalicija Slovenija njihova edina resna alternativa, ki jih jeseni lahko vrže z oblasti. Zato poskušajo povezavo med Janezom Janšo in Andrejem Bajukom oziroma med Slovensko demokratsko stranko in Novo Slovenijo vsaj oslabiti, če že ne razbiti. Pri tem uporabljajo preizkušene kominternovske metode, ko hkrati z nekaterimi resničnimi dejstvi lansirajo tudi polresnice in laži. Zaradi proporcionalnega volilnega sistema v Sloveniji namreč res vse stranke med seboj konkurirajo, kar povzroča občasne spore, vendar je to nekaj normalnega tudi med zakonci. Koalicija Slovenija pomeni za že velikokrat razočarane pomladne volivce praktično zadnje upanje za spremembo sedanje oblasti, zaradi česar je odgovornost vodilnih predstavnikov koalicije Slovenija do volivcev toliko večja.

V petek se je začela uradna volilna kampanja za volitve v evropski parlament. Slovenija kot nova članica Evropske zveze bo vanj volila sedem svojih predstavnikov. Za teh sedem mest se bo potegovalo kar trinajst kandidatnih list, od katerih pa jih zaradi visokega volilnega praga le kakšnih pet ali šest računa na izvolitev svojega kandidata, pri čemer lahko nekatere stranke računajo celo na izvolitev dveh ali treh poslancev. Kot kažejo zadnja javnomnenjska merjenja, so glavne liste med seboj precej izenačene. Liberalna demokracija z nosilcem liste Jelkom Kacinom ne vodi preveč izrazito, sledijo ji združena lista pa SDS, NSi itd. Nedvomno bodo evropske volitve delni znanilec jesenskih sprememb, zato bodo naslednji tedni še nadvse zanimivi.

Metod Berlec

V vladnih vrstah se dobro zavedajo, da je koalicija Slovenija njihova edina resna alternativa, ki jih jeseni lahko realno vrže z oblasti. Zato poskušajo povezavo med Janezom Janšo in Andrejem Bajukom oziroma med Slovensko demokratsko stranko in Novo Slovenijo vsaj oslabiti, če že ne razbiti.

9 Ali so mogoče stranke brez ideologije?

Nekateri ugledni pisци trdijo, da bomo dobili normalno pragmatično politiko takrat, ko se bo politika dezideologizirala.

11 Kandidati za evroposlance

12 Porezane korenine

Slovenija je dva tedna po vstopu v Evropsko unijo dočakala zgodovinski trenutek soočenja z lastnimi koreninami. V ponedeljek, 17. maja, je bila v Narodni in univerzitetni knjižnici odprta razstava najstarejših slovenskih besedil: Brižinskih spomenikov, ki veljajo za najstarejše zapisano slovensko besedilo, ter Stiškega, Celovškega in Čedadskega rokopisa.

16 Kocijančičevi milijoni

Nekdanji predsednik družbe Telekom Slovenije Peter Tevž je s podjetjem KL Svetovanje – trženje, ki je v lasti Janeza Kocijančiča, po prepričanju opozicije sklenil za družbo škodljivo pogodbo. Računsko sodišče naj bi zdaj raziskalo, koliko je bilo še takšnih pogodb, če bo seveda sledilo stroki in ne interesom dnevne politike.

18 Plodna tla za korupcijo

22 Kaj nas čaka?

24 Kam je izginilo zaupanje?

31 Vrnitev dinastije Gandhi

Najštevilčnejše volilno telo na svetu se je proti prevladujočim pričakovanjem odločilo za zamenjavo na oblasti in s tem pokazalo, da zna biti nepredvidljivo. Z najverjetnejšo novo premierko se v Indijo hkrati vrača staro in začenja novo. Sonia Gandhi je dedinja dinastije, ki je večinoma vladala Indiji vse od njene neodvisnosti leta 1947.

34 Združena Evropa je priložnost za mlade

Pogovor z Alenko Jeraj

Vključitev Slovenije v Evropsko zvezo prinaša mnoge priložnosti za Slovenijo; sama želim opozoriti predvsem na priložnosti za mlade: možnost šolanja v tujini, konkurenčnost, ki je poročstvo za spremembe in dvig kvalitete na vseh področjih družbenega življenja.

44 Dežela dveh resnic

56 Kolesarjenje po padli meji

Slovenci smo vstop v EU pričakali nadvse športno. Skoraj vsaka slovenska vasica je zaznamovala ta zgodovinski dogodek.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

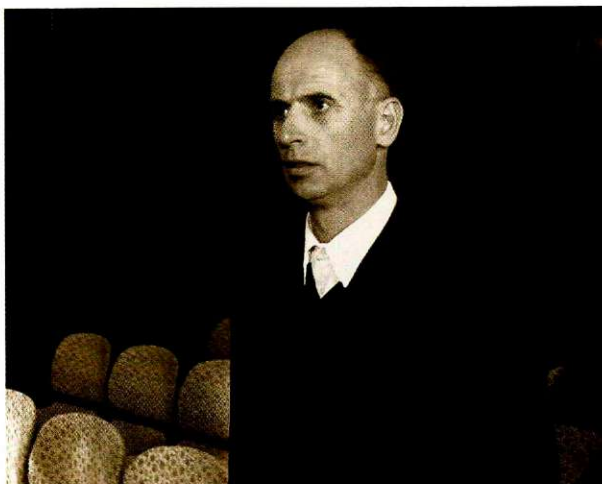
Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Ivo Žajdela, Esad Babačić, Igor Gošče, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjancić tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Dane Kostrič in arhiv NUK

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Bojijo se resnice, saj je boleča

Pogovarjali smo se s poslancem Nove Slovenije Janezom Drobničem.

V javnosti še vedno odmeva razprava o sumih korupcije, klientelizmu in pranju denarja v povezavi z LDS, ki je potekala v državnem zboru in zunaj njega. Vas je presenetilo, da je vladajoča parlamentarna večina tako drastično omejila možnosti opozicije za predstavitev dokazov?

Bojijo se resnice, saj je boleča in hkrati kaže na problematično razsežnost tranzicije, ki jo je določen sloj prejšnje elite zlorabil za svoje lastne interese: hitro in nezakonito bogatenje, obubožanje širšega sloja državljanov in zaviranje delovanja organov pregona – od policije prek sodišč do tožilcev. Ugotavljamo, da ta sloj s kapitalsko močjo pritiska na delovanje javnih in državnih institucij, kaže pa se kot klientelizem in vrsta koruptivnih postopkov. Analiza je pokazala, da je ta elita najtesneje povezana z vladajočo koalicijo, zato je takšna razprava v parlamentu potrebna. Vladajoča koalicija noče, da bi javnost izvedela za konkretne podatke, in tako ni dopustila prenosa seje. To je zaskrbljivo, saj zrela demokracija potrebuje javnost delovanja in odprtost medijev.

Kako odgovarjate na očitke vladnih predstavnikov, da državni zbor ni primeren kraj za tovrstne razprave?

Kje naj potemtakem opozicija predstavi ugotovitve, če jih mediji ne objavljajo, ovadbe se pri tožilih izgubljajo ali zastarajo na sodiščih? V državah z razvito demokracijo je raven parlament tisto mesto, kjer se argumentirano razpravlja, se predstavlja rešitve, izglasujejo interpelacije in sprejema potrebna zakonodaja. Glede na to, da si je vladajoča koalicija prek svojevrstnega načina financiranja podredila vso civilno družbo, je možnost razprave drugje praktično blokirana.

Številni očitki opozicije so leteli tudi na predsednika sveta LDS Gregorja Golobiča, ki je hkrati poslovni direktor podjetja Ultra, ki posluje s podjetji v državni lasti. Kako ocenjujete Golobičevo vlogo?

Se vam ne zdi problematično, da ena in ista oseba opravlja direktorsko funkcijo v zasebnem podjetju, je svetovalec predsednika vlade, na podlagi poznanstva pridobiva javna

sredstva iz ministrstev, posle javnih podjetij brez potrebnih razpisov in je hkrati med najvišjimi funkcionarji v vladajoči stranki? To ni samo očiten konflikt interesov, temveč je to zloraba oblastnih funkcij. Se je kdo od drugih podjetnikov ali obrtnikov v naši državi, ki si mora svoj posel pridobiti na hudo konkurenčnem trgu, vprašal, zakaj nima tudi sam takih možnosti?

Govori se o novi izredni seji o tem vprašanju. Verjetno je to priložnost za opozicijo, da še podkrepi svoje dokaze?

To je zagotovo pomembno vprašanje, še bolj kot to pa je pomembno, kdaj bodo institucije nadzora in pregona delovale tako, kot je treba. Se je kdo vprašal, zakaj še niso vstopili v to podjetje inšpektorji, računsko sodišče ali pa nemara celo kriminalisti? Ali naj posamezni državljani stikamo za dokumenti in dokazujemo takšna početja? Kje so institucije pregona? V primeru suma kaznivih dejanj v Elanu sem vložil prijavo na tožilstvo. Generalna državna tožilka jo je poslala na kranjsko tožilstvo in to je ugotovilo, da je verjetno pristojno ljubljansko itd. Zadeva se ne premakne. Spremenilo se je le to, da tiste Elanove uprave, ki si je poleg plače razdelila še dve milijardi davkoplačevalskega denarja, ni več. Generalni direktor bo po informacijah, ki jih imamo, prevzel pomembno funkcijo v tujini. Prav zato postajajo državljani čedalje bolj apatični in nezadovoljni.

V državnem zboru ste predsednik komisije za peticije. Kaj najbolj muči slovenske državljane?

To, da se na sodiščih nič ne premakne in morajo na rozsodbe čakati po več let, da upravni organi ne odgovarjajo na pritožbe in navedbe, da državne institucije ne spoštujejo zakonov in pravil, zaradi česar so se znašli v hudi socialni stiski. Mnogi so še vedno brez mrljskih listov za pobite po vojni. Na rešitev statusa svojcev žrtev po vojni čaka še vsaj 2.000 ljudi, ki jim še vedno niso izdali odločb, čeprav je to povsem preprosto. Tega ni mogoče razumeti drugače kot tihi bojkot. Vsebina peticij tudi kaže, da državna in javna uprava nista v službi državljanov, da bi mu pomagali, ampak mu nastavljata vrsto ovir. To je sindrom razmišljanja, ki se kar naprej obnavlja še iz prejšnjega režima. Vendar lahko zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo pričakujemo izboljšanje. **M. B.**

LDS zapuša sredino
(Stran 8)

Miha Šalehar o sebi
(Stran 10)

Prevetritev
zakona o RTVS
(Stran 14)

Ultra zavaja javnost
(Stran 21)

Don Kihoti?
(Stran 25)

Sporni islamski center
(Stran 26)

Knežji kamen spotike
(Stran 27)

Zavarovani psi
(Stran 28)

Svetla koza
(Stran 30)

V čast španskemu
umetniku
(Stran 38)

Nagrada za arhitekturo
(Stran 39)

Med rojaki v Podjuni
(Stran 40)

Halstat Dolenjske
(Stran 42)

Knezoskof Pogacar
(Stran 47)

Vonj po prstanih
(Stran 55)

Letalo presežkov
(Stran 60)

Središče političnega
dogajanja
(Stran 66)

Mati narava poskrbi za vse

Tiste, ki se jim najrazličneje proslave, ki jih v čast revoluciji in NOB vsako leto v maju pripravlja ZZB NOB, že upirajo, naj potolažimo z naslednjo novico: po podatkih Zavoda RS za invalidsko in pokojninsko zavarovanje vsako leto izplačajo okoli 2.000 t. i. borčevskih pokojnin manj kot prejšnje leto. To ob dejstvu, da je njihovih prejemnikov še nekaj več 30.000, pomeni, da nas bodo s svojimi slavnimi boji in zmagami posiljevali "samo" še 15 let.

Amnezija

V zadnjih tednih se je vse zarotilo proti Jelku Kacinu. Na dan so prišli dokumenti, ki dokazujejo, da je njegovo volilno kampanjo plačal kranjski študentera, obudile so se teme, da med predvolilno kampanjo računov za oglaševanje v nekaterih medijih ni plačala LDS, javnomnenjske ankete mu ne kažejo obetavno. Kacin je seveda takoj protestiral in dejal, da za vsem tem stojijo mračne sile. Dejal je, da mu je vse to naprtil nekdanji vodja njegovega volilnega štaba Milan Podgoršek, da je za vse kriva opozicija, ki ga želi diskreditirati, in da je celotna zadeva spretno tempirana na čas pred volitvami. Edino česar ni znal pojasniti, je bilo, ali je bila njegova volilna kampanja zakonita ali ne. Glede na to me Kacin močno spominja na Marjana Podobnika in njegovo SLS ter čas, ko so pred leti prišli na dan dokumenti, da je Lek nezakonito financiral njihovo volilno kampanjo. Takrat je celotno vodstvo SLS skupaj s Podobnikom vpilo, da jih skušajo diskreditirati, da v ozadju stoji kontinuiteta in kdo ve kaj še vse, le to, ali je Lek res financiral nezakonito volilno kampanjo, so v stranki pozabili pojasniti. To je bilo seveda razumljivo. Dokumenti so bili pač takšni, da jim ni preostalo drugega, kot da izgubijo spomin.

Na podoben način se zdaj z izgubo spomina sooča Jelko Kacin. Pravi, da se spornih dokumentov ne more spomniti, da se ne spomni, da bi kdaj sodeloval s kranjskim Mladinskim servisom, in da ne ve, kaj so takrat počeli v njegovem volilnem štabu. Manjka samo še ugotovitev, da se ne spomni, da je sploh kandidiral za poslanca.

Pri vsem tem gre za zdaj Kacinu na roko edino Borut Pahor, ki se je pretekli teden dokončno odločil, da bo na listi združene liste za volitve v evropski parlament evropski stolček namesto s prvega naskakoval z zadnjega mesta. Kot so pojasnili v njegovi stranki, so se tako odločili zato, ker bi želeli, da volilci ne volijo samo ljudi, ampak tudi njihov socialni program, kar je samo spretno zamaskirano tisto, kar so želeli, pa niso smeli povedati. To je, da si v stranki ne želijo, da bi volilci volili manekene in bahace, ki se naokoli afnajo v oblačilih znanih kreatorjev in zganjajo socialo s "ficki", ampak da volilci prepoznajo in volijo njihov bogati socialni program. Zelo lepo, vendar se bojim, da so se s tem v ZL hudo zmotili. Nihče namreč ZL ne voli zaradi njenega socialnega programa (izbrisani, džamija, spomeniki revolucionarjev ipd. niso pretirano socialne teme) ali Mirana Potrča, ampak prav zaradi Pahorja in njegovih modrih oči. Ko jih zagledajo stare gospe, dobijo mehka kolena, začno se potiti, naježi se jim koža in so nasploh čisto preč. Potem oddidejo na volitve, volijo in na poti domov pozabijo, koga in zakaj so sploh volile.

Glede na to bo Pahor, če hoče ali noče, junija s fickom skoraj zagotovo potoval v Bruselj. Saj res, kako že piše v Svetem pismu? Prvi bodo zadnji in zadnji bodo ...

Aleš Kocjan

h-umor

diktafon

"Preiskovalna komisija o Elesu je pomešala jabolka, hruške, drugo sadje pa tudi zelenjavo."
(Ministra Janeza Kopača je branje poročila preiskovalne komisije hudo zmedlo.)

"Študenti so nujno zlo."

(Študentka Marina Marinič je na kratko definirala svoj status.)

"Predlagal bi mu, da poiščeva skupno rešitev za odhod z otoka."

(Tone Rop na samotnem otoku ne bi igral golfa, če bi se tam znašel z Janezom Janšo.)

"Ljubljana je zategnjena, ljudje se bolj gledajo, pridejo bolj pozirat."

(DJ Kustur ni preveč navdušen nad žurerskim razpoloženjem v Ljubljani.)

"V ljudski stranki, se ve, so mnogi strokovnjaki za molžo. Z dodatkom kloramfenikola."
(Boris Jež meni, da strokovnjaki za molžo niso samo v LDS.)

"Lahko se bo zdelo, da se hvalim, ampak zase lahko rečem, da me čas še ni povozil."
(Dragan Bulič se počuti, kot da bi bil večno mlad.)

"Rad jem po taktu."

(Igralec Marjan Šarec prisega na kombinacijo "goveje žup'ce" in "goveje muzike".)

"Torej, gospoda France Novak in Januš Rasiewicz, ni druge, navaditi se bo treba ali pa se odpravimo vsi skupaj nazaj k barjanskim mostiščarjem in v Potočko zijalko."

(Tone Rački v Sobotni prilogi Dela dva bralca spodbuja k temu, naj se navadita na homoseksualne poroke, če nočeta ostati v kameni dobi.)

"Mislim, da delujem na nekatere moške rahlo zastrašujoče, saj se mi ne upajo približati."

(Maja iz skupine Luna je očitno strah in tret pet moških.)

"Hm, to pa raje moškega vprašaj."

(Hrvaška pevka Vesna Pisarović ne odgovarja na vprašanja, kateri del ženskega telesa se ji zdi najbolj seksi.)

"Je samo kos zemlje z velikansko izpostavo Coca-cola in Heinekena."

(Hrvaška pisateljica Vedrana Rudan je prepričana, da Hrvaška danes ni več tisto, kar je bila leta 1991.)

Simšičeva enaka Potočnikovi

Predsednik mestnega odbora Slovenske demokratske stranke (SDS) Andrej Bručan in vodja svetniške skupine SDS v ljubljanskem mestnem svetu Dimitrij Kovačič sta predstavila poglede stranke na stanje na področju upravljanja in poslovanja v mestni občini Ljubljana (MOL) v času po zadnjih lokalnih volitvah, ko je županja postala Danica Simšič. Oba sta prepričana, da je stanje na področju upravljanja in poslovanja MOL kritično, nekje celo katastrofalno. Bručan je dejal, da težav kar ni konec, da se vlečejo že od mandata prejšnje županje Vike Potočnik in da v času županovanja Simšičeve ni bil narejen noben korak, da bi se zadeve razčistile, saj za nobeno od afer ni odgovarjal še nihče. Izpostavil je tudi čedalje višje cene storitev javnih služb v pristojnosti občine, ki

se po njegovem mnenju dvigujejo zaradi vseh nepravilnosti v poslovanju MOL in posledično čedalje večjega proračunskega primanjkljaja. Po Bručanovem mnenju Simšičeva tudi nasprotuje volji Ljubljančanov, ker ne stori ničesar, da bi prišlo do razpisa referendumu, kar so Ljubljančani zahtevali; zategadelj SDS podpira zbiranje podpisov za odpoklic županje. Dimitrij Kovačič je govoril o domnevnih spornih potezah znotraj Holdinga Ljubljana. Spomnil je na zahtevo ljubljanske opozicije, da bi imela svoje predstavnike v nadzornih svetih. Od zahtevanega je opozicija dobila samo en sedež v nadzornem svetu, in sicer v nadzornem svetu Holdinga (zasedel ga je Jože Zagožen), v vseh drugih javnih podjetjih pa ne. Kovačič je opozoril tudi na spreminjanje statuta nadzornega sveta Holdinga, po katerem naj bi vse, kar bi člani nadzornega sveta vedeli, postalo tajno. To pomeni le eno, in sicer, da nadzor ne bo več mogoč. Jože Zagožen je pred nedavnim od Holdinga Ljubljana zahteval, naj objavi podatke, ki se nanašajo na poslovanje nekaterih javnih podjetij, vključenih v Holding Ljubljana, ki so sklepala oziroma nameravajo sklepati posle s podjetjem Ultra, o katerem je pred kratkim razpravljajal tudi državni zbor. M. P.

Ljubljanska SDS je kritična do županje Danice Simšič.

cija dobila samo en sedež v nadzornem svetu, in sicer v nadzornem svetu Holdinga (zasedel ga je Jože Zagožen), v vseh drugih javnih podjetjih pa ne. Kovačič je opozoril tudi na spreminjanje statuta nadzornega sveta Holdinga, po katerem naj bi vse, kar bi člani nadzornega sveta vedeli, postalo tajno. To pomeni le eno, in sicer, da nadzor ne bo več mogoč. Jože Zagožen je pred nedavnim od Holdinga Ljubljana zahteval, naj objavi podatke, ki se nanašajo na poslovanje nekaterih javnih podjetij, vključenih v Holding Ljubljana, ki so sklepala oziroma nameravajo sklepati posle s podjetjem Ultra, o katerem je pred kratkim razpravljajal tudi državni zbor. M. P.

Kacin in Golobič ovadena

Čprav je večina provladnih medijev "prezrla" nezakonito objavo dokumentov o financiranju predvolilne kampanje Jelka Kacina (o tem smo pisali v prejšnji številki), objava dokumentov vendarle ni ostala brez odmeva. Skupina prizadetih volilcev se je namreč pretekli teden odločila, da bo zoper Jelka Kacina in Gregorja Golobiča, ki je leta 2000 vodil volilno kampanjo LDS, na okrožno državno tožilstvo vložila kazensko ovadbo. Kot je na tiskovni konferenci pretekli teden dejal poslanec SDS Franc Pukšič, ki je javnost obvestil o nameri skupine volilcev, ovadba, vložena je bila v petek, Kacina in Golobiča bremeni kršitve zakona o financiranju volilne kampanje, ker naj bi bila v svojem poročilu o volilni kampanji LDS prikazala nižje stroške, kot jih je stranka dejansko ustvarila, s čimer naj bi bila prikazala lažno vsebino in ponaredila uradne listine. Na Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani so nam v ponedeljek potrdili, da so ovadbo prejeli, o tem, kakšna bo njena usoda, pa bo odločal državni tožilec, ki je ovadbo prevzel. Zanimivo je, da je primer nezakonitega financiranja Kacinove predvolilne kampanje, o katerem sta pisala dnevnik Večer in naša revija, večina provladnih medijev prezrla, medtem ko je bilo pred leti o nezakonitem financiranju SLS s strani Leka prelitega veliko črnilo. Je glede na to čudno, da se je Slovenija na lestvici, ki ugotavlja stopnjo svobode tiska v posameznih državah, znašla šele na 73. mestu? A. K.

modrosti tedna

"Povedal sem že, da smo Slovenci sami tisti, ki moramo za slovenščino skrbeti, na vseh ravneh, od ulice do akademije. Treba jo je ne le trpeti, temveč z njo tudi delati, jo sproti izpopolnjevat, kar največ pisati – povsod, v dnevnem časopisju in v znanstvenih publikacijah, posebno poglavje je šola."

(Prevajalec Janko Moder)

"Nič novega tudi ni parola, da gre pri vsem delovanju opozicije samo za predvolilni strankarski boj. Toda za kaj naj bi strankam sploh šlo, če ne za to, da uspejo na volitvah? Volilni uspeh je najbolj normalna pot do uresničevanja vrednot, na katerih je kaka stranka osnovana. Stre-sanje takšnih parol je lahko učinkovito samo v prostoru, kjer politični pluralizem vzvodov družbenega življenja ni še niti dobro oplazil..."

(Publicist Brane Senegačnik)

Skupina državljanov je ovadila Jelka Kacina zaradi nezakonite volilne kampanje leta 2000.

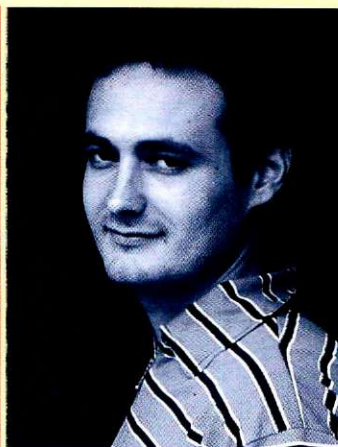
Nova referendumski pobuda

Potem ko je ustavno sodišče zavrnilo zahtevo koalicije Slovenija za razpis predhodnega zakonodajnega referendumu o sistemskem zakonu o "izbrisanih", je bila v državni zbor vložena še ena referendumski pobuda. Vložila jo je skupina volilnih upravičencev s prvo podpisano Sandro Letica iz Izole, ki je predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju oddala več kot 3.000 podpisov volivk in volivcev. Po mnenju pobudnikov bi sprejetje sistemskega zakona v besedilu, kot je predlagano, lahko imelo obsežne in dolgoročne posledice, ki bi se čutili na ekonomskem in socialnem področju v Sloveniji in ne nazadnje tudi na področju mednarodnih odnosov. Glede na pobudo naj bi na referendumu odgovorili na vprašanje, ali se strinjate, da zakon omo- goča vlaganja za pridobitev statusa za nazaj še leto po njegovi uveljavitvi in da dopušča uveljavljanje statusa za nazaj tudi osebam, ki v obdobju po osamosvojitvi Slovenije niso niti poskušale izkoristiti vseh pravnih možnosti za ureditev svojega statusa; ose-

bam, ki se v roku niso odzvale pozivu predsednika Republike Slovenije za prestop iz JLA oziroma sestave zveznih organov v SFRJ; osebam, ki so očitno delovale v nasprotju z vrednotami, ki jih varuje kazenska zakonodaja RS v skladu z določbami prvega odstavka 4. člena Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS. Poleg tega se referendumsko vprašanje nanaša še na izplačevanje odškodnin, in sicer tako, da zakon dopušča izplačevanje neomejeno visokih odškodnin, saj maksimum za izplačilo odškodnine v absolutnem znesku na osebo v njem ni določen. Pahor je vloženo pobudo dal naprej v presojo zakonodajni pravni službi, kakšna bo končna odločitev, pa naj bi sporočil danes. M. P.

Volivci zahtevajo referendum o sistemskem zakonu o "izbrisanih".

Šumijo gozdovi

Vračanje nacionaliziranih gozdov Cerkvi očitno spet dviga prah! Pred nedavnim je radovljiška upravna enota izdala odločbo, s katero se Cerkvi vrne tri tisoč hektarjev gozdov na območju Triglavskega narodnega parka. Tako se po vstopu Slovenije v Evropsko unijo počasi končuje nedokončana zgodba o cerkvenih gozdovih, ki je bila nazadnje "popularna" leta 2001, ko je država skušala vračilo gozdov preprečiti z argumentom, da gozdovi v okviru Triglavskega narodnega parka ne morejo biti del pravnega prometa.

Seveda pa še ni nujno, da bodo gozdovi že v kratkem vrnjeni prvotnim lastnikom, kajti glede na medijsko in nasploh družbeno Cerkvi neprijazno ozračje je iluzorno pričakovati, da bi odločba radovljiške upravne enote zdržala brez pritožb. Toda med množico pomislekov in pavšalnih (ob)sodb bi našli zelo malo tehtnih argumentov proti vračanju gozdov. Debate o cerkvenih gozdovih se skoraj vedno končajo pri nekakšnem fevdalizmu, ki naj bi Slovenijo znova pahnili kakih sedemsto let nazaj v

Pri denacionalizaciji gre za vračanje v status quo, to je v stanje pred nacionalizacijo.

"mračni" srednji vek, da je bil odvzem premoženja Cerkvi po drugi svetovni vojni upravičen, ker naj bi bila Cerkev sodelovala z okupatorjem, in da si je Cerkev pred drugo svetovno vojno gozdove nezakonito prilastila, kar naj bi bilo enako, kot če bi tatu vrnil denar, ki ga je ukradel. Poleg tega naj bi gozdovi, ki so bili prej "last slovenskega naroda", prišli v roke tujcem (Vatikan). Ti bi pobrali ves dobiček in tako povzročili, da bi Slovenija postala nekakšna vatikanska podružnica.

Ti "argumenti" naj bi bili torej zadosten razlog, da se gozdovi Cerkvi

ne vrnejo, kar z drugimi besedami pomeni, da se ne sme spoštovati zakon o denacionalizaciji, ki ga je sprejel državni zbor. Tu se kaže največja dvoličnost nasprotnikov vračanja zaplenjenega premoženja, saj ob neupoštevaniu kakega drugega zakona takoj zaženejo vik in krik! Seveda iskanje dlak v jajcu v okviru denaci-

onalizacije ne bo pomagalo, kajti pri denacionalizaciji gre za vračanje v status quo, torej v stanje pred nacionalizacijo, kolikor je to mogoče. Z drugimi besedami pa to pomeni, da različni moralni razlogi za neizvajanje zakona o denacionalizaciji pri samem postopku vračanja ne bi smeli imeti nobene vloge. O spornem vračanju gozdov Cerkvi je pred leti odločalo celo ustavno sodišče, vendar ni našlo zadostnih razlogov proti vračanju gozdov, da o "fevdalizmu" niti ne govorimo. Če bi pokojna francoska zgodovinarica Régine Pernoud slišala, kako mnogi Slovenci še vedno malomarno uporabljajo ta izraz, bi se bržkone obrnila v grobu.

Edini pomislek glede vračanja gozdov je pravzaprav ta, kaj bodo gozdovi (poleg medijske navlake predsodkov) prinesli Cerkvi, če vemo, da velik del gozdov na Pokljuki in okolici spada pod Triglavski narodni park. Dohodek od gozdov bi bil seveda dobrodošel tako za obnovo verskih objektov kot tudi za financiranje katoliških ustanov, ki se ukvarjajo z vzgojo, s šolstvom in karitativno dejavnostjo. Vprašanje pa je, kakšen dohodek lahko prinesejo zavarovani gozdovi. A to je že druga zgodba.

Gašper Blažič

Predsednik države in nekdanji predsednik liberalne demokracije Janez Drnovšek je pretekli teden za enega izmed slovenskih tednikov potožil, da LDS izgublja sredinskost, ki jo je imela v preteklih letih. Kot je dejal, obstajajo v stranki težnje po večji polarizaciji oziroma je manj prizadevanj, da do nje ne bi prišlo. Sled-

nje po Drnovškovih besedah sicer ni nič slabega, saj je, kot je dejal, marsikje normalno, da se oblikujeta dva politična pola, ki predstavljata konkurenčne programe, bolj problematično se mu zdi, da si LDS glede na prejšnja leta, ko jo je vodil še sam, manj prizadeva za sredinski profil in s tem počasi zapušča sredinski prostor.

Drnovšek, ki se na ta način strinja z Dimitrijem Ruplom, ta je podobne pomisleke izrazil že pred časom, ima seveda več kot dovolj razlogov za takšno ugotovitev. Da njegova trditev, da LDS polzi iz sredine, drži, dokazujeta vsaj dva primera. Prvi in najočitnejši je primer t. i. izbrisanih, ki se ga je liberalna de-

mokracija odločila izpeljati za vsako ceno in na način, ki se ga ne bi sramovala niti po radikalnosti znana Jelinčičeva SNS. Najprej je zavrnila vsa pogajanja o ustavnem zakonu, ki bi lahko po mnenju pravnih strokovnjakov edini rešil zagato, v kateri se je z "izbrisanimi" znašla država, nato pa je skupaj z združeno listo ravnala še radikalneje oziroma protiustavno, ko so njeni poslanci skupaj s poslanci ZLSD zavrnilo razpis roka za izvedbo referendumu o t. i. tehničnem zakonu. Res je sicer, da so ga teden dni poz-

Kam drsi LDS?

neje potrdili, a še pred tem so dokazali, da so se sposobni postaviti tudi nad samo ustavo, če je to potrebno za uveljavljanje njihovih interesov.

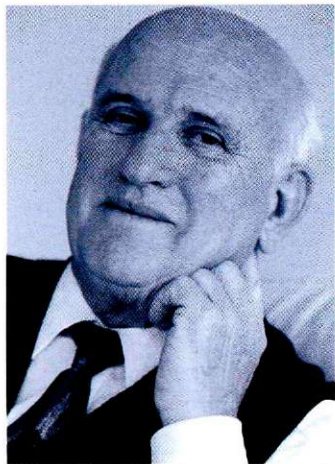
Drugi primer, ki dokazuje, da se LDS počasi, a vztrajno oddaljuje od sredine, je njen predsednik Anton Rop, ki se je v zadnjem letu pokazal vse prej kot človek kompromisov.

Z opozicijo se ne pogaja, njegovi nastopi in odgovori na vprašanja so arogantni, politika, ki si jo je začrtal, pa povozi vse pred sabo.

Rop s takšno politikom v stranki nikakor ni edini. V zadnjem času mu vztrajno sledita predsednik sveta Gregor Golobič in generalni sekretar stranke Bogdan Biščak. Najboljši dokaz za to je bil njun odziv na zahtevo opozicije po sklicu izredne seje. Na zahteve in očitke opozicije se nista odzvala z argumenti ali dokazovanjem nasprotnega, ampak sta z žaljenjem in osebnimi diskvalifikacijami prekoslila samega Jelinčiča.

Takšno počasno drsenje na skrajni rob politične levice (kolikor je levica sploh primeren izraz zanjo) lahko LDS samo škodi. Vse dosedanje volitve razen prvih, ko je SNS dobila deset odstotkov glasov predvsem po zaslugi politične prevare, ki jo je izvedla, so pokazale, da slovenski volilci ne nagradijo skrajne politike in da imajo raje sredinsko. LDS si je sloves takšne politike z Drnovškom delno pridobila, zdaj pa ga Rop s somišljeniki počasi, a vztrajno ruši. Drnovšek je torej upravičeno zaskrbljen.

Aleš Kocjan

Dr. Janez Jerovšek

Nekateri ugledni pisci trdijo, da so naše stranke še vedno ideološke in da bomo dobili normalno pragmatično politiko takrat, ko se bo naša politika dezideologizirala.

Pod ideologijo razumemo sistem medsebojno skladnih vrednot in ciljev, ki določajo, kakšna naj bo sedanja in prihodnja družba. Vsak resen program stranke temelji na določeni ideološki podlagi. Ideologije se seveda med seboj razlikujejo, ker imajo njihovi socialni nosilci različne interese. Naša vladajoča koalicija goji predvsem tiste vrednote in tisto ideologijo iz polpretekle zgodovine, ki pomagajo legitimirati njeno obstoječo oblast, tekočo politiko pa izvaja pragmatično, z namenom, da se bo na oblasti čim dlje obdržala.

Po padcu socializma se je izvršil obrat zgodovine. Novejše interpretacije vladajoče koalicije pa gredo v smeri, da tega zgodovinskega obrata sploh ni bilo. Po tej interpretaciji revolucije ni bilo, NOB je že tedaj začrtala pot v današnjo samostojno Slovenijo. Zveza komunistov je pretrgala z Jugoslavijo tisti trenutek, ko je zapustila kongres v Beogradu itd. Po tej razlagi imamo dosledno kontinuiteto v razvoju zgodovine, kot da berlinski zid ni padel in z njim celotni evropski socializem.

So stranke brez ideologije?

Vsaka stranka, ki nekaj da nase, mora imeti v svojem programu izdelan koncept o stopnji pravičnosti in socialne neenakosti, ki jo je še pripravljena tolerirati. Če pogledamo zgodovino socialdemokratskih in komunističnih strank, ugotavljamo, da so svojo levico utemeljevale na področju socialne enakosti. Socialdemokratske stranke so se razlikovale od konservativnih strank prav v tem, da so postopoma z ukrepi socialne države zmanjševale socialne razlike med ljudmi. Vendar je bil ta koncept postavljen v njihovi ideologiji. Potem pa so to ideologijo postopoma pragmatično izvajale, v nasprotju s komunisti, ki so to delali v revolucionarnih sunkih in z nasiljem.

Celo najbolj pragmatične politične rešitve, kot so sistemi obdavčenja, izhajajo iz ideološke podlage, iz katere je razvidno, kateri socialni cilji se želijo z davki doseči. Slovenija je edina država v Evropi, ki najnižje obdavčuje kapital in razne finančne špekulacije, kar pomeni, da je vodena z desno – konservativno ideologijo, ki pa jo izvajajo stranke, ki se razglašajo za leve, v bistvu pa so stranke kapitala.

Socialne razlike se v Sloveniji neprestano večajo. Dr. France Bučar navaja, da delavec v 36 mesecih zasluži toliko kot vodilni na pomembnem položaju v enem mesecu, in označuje to za moralno in ekonomsko katastrofo. Takšne velike razlike se namreč ne morejo utemeljiti z nobenim ekonomskim razlogom. Socialne razlike se ne morejo rešiti s pragmatično politiko, kajti ta spontano, sama iz sebe ustvarja in celo povečuje te razlike. Problem pravične neenakosti lahko reši stranka, ki v svoji ideologiji zakoliči pravična razmerja in jih potem s pragmatičnimi ukrepi ureja – če je seveda na oblasti. Samo pragmatični posegi v socialna razmerja, ki ne izhajajo iz ideoloških ciljev, običajno ne rešijo ničesar – posebno ne na daljši rok –, ker so izzvana s prenaturnimi socialnimi napetostmi ali pričakovanimi volilnimi izidi.

Seveda stranke svoj ideološki koncept o pravičnih socialnih razmerjih in drugih pomebnih družbenih vprašanjih lahko uresničijo, če pridejo na oblast. Zato pa morajo pred volitva-

mi svoj ideološki koncept formulirati, utemeljiti in pokazati, s katerimi pragmatičnimi sredstvi ga bodo uresničile. Če se volivci odločijo za stranko, ki zagovarja in pragmatično izvaja čedalje večje socialne razlike, potem je tako razlikovanje legitimno, saj ga je večina z volitvami potrdila.

Skratka, stranke, družbena gibanja in razna civilna združenja vidimo lahko kot prepoznavna in profilirana, če poznamo njihovo ideologijo, s katero določajo svoj odnos do obstoječe danosti, kritično distanco do te danosti in kako si zamišljajo razvojno pot v neposredno in bližnjo prihodnost. Vzrok, da so si naše stranke od levega do desnega spektruma programske zelo podobne, če ne kar enake, je ta, da ideološko niso profilira-

V tem boju proti vsem ideologijam gre za to, da se odpravi in napravi za razvojno škodljivo samo ena ideologija, in to tista, ki je šele s propadom revolucije in socializma dobila legitimno pravico do obstoja.

ne. Ker v nižjem sloju in delavskem razredu ne vidijo zadostne volilne baze, ki bi jim zagotavljala zadostno število glasov, nimajo ideološkega koncepta o rešitvi socialnega položaja tega sloja, so pojem delavskega razreda izbrisale iz svojih programov. Najopaznejše je to brisanje pri stranki, ki se na zunaj opredeljuje kot leva. Vendar delavski razred empirično še vedno obstaja, čeprav je v pojmih izbrisan.

V primerih, ko je pri nas govor o škodljivosti strankarskih ideologij, pa je v ozadju teh trditev preprosta težnja, da se določene ideologije in zgodovinska gledanja razglasijo za razvojno škodljiva, o katerih naj ne bi govorili.

Poskusimo to konkretno dokazati. Desnim strankam se očita, da se filtrirajo s starim domobranstvom, da ideološko pogrevajo tragedijo, ki jo je povzročil komunizem s poboji in drugim nasiljem, da s tem vzdržujejo razdvajanje v narodu in ovirajo usmeritev v prihodnost in iskanje novih pogledov in alternativ. To pomeni, naj se o poboju domobrancev in drugih umorih, ki so bili v Sloveniji po vojni največji v Evropi, ne govori, ne piše ali predvaja celo na nacionalni RTV. Med vojno je padlo in bilo pobitih blizu

80.000 Slovencev in samo 6.000 Nemcev. VOS kot udarna pest partije in ne OF, kajti ta je bila ustanovljena mimo nje, je med vojno pobila nekaj več kot 5.000 Slovencev, ki do danes nimajo nobene legitimnosti, da so mrtni in zakaj so bili pobiti. O vsem tem naj se molči, kajti to ovira pogled v prihodnost. O masi in slovesnosti na Lajšah nad Cerknim, kjer je VOS po nedolžnem likvidirala ugledne meščane iz Cerknega, ni bilo nobenega medijskega poročila, čeprav se je tam zbralo okoli 2.000 ljudi. Vsaka borčevska prireditev pa najde svoj odmev v medijih. To pomeni, da za nasprotno ideologijo ta molčečnost ne velja in se ne zahteva. NOB se na novo ideološko legitimira tako, da se iz nje odpravlja revolucija, pobiti v revoluciji in

med vojno likvidirani pa so bili žrtve neke totalne vojne, ki ima vedno polno nedolžnih žrtev. Čeprav je bilo nekaj krivic in nepotrebnih žrtev, je bila temeljna ideološka usmeritev pravilna, pa čeprav sta socializem in njegova revolucija kot sistem klavarno propadla. Ta stara, nekoliko preoblečena ideologija, ki kritikov vseh ideologij ne moti, je navzoča v šolskih učbenikih, v knjigah nekaterih režimskih zgodovinarjev, ki imajo na voljo vso množično medijska pozornost in propagando. Navzoča je na raznih ideoloških zborovanjih, kot so Dražgoše, kjer je padlo samo 12 nemških vojakov.

V tem boju proti vsem ideologijam gre za to, da se odpravi in napravi za razvojno škodljivo samo ena ideologija, in to tista, ki je šele s propadom revolucije in socializma dobila legitimno pravico do obstoja. Kolikor gre v teh različnih in nasprotnih ideologijah za interpretacijo zgodovine, je zahteva po odpravi vseh ideologij in reduciranje politike samo na dnevni pragmatizem, v bistvu zahteva po odpravi določenega dela naše najbolj sporne zgodovine. Te pa ni mogoče odpraviti, ker se zgodovina v vsakem novem obdobju na novo napiše.

Foto: Primoz Predan

Ime in priimek?

Miha R. Šalehar.

Kje ste prišli na svet?

V Trbovljah.

Kdaj?

12.11.1974.

S čim se preživljate?

LDS M – legalna distribucija semilegalne misli.

Kako bi označili svoj značaj?

Tako šlampast, da je lahko kakršenkoli.

Verjamete v Boga?

Ja. A kdo ne?

S čim se prevažate?

Z avtomobilom v lasti ženine mame.

Kako se je začela vaša medijska pot?

Po-nesreči.

Kdaj je bil vaš prvi nastop pred televizijskimi zasloni?

Pred približno tremi leti.

Kaj bi najprej spremenili na nacionalni televiziji, če bi imeli možnost?

Glavo, glave, glavice.

Bi se "prodali" kateri drugi medijski hiši?

Podaril, če bi zato obstajali "pravi razlogi".

Kateri je vaš največji življenjski uspeh?

Ko bo (če bo) dosežen, boste izvedeli.

Vaše najljubše dnevno opravilo?

Vse, česar ne smatram kot opravilo.

Skriti kotichek?

Vsi vogali domišlije.

Hobi?

Življenje.

Pesem ki jo najraje prepevate?

Komponiram jih sproti glede na počutje.

Recept za premagovanje žalosti?

Zakaj bi jo premagoval, če včasih paše.

Najljubši kos oblačila?

"Ledrasta" jakna.

Najljubša jed?

Sem hedonist, ljubezen do jedi torej narašča sorazmerno z njeno škodljivostjo.

Sanjske počitnice ...

Avgust, Ljubljana, sam.

Katero pijačo obožujete?

Ekstrema: pivo in vodo.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

J. V. Koseski VS. G. Patton.

Knjiga vašega življenja?

Se piše.

Film, ki vas je spravil v solze?

Ne vem zakaj, ampak ne jokam.

Življenje kot hobi

MIHA R. ŠALEHAR

Kandidati za evroposlance

Trinajstega junija bodo v Sloveniji prvič, odkar obstaja naša država, volitve poslancev v evropski parlament. Volilo bo skoraj 1,7 milijona Slovencev, izbrali pa bodo sedem poslancev, ki bodo naslednja štiri leta zastopali Slovenijo v evropskem parlamentu. Rok za vložitev kandidacijskih list za evropske volitve je potekel v petek, do takrat pa jih je po podatkih Republiške volilne komisije (RVK) vložilo trinajst političnih strank in skupin. Po podatkih RVK sta LDS in DeSUS vložila skupno listo, katere nosilec je poslanec LDS Jelko Kacin. SDS bo nastopila z nosilcem liste Miho Brejcem. Nosilec liste ZLSD bo Aurelio Juri, listo NSi pa bo vodil Lojze Peterle. Na vrhu liste SLS je Franci But, listo SNS bo vodil Zmago Jelinčič, listo SMS pa Alenka Paulin. Poleg omenjenih parlamentarnih strank bo na evropskih volitvah nastopilo tudi šest zunajparlamentarnih strank oziroma skupin: Stranka slovenskega naroda z nosilcem liste Miho Jazbinškom, ljubljanskim mestnim svetnikom; Demokratska stranka Slovenije z nosilcem liste Alojzjem Krapežem, nekdanjim obrambnim ministrom; pred kratkim ustanovljena Popovičeva Slovenija je naša z nosilko liste Aljo Brglez, nekdanjo direktorico vladnega urada za informiranje; Stranka ekoloških gibanj z nosilcem liste Leom Šešerkom; Glas žensk Slovenije z nosilko liste Darjo Lampe, ekonomistko; Nacionalna stranka dela z nosilcem liste Marjanom Poljšakom, nekdanjim poslancem.

Poigravanje s Pahorjem

Glede na predstavljena imena lahko ugotovimo, da razen nekaterih imen, ki se vračajo v politiko, na listah ni večjih presenečenj. Mogoče še največje (ne pa tudi nenapovedano) je lista ZLSD. V stranki so namreč še pred časom napovedovali, da bo nosilec liste njen predsednik Borut Pahor, tik pred vložitvijo liste pa ga je na vrhu zamenjal Aurelio Juri. Kot razlog za zamenjavo so v stranki navedli željo, da volilci na volitvah glasujejo za listo in program kot celoto in ne samo za enega človeka. Ker takšno pojasnilo glede na dejstvo, da glas za posameznega kandidata na volitvah šteje tudi kot glas za stranko, ni videti posebej prepričljivo, so razlogi za takšno odločitev najverjetneje kje drugje. Kje lahko seveda ugibamo, dejstvo pa je, da Pahorju del stranke (predvsem ljudje, zbrani okoli obeh Jurijev in Mirana Potrča) že od vsega začetka nasprotujejo. Spomnimo se oglasa podmladka ZLSD (vodil ga je Jurijev sin), v katerem so iskali novega predsednika, ali pa številnih pozivov v zadnjih nekaj letih (prihajali so predvsem iz Jurijevih krogov), da je treba Pahorja zamenjati, ker naj bi vodil preveč mlačno in neprepoznavno politiko. Tako je prav mogoče, da je del v ZLSD ocenil, da bi lahko Pahor, ki so ga ankete za evropske volitve postavljale precej visoko, postal premočan, da bi ga pozneje lahko odstavili, ali pa je Pahor preprosto ocenil, da mu delovno mesto v Bruslju ne ustreza preveč in bo raje ostal v Sloveniji.

ZLSD z bistveno manjšimi možnostmi

Kakor koli že, v ozadiju je dejstvo, da si je ZLSD z odločitvijo, da bo Pahorja postavila na zadnje mesto na listi (čeprav je še vedno lahko izvoljen s t. i. preferenčnim glasom), precej zmanjšala svoje možnosti, da na evropskih volitvah doseže dober izid. Vse javnomnenjske ankete, vključno z anketo, ki smo jo objavili v Demokraciji, so namreč pokazale, da bi imela ZLSD, če bi na vrh liste postavila Pahorja, precej dobre možnosti, da v evropskem parlamentu dobi dva poslance, zdaj pa so možnosti za kaj takega precej manjše. Juri, v katerega bo zdaj ZLSD vložila vse svoje sile, pač ni takšen magnet za volilce, kot je Pahor.

Visoka evropska podpora koaliciji Slovenija

Do zdaj so s predvolilno kampanjo za evropske volitve najbolj pohiteli v SDS, NSi in SLS, ki jim je že uspelo pridobiti podporo največje politične skupine v evropskem parlamentu (EDU in EPP). Tako so vsi tri stranke že pred časom gostile vodjo njihove poslanske skupine v evropskem parlamentu Hans-Gerta Pötteringa, v ponedeljek pa so se predstavniki koalicije Slovenija sešli še z bavarskim ministrskim predsednikom Edmundom Stoiberjem. Stoiber, ki je hkrati tudi predsednik bavarske Krščansko-socialne unije (članica Evropske ljudske stranke), je na jutranjem delovnem zajtrku, na katerem se je srečal z Janezom Janšo in Andrejem Bajukom ter obema nosilcema strankinih list na evropskih volitvah Miho Brejcem in Lojzeto Peterletom, dejal, da se je imel med svojim obiskom v Sloveniji priložnost srečati s koalicijo Slovenija, saj je "samoumevno, da si vzame čas za opozicijo, ki bo jutri vlada". Ali bo v resnici tako, bomo seveda izvedeli jeseni.

Aleš Kocjan

Borut Pahor (na sliki zgoraj) najprej prvi, zdaj zadnji na strankini listi. Edmund Stoiber (na sliki spodaj v sredini) na delovnem zajtrku s predstavniki koalicije Slovenija.

Veliko pozornost javnosti je pritegnilo Pahorjevo težavno odločanje, ali naj kandidira kot nosilec strankine liste v evropski parlament. Nazadnje se je odločil, da bo na listi, vendar kot zadnji. LDS pa ima nosilca liste, ki ga bremenijo očitki o nezakoniti volilni kampanji pred štirimi leti. Vse to močno povečuje možnosti opzijskim evrokandidatom, ki imajo podporo uglednih politikov iz tujine.

Slovenija je dva tedna po vstopu v Evropsko unijo dočkala zgodovinski trenutek soočenja z lastnimi koreninami. V ponedeljek, 17. maja, je bila v Narodni in univerzitetni knjižnici odprta razstava najstarejših slovenskih besedil: Brizinskih spomenikov, ki veljajo za najstarejše zapisano slovensko besedilo, ter Stiškega, Celovškega in Čedadskega rokopisa.

Omenjeni dogodek je pravzaprav nekakšna pika na i vstopu Slovenije v Evropsko unijo, s čimer je naša

Velike zasluge za prihod Brizinskih spomenikov v Ljubljano ima predsednik bavarske vlade Edmund Stoiber (na sliki pri odprtju razstave **Rojstni list slovenske kulture**).

Porezane korenine

država tudi formalno postala del evropskega kulturnega in civilizacijskega prostora. Vendar dogodek sam ne prinaša dokončne rešitve slovenskega nacionalnega vprašanja, pač pa odpira nove izzive v zvezi z nacionalno identiteto. Brizinski spomeniki, ki jih hranijo v Bavarski državni knjižnici v Münchnu, so prav gotovo dokaz, da se Slovenci lahko merimo z drugimi evropskimi narodi glede kulturnega izročila, katerega začetek predstavljajo. Vprašanje pa je, ali bo v razširjeni Evropski uniji slovenska vladajoča nomenklatura to znala izkoristiti v naš prid ali bo nadaljevala politiko rezanja korenin kot zgodovinski podaljšek komunističnega internacionalizma, iz katerega se ideološko napajajo LDS, ZL, Forum 21, Forum za levico in razna levičarska gibanja.

Neminljiva Slovenija?

Kdor je spremljal slovesnosti ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, se je lahko soočil s precej nenavadno situacijo: slovenski politiki so kazali javnosti precej kisel obraz, zaradi česar je evroskeptizem prevladal nad evroeforijo. V ospredju je bilo namreč vprašanje, kako bo Slovenija v prihodnje zdržala pritiske "velikih" in ali ji bo uspelo preseči Cankarjev kompleks "naroda hlapcev". Rešitev se na prvi pogled zdi preprosta: Slovenija se ne sme odpovedati svojim zgodovinskim koreninam in mora ohraniti hrbtnico.

Prav domoljubje pa je že vsaj 60 let osrednja točka nacionalnega nesporazuma. Spomnimo se: leta 1941 je bila po okupaciji Slovenije ustanovljena Protiimperialistična fronta, po napadu Nemčije na Sov-

jetsko zvezo pa se je preimenovala v Osvobodilno fronto. Ta je bila dejansko le zunanja izpostava komunistične partije, ki je s pomočjo nasilja in ustrahovanja monopolizirala boj proti okupatorju in ga podredila svojemu glavnemu cilju, revoluciji, kar sta kasneje priznala tako Mitja Ribičič-Ciril kot Ivan Maček-Matija. Uspeh komunistov je bil vezan predvsem na dejstvo, da jim je uspelo zajahati konja domoljubja in pri tem vse druge domoljube označiti za izdajalce in okupatorjeve pomagače, da so lahko upravičili politične umore "razrednih sovražnikov". O tem priča tudi primer dr. Lamberta Erlicha, ki je bil dejansko velik rodoljub (po dosedanjih raziskavah Inštituta za zgodovino Cerkve pri Teološki fakulteti v Ljubljani), čeprav ga ko-

munisti še danes označujejo za italijanskega ovaduha. Resnici na ljubo je domoljubje za komuniste predstavljalo le prehodni dejavnik, ki naj bi pripomogel k postopni sovjetizaciji Slovenije. Leta 1990 in 1991 se je zgodba ponovila, saj je KPS, potem ko je "sestopila z oblasti", znova uporabila trik z domoljubjem, le da je tokrat ujela zadnji vlak osamosvojitve. Rdeča nit "zgodbe o uspehu" postkomunistične kontinuitete se torej skriva v poljubni uporabi "domoljubja", ki je vedno odigralo vlogo sredstva in nikoli cilja. To dokazuje tudi besedna zveza "nacionalni interes", ki jo je pred dvema letoma uporabil Kučan in zmedel nasprotnike, s čimer je naredil še en korak v ohranjanju "neminljive Slovenije" v lasti tranzicijskih plenilcev.

Dr. Lamberta Erlicha (v sredini), velikega domoljuba, so spravili s poti tisti, ki se še danes kitijo z lažnim domoljubjem.

Dva izmed strategov komunistične revolucije, Mitja Ribičič-Ciril in Ivan Maček-Matija, sta po vojni priznala, da je šlo v NOB dejansko za revolucijo. Dandanes pa besedo revolucija znova nadomeščajo z besedo domoljubje.

Korenine slovenske državnosti

- 1848 – Matija Majar Ziljski sestavi program Zedinjene Slovenije
- 1917 – dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu prebere Majniško deklaracijo
- 1918 – ustanovljena država Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se kasneje združi s Srbijo, iz česar nastane Kraljevina SHS. Istega leta Rudolf Maister prevzame vojaško oblast v Mariboru in okolici
- 1989 – po 57. številki Nove revije in pisateljski ustavi je bila na Kongresnem trgu prebrana druga Majniška deklaracija
- 1990 – izvedene prve povojne demokratične volitve, konec leta pa še plebiscit
- 1991 – osamosvojitve Slovenije in osamosvojitvena vojna, sprejetje nove ustave
- 2004 – vstop v Nato in Evropsko unijo

Zgodovina po meri

Glede na našeta dejstva tako niti ni več presenetljivo, da sedanje oblastne elite (v najširšem pomenu besede) korenine slovenskega naroda ne zanimajo kaj dosti, kar se med drugim izkazuje tudi v financiranju t. i. alternativne kulture, ki tako čedalje bolj postaja kultura "mainstreama", pa tudi v odnosu do osamosvojitve, ki je v trinajstih letih obstoja slovenske države doživela kar nekaj politično motiviranih napadov: državna odlikovanja nasprotnikov osamosvojitve, afera Vič-Holmec in pred nedavnim še napad na Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (v povezavi z "izbrisanimi"). Po drugi strani pa se nomenklatura na noben način ne želi odpovedati čaščenja dogodkov iz leta 1941, češ da se je takrat začelo slovensko osamosvajanje in oblikovanje slovenske nacije. Nekateri so sli v svoji vnemi še dlje: ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je na Sabotinu znova zasijal napis Naš Tito, nekaj dni prej pa je bilo na Primorskem ustanovljeno nekakšno domoljubno društvo, imenovano po pokojnem maršalu – kot da bi hoteli Titovi častilci sporočiti Evropi, da duh pokojnega maršala še vedno živi in naj Evropa računa na to, da Slovenija ostaja zvesta vrednotam političnega sistema, ki nas je dolga desetletja delil od evropske civilizacije in kulture. Uradna politika se je na omenjene dogodke odzvala zelo mlačno, tako kot se je mlačno vedla ob izbiri nesojene nove slovenske zastave, ko so se v ospredje prebili predlogi brez historične podlage. Še več, eden iz-

med njih se je celo zgledoval po srbski pravoslavni umetnosti. Medtem pa zgodovinsko bogastvo Slovenije, kot je na primer ustoličevanje karantanskih knezov (poznajo ga celo v Združenih državah Amerike) ostaja v ozadju. To pa je dokaz, da se brisanje zgodovinskega spomina nadaljuje kot parodija na patetično sklicevanje na začetek upora proti okupatorju leta 1941.

Navidezna ksenofobija

Odnos postkomunistične elite do slovenskega nacionalnega vprašanja torej ni presenetljiv, je pa zato toliko bolj hinavski. Spomnimo se nekakšnih uradnih ugotovitev, da je prav v Sloveniji med vsemi evropskimi državami največ ksenofobije (ki naj bi jo po interpretaciji nomenklature širili desničarji s hujskanjem proti "izbrisanim"). Pri tem seveda mnogi pozabljajo, da ima ksenofobija svoj vzrok, to pa je slabo razvita nacionalna identiteta in zanikana narodna zavest. Pri tem bode v oči zlasti dogodek iz leta 2000, ko je tedanji

Nostalgija za Titom je sporočilo Evropi, da Slovenija ni dozorela za formalni vstop v evropski civilizacijski krog.

Kulturni spomeniki slovenstva

Prof. dr. Vasko Simoniti, zgodovinar

"Brziški spomeniki in drugi znameniti slovenski srednjeveški rokopisi izpričujejo našo zgodnjo povezanost z evropsko kulturo. Slovenija ob vstopu v EU z razstavo pisnih spomenikov naše preteklosti jasno pripoveduje zgodbo o lastni kulturni identiteti, ki se je nedvoumno izrazila z zapisi v zgodnji slovenščini, ki so hkrati prvi slovanski zapisi v latinici. Brziški spomeniki iz 10. in 11. stoletja so duhovni in kulturni spomenik slovenstva, ki je bil zapisan kar petsto let pred prvo slovensko knjigo. Brziški spomeniki torej niso le prvi zapisi liturgičnih besedil za versko rabo v zgodnji slovenščini, ampak so dokaz jezikovne in kulturne istovetnosti naših prednikov, s tem pa tudi današnje nacionalne in kulturne identitete. Ob njih spoznavamo, da je sedanost utemeljena v preteklosti, da je vse, kar smo, globoko povezano z zgodovino. In to ne le s politično zgodovino, ki je določala naše meje, ampak predvsem s kulturno-duhovno zgodovino, iz katere raste temelj naše nacionalne biti."

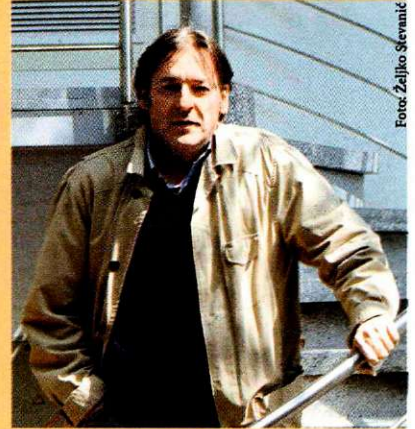

Foto: Zeljko Šrenar

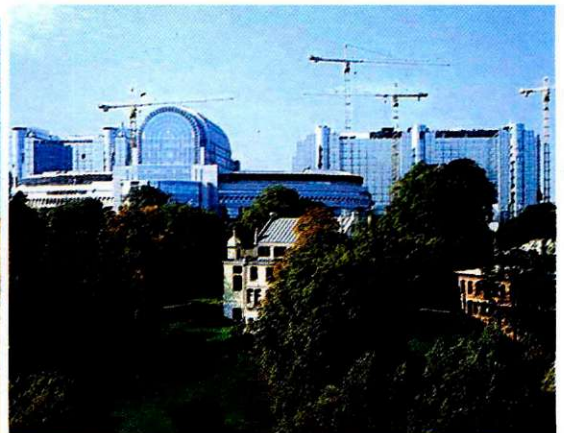
minister za šolstvo Lovro Šturm v šole uvedel novosti, kot je npr. petje slovenske himne. Omenjeno potezo je ves slovenski tisk obsodil kot anahronizem, kar se ujema z odnosom LDS do vprašanj nacionalne vzgoje. Le-ta je za (psevdo)liberalno elito zastarela in nepotrebna. S tem pa se odpira vprašanje, čemu potem toliko negodovanja nad ksenofobijo, ki jo nomenklatura vidi tudi tam, kjer je v resnici ni.

Za čigave interese?

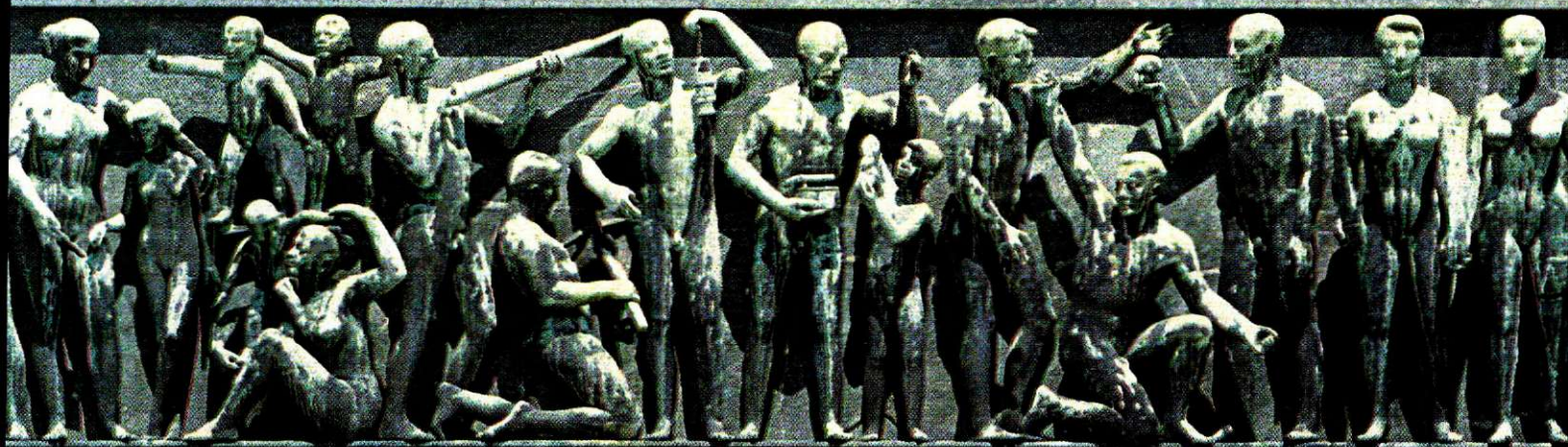
O prihodnosti Slovenije v Evropi bodo odločale tudi bližajoče

se volitve v evropski parlament. Mnogi Slovenci pričakujejo, da bodo poslanci v njem zastopali interese naše države, kar pa ni nujno, kajti evropski poslanci ne predstavljajo vsak svoje države, ampak svojo politično opcijo, zaradi česar je skrb za nacionalne interese prepuščena posameznemu poslancu in njegovim prioriteta v programu. Zato bo izbor slovenske sedmerice v evropskem parlamentu dober pokazatelj ne samo političnega, ampak tudi družbenega in nacionalnega razpoloženja.

Gašper Blažič

Koliko bodo slovenski evroposlanci, ki jih bomo volili junija, v evropskem parlamentu sploh zastopali nacionalne interese?

Prevetritev zakona o RTVS

Slovenska demokratska stranka (SDS) je vložila predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o RTV Slovenija. Bistvene spremembe se nanašajo na plačevanje obveznega prispevka RTV.

V stranki so prepričani, da je RTV Slovenija postala samozadostna in arogantna do svojih gledalcev in poslušalcev, saj ni več tržnega mehanizma, ki bi zagotavljal kakovost in raznolikost programskih vsebin ter izpolnil pričakovanja uporabnikov. "Sedaj se po zakonu plačuje RTV-prispevek ne glede na kakovost programa in gledanost. Program nacionalne RTV tudi nima ustreznega nadzora, ki bi izpolnjeval pričakovanja in potrebe širokega kroga gledalcev in poslušalcev," je bil pri predstavitvi razlogov za predlog spremembe zakona o RTV Slovenija kritičen vodja poslanske skupine France Cukjati, ki meni, da bi morala RTV Slovenija kot javni zavod in nacionalna medijska hiša, ki mora ustreči vsem nazorom, zagotoviti ustrezen nadzor in politično pluralnost, s čimer pa se vodstvo RTVS ne strinja.

Cukjati se ni mogel izogniti zadnjim zapletom okoli prenosa izredne seje parlamenta. Spomnil je, da RTV Slovenija v četrtek, 6. maja, in v petek, 7. maja, ni neposredno prenašala izredne seje

državnega zbora, katere glavni podatek je bil preiskava suma korupcije nosilcev javnih funkcij v povezavi s poslovanjem podjetij v večinski državni lasti. "Kot pojasnilo je RTV Slovenija sporočila, da prenos seje ni mogoč, ker je bil že pred obvestilom o sklicu izredne seje napovedan prenos hokejske tekme. Vendar tisti dan, v četrtek, na sporedu RTV Slovenija ni bila le hokejska tekma, ampak tudi najrazličnejše ponovitve drugih programov in oddaj, na katere pa RTV Slovenija ni bila pogodbeno vezana," je dejal Cukjati. Zdi se mu, da je zaradi takšnih in podobnih potez javni zavod nekoliko vzvišen in pristranski. "V slovenskem političnem prostoru namreč obstaja še kakšna druga stranka poleg LDS in ZL, česar bi se nacionalna radiotelevizija morala zavedati," meni Cukjati.

Strokovni sodelavec in član izvršilnega odbora SDS Branko Grims se je dotaknil konkretnega predloga, ki ga je pripravila SDS. Spomnil je, da je državni svet že leta 1999 vložil veto na predlagane spremembe, ki pa so danes vseeno v veljavi, zaradi česar imamo povsem neevropsko plačevanje RTV-naročnine. Kot pravi, podobne ureditve, pri kateri obstaja povezava med električnim priključkom in naročnino za javno radiotelevizijo, ne pozna nobena članica Evropske unije. Ko je na to opozarjal državni svet, je bilo rečeno,

da bodo spremembe RTV Slovenija popeljale iz dolgov. A to se ni zgodilo. "Edino kar se je spremenilo, je očitno njen odnos do gledalcev in poslušalcev," pravi Grims.

In kaj je bistvo novele, ki jo predlaga SDS? Treba je urediti način pobiranja naročnine in nastanek obveznosti za plačevanje naročnine za RTV Slovenija, ki bo evropsko primerljiv, kajti obstoječi način, kjer je obveznost plačevanja naročnine vezana na posest radijskega oziroma televizijskega sprejemnika, je po Grimovem mnenju način nekdanje ureditve. V noveli zakona je možnost izjave o "negledanju" RTV Slovenija. Na podlagi tovrstne izjave bi bil prejemnik oproščen plačevanja naročnine. Če bi se izjava izkazala za neresnično, bi bila predvidena sankcija.

Grims je prepričan, da bi morala RTV Slovenija začeti upoštevati potrebe gledalcev in poslušalcev in izpolnjevati vse svoje zakonske dolžnosti, ki jih zdaj ne izpolnjuje. RTV Slovenija med drugim očita, da se ne obnaša racionalno, da se je v preteklosti zatekala k skrajno komercialnim ukrepom, ki po evropskih merilih niso primerni za nacionalno televizijo, kot je na primer prenos praznovanja zasebnega podjetja Mercator v enem najbolj gledanih terminov, to je v soboto ob 20. uri na prvem programu RTV Slovenija. Pri tem je dejal, da je nadzorni odbor sve-

ta RTV Slovenija že pred časom sprejel zahtevo, da se z ustreznim pravilnikom uredi in določi stopnja dovoljene komercializacije RTV Slovenija, a svet zavoda tega do danes ni uredil.

Grims je med drugim opozoril, da se med členi zakona, sprejetega leta 1999, črtajo nekatera določila, ki dajejo RTV Slovenija nadrejen položaj glede na druga javna podjetja in ustanove v državi. Gre za določilo o tem, da RTV Slovenija pobira naročnino po zakonu o davkih. "Kadar koli lahko zmaknejo z računov ustreznih znesek denarja za RTV-naročnino. Zato v SDS predlagamo, da se naročnina tako kot nekoč plačuje s položnicami, na način torej, kot plačujemo storitve drugim javnim podjetjem in zavodom v Sloveniji," meni Grims.

Na predlog SDS se je odzvala RTV Slovenija, kjer menijo, da je obvezno plačevanje dajatev za javno radiotelevizijo običajno in domala povsod uveljavljeno, različen je le način izpolnjevanja te obveznosti. Dodajajo, da je s tem, ko je financiranje nacionalnih programov izločeno iz državnega proračuna, javnemu zavodu zagotovljena določena stopnja samostojnosti, onemogočeni pa so politični in gospodarski pritiski.

Glede zadnjega se predlagatelji zakonskih sprememb ne strinjajo, saj venomer poudarjajo, da je na nacionalni televiziji vedno znova navzoč duh oblastne politike.

Mihaela Praprotnik

Po zadnjih državnozbornih volitvah se je v državnem zboru oblikovala velika vladna koalicija, ki ima popolno premoč nad opozicijo. Slednja je potisnjena na rob, njeni predlogi se zavračajo kot po tekočem traku, je tako rekoč "brezzoba".

Vladni glasovalni stroj

Čeprav sta veliko vladno koalicijo zapustili dve stranki – najprej Stranka mladih Slovenije (SMS) in pred časom še Slovenska ljudska stranka (SLS) –, ima vladajoča koalicija v državnem zboru še vedno

Omejevanje opozicije

zadostno večino, da lahko sprejema odločitve, kakršne si želi.

V zadnjem času pa vladajoča koalicija svoje moči ne kaže samo pri glasovanjih o zakonskih predlogih, katerih izidi so večinoma vnaprej znani (če se glasuje o predlogu opozicije, je velika verjetnost, da bo le-ta zavrnjen, če pa se glasuje o vladnem predlogu ali predlogu vladnih strank, bo le-ta sprejet). Na zadnji izredni seji smo bili priče takšni premoči vladnih strank – Liberalne demokracije Slovenije (LDS), Združene liste socialnih demokratov (ZLS) in Demokratične stranke upokojencev Slovenije (DeSUS), kajti prav vsi zakonski predlogi in tudi sklepi preiskovalne komisije, ki jo je vodil opozicijski poslanec in so bremenili posameznike iz vladajoče koalicije, so bili gladko zavrnjeni. Vrh ignorance pa je bila razprava o korupciji in klientelizmu. Ta

točka izredne seje je pripeljala do obstrukcije opozicije, saj njeni poslanci niso bili pripravljene sprejeti odločitve kolegija državnega zbora, ki je krajšal poslanske razprave, zaradi česar je bilo opozicijskim poslancem odmerjenega bora malo časa za razpravo.

Obstrukcija izredne seje pa ni bila edina poteza opozicije, konkretno poslancev koalicije Slovenija. Minuli teden so namreč napovedali, da se ne bodo udeleževali kolegija predsednika državnega zbora. Kot pojasnjujejo, so se za to potezo odločili, ker je kršenje poslovnika državnega zbora čedalje več in ker je čedalje več poslovnih razlag, prirejenih dnevnopolitičnim potrebam vladne večine.

Opozicija opozarja na kršenje poslovnih pravil

Kot primer kršitve poslovnika v koaliciji Slovenija navajajo kršitve 70. čle-

na. Slednji daje vsakemu poslancu pravico do replike ne glede na to, ali je njegova poslanska skupina že porabila odmerjeni čas za razpravo ali ne. Ta pravica je bila vsem tistim poslancem, katerih poslanska skupina je pri posamični točki dnevnega reda že porabila svoj čas za razpravo, odvzeta.

Nadalje v koaliciji Slovenija opozarjajo, da poslovnik v 142. členu jasno določa, kakšna gradiva so lahko uvrščena v skrajšani postopek, a kolegij s preglasovanjem uvedel prakso, po kateri lahko s preglasovanjem tudi nove obsežne sistemske zakone uvršča v skrajšani postopek. V koaliciji Slovenija navajajo tudi očitke, da je kolegij s preglasovanjem uvedel prakso, da je mogoče nujno sprejemanje kakršnega koli zakona, čeprav 143. člena poslovnika jasno določa, kdaj lahko pride do skrajšanega postopka.

Koalicija Slovenija je kritična tu-

di do odločitve kolegija predsednika državnega zbora, ki je s preglasovanjem uvedel prakso, da se lahko celo zakoni, ki so uvrščeni v redne postopke, obravnavajo na izrednih sejah. Koalicijo Slovenija moti poskus kolegija državnega zbora, ki skuša s preglasovanjem doseči, da morajo poslanske skupine napovedati čas razprave tudi v primerih, ko še ni jasno, koliko dopolnil bo vloženih do začetka oziroma do konca razprave.

Prav tako jih skrbi, da skušajo predstavniki vladnih poslanskih skupin uvesti prakso, po kateri bo lahko kolegij s preglasovanjem omejil čas razprave posamični poslanski skupini pod minimum, ki ga zagotavlja 67. člen poslovnika. Še več, v igri naj bi bile celo pobude, naj bi kolegij s preglasovanjem omejeval pravico do izredne seje, ki jo zagotavlja ne le poslovnik, temveč tudi Ustava RS.

Vse naštetu po mnenju koalicije Slovenija pomeni grobo kršenje poslovnika, posledično pa tudi zmanjševanje pravic opoziciji. In dokler pravice, ki jih ima po poslovniku, opoziciji ne bodo zagotovljene, se ta seji kolegija državnega zbora ne bo udeleževala.

Mihaela Praprotnik

• Slovenskim demokratom in Novi Sloveniji je dovolj teptanja pravic, ki jih poslovnik daje opoziciji, zato so se odločili, da se v prihodnje ne bodo udeleževali seji kolegija predsednika državnega zbora.

Fotografije: Dane Kostrič

• Zaradi kršitev poslovnih določil so obstrukcijo napovedali tudi poslanci SNS.

Peter Tevž, nekdanji predsednik Telekoma Slovenije, je s podjetjem KL Svetovanje – trženje, ki je v lasti Janeza Kocijančiča, po prepričanju opozicije sklenil za družbo škodljivo pogodbo. Računsko sodišče naj bi zdaj raziskalo, koliko je bilo še takšnih pogodb, če bo seveda sledilo stroki in ne interesom dnevne politike.

Kocijančičevi milijoni

Janez Janša, poslanec in predsednik SDS, je v času izredne seje, na kateri so poslanci razpravljali o klijentizmu in sumu korupcije, predstavil seznam sponzorskih pogodb družbe Telekom. Gre za dve- ali triletno pogodbo, in kot je dejal predsednik SDS, je na vsaki strani 40 imen, strani pa je na stotine oziroma tisoč. Telekom, ki je v večinski državni lasti, je sponzorska sredstva delil zelo velikodušno. Seznam prejemnikov je sicer razpršen, vendar pa je šla večina denarja podjetjem in ustanovam v Ljubljani. Med njimi je nekaj gasilskih, športnih in kulturnih društev, sponzorirali so tudi razne klube, prireditve pa tudi veselice. Vendar so ti prejeli nizke zneske (od 50.000 do 500.000). Poleg teh so na seznamu pogodb družbe, ki so prejele po 20 ali 30 milijonov. Med drugim je Janša navedel primer odvetnika Mira Senice, pri katerem je bil po interpelaciji zaposlen Mirko Bandelj, nekdanji minister za notranje zadeve in zdajšnji sekretar vlade. Telekom je sklenil pogodbo s Senico, čeprav je bilo v njem že zaposlenih 18 pravnikov, hkrati pa je imel sklenjene pogodbe za zastopanje tudi z nekaterimi drugimi odvetniki. Po pogodbi,

ki jo je Telekom sklenil z Mirom Senico, je odvetnik vsak mesec prejel 500.000 tolarjev neto, k temu pa je treba prišteti še ustrezne davke. Po Janševih besedah sta družba Telekom in odvetnik Senica podpisala takšno pogodbo samo zato, da jim je bil ves čas na voljo oziroma da so ga lahko poklicali kadar koli. Za vsako storitev, za vsak strošek, ki ga je imel, pa so mu plačevali posebej. Ali

je bilo to naključno prav v času, ko je bil eden od glavnih politikov LDS zaposlen v tej pisarni, ali ne, ni jasno; pogodba je klasičen primer škodljive pogodbe na račun podjetja, ki je v državni lasti, oziroma javnega podjetja, meni Janez Janša.

Pogodba s Kocijančičem

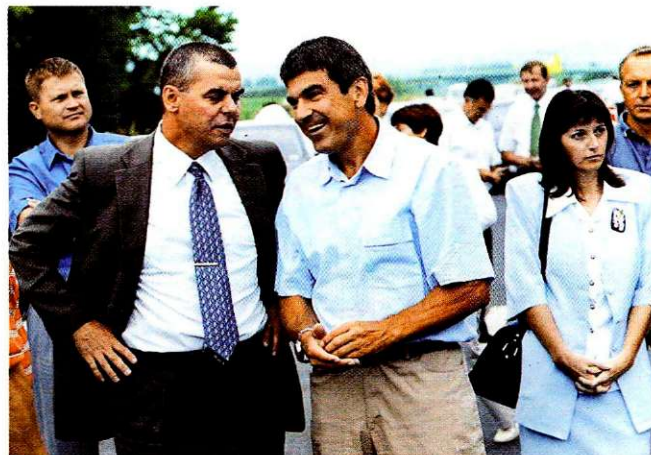
Peter Tevž, nekdanji predsednik uprave Telekoma Slovenije (tudi sorodnik Gregorja Golobiča), je 28. januarja 2000 z Janezom Kocijančičem, direktorjem in

lastnikom družbe KL Svetovanje – trženje, registriranem na Trgu republike 3 v Ljubljani (v isti stolpnici ima sedež LDS), podpisal pogodbo o svetovanju. Kocijančičeva družba naj bi skladno z določili pogodbe za Telekom "analizirala zahtevnejše probleme njegove poslovne usmeritve, zlasti tiste, ki izvirajo iz sprememb lastninskih odnosov in procesov globalizacije. KL bo za Telekom posebej raziskal problematiko sovlaganj telefonskih naročnikov v telefonske priključke in

Janez Kocijančič je že leta 2002 za svoje podjetje, v katerem ni nobenega zaposlenega, prejel 5,5 milijona tolarjev. Denar je dvignil tako, da za to ni plačal niti tolarja davka.

Fotografiji: Dane Kostrič

Peter Tevž (levo), nekdanji predsednik družbe Telekom Slovenije, je z Janezom Kocijančičem sklenil pogodbo, po kateri njegovo podjetje v času Bajukove vlade ni naredilo čisto nič.

njihova enentuelna lastniška upravičenja". V 2. členu pogodbe piše, "da bo KL svoje analize, ugotovitve, priporočila in nasvete predajal predsedniku uprave Telekomu oziroma tistim njegovim sodelavcem, ki jih bo za to posebej pooblastil".

Ime gospodarske družbe v lasti Janeza Kocijanciča je zavito v meglo. Obstajajo vsaj tri različice.

V 6. členu pogodbe pa piše naslednje: "KL je za svojo svetovalno delo upravičen do plačila, ki znaša 350.000 SIT. Davek na dodano vrednost se obračuna posebej in ga pokrije Telekom. Prvo plačilo na podlagi te pogodbe dospe 01. 02. 2000, naslednje pa ob zaključku vsakega koledarskega meseca". V 7. členu je zapisano, da "pogodbeno dogovorjeno finančno nadomestilo pokriva ceno svetovanja. Morebitni materialni stroški, ki bi nastali na podlagi posebnih vnaprejšnjih navodil in naročil Telekomu, zlasti stroški potovanj, se na podlagi splošnih predpisov, ki veljajo za državne organe, obračunavajo posebej". Zanimiv je še 8. člen pogodbe, v katerem piše: "V primeru bistveno povečanega obsega in kvalitete svetovalnega dela ali v kakšnem posebnem primeru, ko bi na temelju ugotovitev, priporočil in nasvetov KL Telekom dosegel posebej ugodne rezultate, je možno delo KL sporazumno dodatno nagraditi (success fee)." Janez Kocijancič si je tako poleg stalnega mesečnega dohodka v višini 350.000 tolarjev neto izgovoril še plačila vseh stroškov, upravičen pa naj bi bil tudi do nagrade. Kako bi

Telekom meril učinke svetovanja podjetja KL, v pogodbi ni zapisano.

Kocijancičevo pismo Marjanu Podobniku

Neposredno po imenovanju Marjana Podobnika za predsednika družbe Telekom je Janez Kocijancič 20. junija 2000 na Podobnika naslovil pismo z naslednjo vsebino: "Spoštovani gospod predsednik! Dovoli, da Ti čestitam ob imenovanju za predsednika uprave Telekomu. S Tvojim predhodnikom g. Petrom Tevžem ima podjetje KL Consulting, ki ga vodim, podpisano svetovalno pogodbo (z dne 28. 01. 2000). Pogodba je bila izključno strokovne narave ...", navaja Kocijancič in dodaja, kaj vse naj bi njegova družba delala za Telekom. Na koncu pa zapiše: "Ker je nujen predpogoj svetovalnega razmerja medsebojno zaupanje vodilnih ljudi, ki ga bova midva kljub medsebojnemu spoštovanju najbrž težko vzpostavila, predlagam, da pogodbeno razmerje sporazumno prekinemo. Najprimerneje bi se mi zdelo, da pogodbo prekinemo v skladu z 9. členom v trimesečnem odpovednem roku." Ali je bila pogodba razdrta, ne vemo, saj Telekom še vedno vztraja pri tem, da jim ni treba dajati podatkov za javnost. Janez Janša pa je na izredni seji dejal, da v času Bajukove vlade (v letu 2000) ni bilo nobenih dokazov, da je družba KL Consulting – svetovanje kar koli naredila za Telekom. Klub temu je Telekom vsak mesec Kocijancičevi družbi nakazal v pogodbi dogovorjen znesek.

Kocijancičevo sprenevedanje

Ko so podatki o pogodbi med Kocijancičevim podjetjem in Telekomom prišli v javnost in je nekdanji direktor Adrie Airways, član Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije (CK ZKS), nekdanji predsednik SDP (naslednice ZKS), predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije in predsednik sveta nacionalne RTV, v oddaji Trenja dejal, da je pogodbo podpisal za podjetje in ne zase. Ko smo zeleli preveriti lastništvo in poslovanje podjetja KL, smo ugotovili, da podjetja pod takšnim nazivom v finančnih bazah ni. Našli pa smo podjetje pod nazivom

Zakaj je bil odstavljen Grašek?

Janez Janša je dejal, da je bilo v času Bajukove vlade, ko je Telekom pol leta vodil Marjan Podobnik, za različna sponzorstva razdeljenih približno 32 milijonov tolarjev, kar je bilo najmanj v zgodovini tega podjetja. Peter Tevž, ki ga je na to mesto imenovala LDS, je isto leto v petih mesecih za razna sponzorstva namenil več kot 300 milijonov tolarjev ali desetkrat več kot Marjan Podobnik. Dejalo je še, da so bili v bilanci družbe Telekom stroški intelektualnih storitev dolgo časa okoli 650 milijonov tolarjev letno in več, k temu pa je treba dodati še stroške za reklamo in propagando. Ti stroški so se v času prejšnjih direktorjev s 650 milijonov tolarjev letno dvignili na 2,6 milijarde tolarjev, ko je Telekom vodil Peter Tevž. Marjan Podobnik je to postavko zmanjšal na 1,7 milijarde tolarjev, Peter Grašek, nedavno odstavljeni direktor, pa celo na 900 milijonov tolarjev. Prav to znižanje stroškov naj bi bilo ključni razlog za njegovo zamenjavo. "Sedaj ko vidimo, koliko milijard tolarjev je slo iz tega javnega podjetja, je tudi bolj razumljivo ogorčenje, ki je nastalo leta 2000 ob zamenjavi Petra Tevža. Marsikdo je imel zelo konkretne razloge za svoje ogorčenje. Takrat nismo niti vedeli, zakaj je tak silni vik in krik nastal. Sedaj je bolj jasno, ko to vidimo," je dejal Janša.

Pobuda za revizijo

Poslanci NSI in SDS so pretekli teden na Računsko sodišče RS naslovili pobudo za revizijo pravilnosti in smotrnosti poslovanja gospodarskih družb Telekom, Mobitel in Siol. Andrej Bajuk je pojasnil vložitev pobude s tem, da je ta v svojem bistvu enaka petemu sklepu, ki je bil predlagan na izredni seji in ga večina državnega zbora ni hotela sprejeti. "Dejstvo je, da zakon o računskem sodišču jasno določa, da mora računsko sodišče pregledati oziroma revidirati podjetja, v katerih ima država pretežni delež. 25. člen pa opozicijskim poslancem, ki smo člani komisije za nadzor proračuna in javnih financ, omogoča, da lahko to tudi zahtevamo. Računsko sodišče mora to spoštovati in v svoj delovni program vključiti tudi določeno število pobud, ki prihajajo iz državnega zbora in tudi iz opozicije."

Poslovanje družbe J K, d. o. o., Trg republike 3, Ljubljana - v mio SIT

Leto	Celotni prihodek	Čisti dobiček	Število zaposlenih
1997	11.863	1.313	0
1998	20.166	1.321	0
1999	23.768	221	0
2000	19.923	1.939	0
2001	32.657	1.066	0
2002	58.539	1.686	0

Ustanovitelj in direktor družbe: Janez Kocijancič

Vir: I-Bon

J K, d. o. o., Trg republike 3, Ljubljana. Družba je bila ustanovljena marca 1997, njen ustanovitelj pa je Janez Kocijancič. Dejavnost družbe je podjetniško in poslovno svetovanje, v vseh letih pa v družbi ni bilo nobenega zaposlenega. Tudi podatki iz registra Agencije za javnoplacične evidence (Ajpes) kažejo, da obstaja le to podjetje Janeza Kocijanciča. Iz tega lahko sklepamo, da je Kocijancič morda preimenoval podjetje ali pa uradno posluje pod enim imenom, neuradno pa pod drugim. Logične razlage za to ni. Glede na to, da je Kocijancičev strankarski kolega Miran Potrč na zadnji izredni seji

svoje poslanske kolege podučeval, da se piše KL Consulting, čeprav bi bilo lepše, če bi pisalo svetovanje, in da tudi družbe pod tem imenom ni v finančnih bazah, menimo, da gre za podjetje z neustrezno urejenimi nalogovnimi listinami. Sicer pa je to podjetje brez zaposlenih v vseh letih izredno uspešno. S skoraj 12 milijonov tolarjev prihodka v devetih mesecih leta 1997 se je prihodek družbe do leta 2002 povečal na 58,5 milijona tolarjev. Iz bilanc družbe je razvidno, da je bila večina denarja dvignjena za opravljanje raznih storitev. Tako torej, da od tega ni bilo treba državi plačati niti tolarja davka.

Vida Kocjan

Plodna tla za korupcijo

Nekateri zasavski bogataši, ki so v zadnjem desetletju obogateli prek vsake meje, ustvarjajo svoje bogastvo na podlagi poslovanja s podjetji, ki so v državni lasti, pa tudi zaradi sodelovanja z ministristvi, na primer z ministristvom za šolstvo, znanost in šport, ki ga vodi Slavko Gaber.

V to "pomoč" se je že leta 1999 vključila tudi Zavarovalnica Triglav. Poleg tega so ta podjetja deležna številnih državnih pomoči, veliko denarnih povezav pa bo javnosti ostalo za vedno skritih, saj ministristvo za gospodarstvo pomoči, ki so jih bila deležna posamezna podjetja pred letom 1999, nima evidentiranih na enem

mestu. Pri tem je svojo vlogo odigral tudi nekdanji Sklad RS za razvoj malega gospodarstva, ki sta ga ob "mentorstvu" Maksa Tajnikarja vodili Cvetka Tinauer in Staša Baloh Plahutnik (obe iz Zasavja). Značilnost poslovanja večine teh podjetij in posameznikov je tudi v izmikanju plačilu davka na dobiček. Večina denarja gre na račun plačil storitev, od česar se ne plačuje davek.

Večina živi slabo, na veliki nogi le posamezniki

Za občino Zagorje je značilno, da je zaposlenih le dobrih 51 odstotkov vseh delovno aktivnih prebivalcev. Dobra desetina vseh je nezaposlenih, kar štiri desetine vseh za delo sposobnih prebivalcev pa je upokojenih. Prav za to področje so trgovski analitiki izračunali, da

prebivalci v trgovinah z živili "pustijo" dve tretjini svojih pokojnin. Na podlagi tega analitiki sklepajo, da upokojeni starši s svojimi pokojninami vzdržujejo svoje otroke. Sicer pa podatki finančnih baz kažejo, da je v občini pa tudi v sosednjih Trbovljah in Hrastniku veliko majhnih podjetij, vendar so uspešna le redka.

Podroben pogled pokaže, da so uspešna le podjetja, ki so v lasti nekaj posameznikov, pri čemer sta prva Miloš Urbanija in Sandi Česko.

Vse poti vodijo v Ljubljano

Podroben pregled pokaže, da občinski svet vodijo ljudje, ki so večinoma člani vladajočih LDS in ZLSD,

Anton Rop je že kot državni sekretar za privatizacijo sodeloval s Sandijem Českom, ki je bil član odbora za privatizacijo. Bil je tudi vpliven član v Skladu RS za razvoj, danes pa pogosto obišče Zagorje.

Tutorstvo nad dogajanjem v Zasavju ima po Stanetu Dolancu že več desetletij Miran Potrč, vodja poslanske skupine ZLSD.

nekaj med njimi pa jih je zaposlenih tudi v Ljubljani. Primer je Aleksander Mervar, ki je v Zagorju predsednik odbora za gospodarstvo, v Ljubljani pa je direktor družbe Te-Tol, ki je v solasti mestne občine Ljubljana in Republike Slovenije. Dejavnost Te-Tola je preskrba z električno energijo in proizvodnja elektrike v termoelektarnah. Družba torej preskrbuje ljubljanske porabnike s toplo vodo in ogrevanjem, njen letni prihodek pa presega 14 milijard tolarjev. Za občino Zagorje, delno pa tudi za Hrastnik in Trbovlje, je značilno še to, da so posamezniki ustanovili gospodarske družbe za t. i. razvoj, imenovane razvojna središča, katerih solastniki so poleg državnih ustanov in same države posamezniki ali gospodarske družbe v njihovi lasti, vanje pa se steka tudi veliko denarja iz državnih pomoči. Poleg tega imajo močno oporo v vrhu vladajočih političnih strank in delih ministrstev.

Voditelji in botri

Med najmočnejše sodijo tisti, ki vodijo v vrh ministrstva za gospodarstvo, ministrstva za šolstvo, znanost in šport in ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Pri tem naštejmo posameznike: Slavko Gaber, minister za šolstvo, znanost in šport, Staša Baloh Plahutnik, nekdanja državna sekretarka na ministrstvu za gospodarstvo in zdajšnja državna sekretarka na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (pred vsem tem pa še predsednica upravnega odbora in direktorica Sklada RS za razvoj malega podjetništva), Vlado Dimovski, minister za delo, družino in socialne

zadeve, Metka Tekavčič, predsednica OO ZLSD v Ljubljani in glavna za kadre v ZLSD ter žena Vlada Dimovskega. Med politiki, ki so močno povezani z interesi posameznikov iz Zasavja, pa naštejmo naslednje: Anton Rop, nekdanji državni sekretar za delo, družino in socialne zadeve, nekdanji finančni minister in zdajšnji predsednik vlade, Gregor Golobič, predsednik sveta LDS in glavni kadrovik v državi v zadnjem desetletju, Tone Anderlič, vodja poslanske skupine LDS v državnem zboru, Milan Kučan, nekdanji predsednik države, in Miran Potrč, vodja poslanske skupine ZLSD v državnem zboru. Poleg močnih povezav posameznikov z vladajočo elito je za vodilne zasavske bogataše značilno še to, da jim delovanje v domačih krajih v zadnjem času ne zadostuje več.

Lastniki nepremičnin v prestolnici

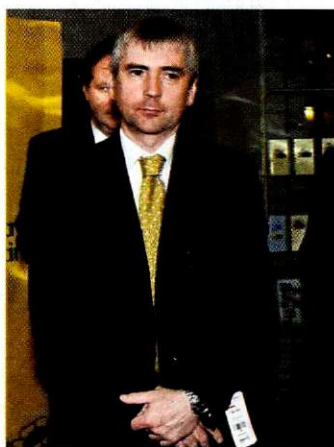
Širijo se v Ljubljano, kjer kupujejo nepremičnine in so lastniki tudi velikega števila stanovanj, ta pa dajejo v najem. Poleg tega postajajo lastniki posameznih delniških družb, kjer izstopa lastništvo družbe Eti Elektroelementi Izlake, uspešne gospodarske družbe, ki je prav tako deležna velike državne pomoči. Nekateri izmed novodobnih zasavskih bogatašev pa so se specializirali za prevzem oblačilnih družb, kot so M-Club iz Velenja in Mont Kozje. Pri tem je treba povedati, da gre velikokrat za naključno odkrite povezave, pri čemer obstaja možnost, da veliko ostaja skritega. Sodelovanja s te-

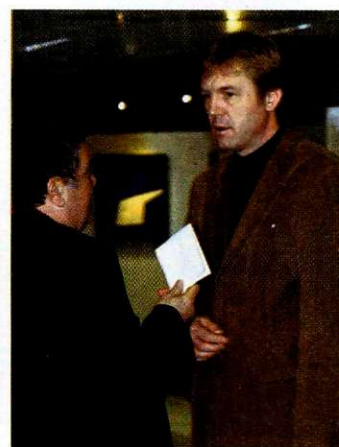
Nekdanji predsednik Milan Kučan je boter več gospodarskih družb v Zasavju, zaradi česar je bilo lahko priti tako do državnih pomoči kot do ugodnih posojil.

Toneta Anderliča doslej še nihče ni povezal z Zagorjem. Po informacijah naših virov pa je velik prijatelj Miloša Urbanija še iz časov pred osamosvojitvijo.

Sandi Česko se uvršča med najbogatejše Slovence. Je lastnik velikega števila gospodarskih družb, obogatel pa je s pomočjo nevednih ljudi. Podobno se je dogajalo pri igri Catch the Cash. Česko je sodeloval tudi pri prodaji SIB.

Po vseh razkritjih se ne čudimo, da se je politik Gregor Golobič "delovno" umaknil v Zasavje. Če je bila družba, v kateri je danes zaposlen, še pred letom dni javnosti popolna neznanka, je danes o njej marsikaj znanega.

lekomunikacijskimi družbami, Telekomom, Pošto, elektropodjetji, Luko Koper, termoelektarnami, rudniki v zapiranju in drugimi družbami, ki so v državni lasti, pa nam na tem mestu niti ni treba več omenjati. Veliko je že razkritega, veliko pa bo ostalo za vedno prikrito. Primer za to je sodelovanje posameznikov z že omenjenim Skladom RS za razvoj malega podjetništva, ki je deloval do leta 1998. Prav iz tega sklada se je k posameznikom prelilo veliko denarja, sklad pa je bil deležen velikih kritik tako s strani posameznih članov upravnega odbora kot tudi s strani računskega sodišča. Ker je sklad "likvidiran", so sledi zabrisane. Poleg tega velja spomniti na to, da ima ministrstvo za gospodarstvo spisek državnih pomoči sistematično

urejen šele od leta 1999 dalje. Kaj vse se je na tem področju dogajalo v času od osamosvojitve do tega leta, ostaja skrivnost. Posebno področje je Sklad RS za razvoj (nekdanji Korzetov sklad), za katerega se je izkazalo, da je nekaterim podjetjem, ki sicer niso sodila pod skladovo okrilje, dajal ugodna t. i. državna posojila, merila za dodeljevanje pa ostajajo skrivnost.

Zgledovali so se po vladajočih

Podobno kot so to počeli vodilni politiki na državni ravni, so ravnali tudi nekateri novodobni zasavski podjetniki. Tako Plahutnikova, ki je bila solastnica družbe Orija, kot Česko in Urbanija so ustanovili gospodarske družbe, ki so delovale kratek čas, poslovanje pa so preusmerili na nove družbe. V nekaterih družbah, »

Slavko Gaber, minister za šolstvo, znanost in šport, je tesno povezan z zagorsko družbo Orija Computers, saj ji je dodelil "ekskluzivno koncesijo" za dobavo računalnikov za slovenske šole.

» kot je na primer Českova družba Pusch, pa dejavnosti niso niti opravljali, ampak so prihodek večinoma ustvarili iz t. i. finančnih prihodkov. Za večino teh družb velja, da so se vsa leta spretno izogibala plačilu davkov iz dobička in da je bilo veliko denarja vplačanega na račun storitev, kar pomeni, da so se tudi pri plačevanju prispevkov iz dela izogibali plačilu. Večina teh družb v vseh teh letih tega sploh ni plačevala, če pa je že bila primorana kaj plačati, je bilo to manj, kot je prejela državnih pomoči. Značilnost poslovanja teh družb je tudi to, da je večina med njimi zares "poslovno zacvetela" po letu 1998, pri tem pa bilančni podatki kažejo na to, da zaposleni v teh družbah ne prejema-jo nič večjih plač kot zaposleni v sorodnih dejavnostih. Na dlani je torej, da se je večina t. i. hiperdobička iz poslovanja posameznih družb z

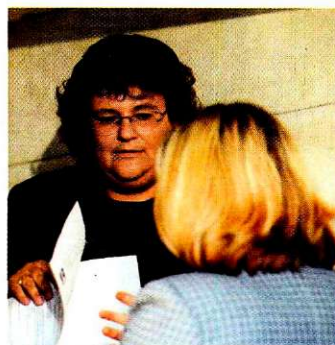
družbami, ki so v državni lasti, prelil k lastnikom in njihovim botrom.

V igri tudi Zavarovalnica Triglav

Sandija Česka širša slovenska javnost ni poznala. Šele v zadnjem času je izvedela, da se za agresivnimi reklamnimi sporočili prek televizijske prodaje za nekatere proizvode, predvsem kosmodisk in v zadnjem času vzmetnico dormeo, skriva družba Studio Moderna, ki je v večinski Českovi lasti. Česko sam je član ZL, nekdanji član nadzornega odbora Slovenske investicijske banke, član nadzornega sveta družbe Telekom, prijatelj Milana Kučana in član Foruma 21, velik prijatelj zakoncev Tekavčič-Dimovski, po poročanju nekaterih tednikov pa tudi nekdanji varovanec Stana Dolanca, ki je bil doma iz Hrastnika. V vsega 12 letih se je Česko povzpел med najbogatejše Slovence, njegove v Sloveniji delujoče gospodarske družbe pa ustvarijo letni prihodek, ki presega 5 milijard tolarjev, poleg tega ima v nekaterih drugih državah (predvsem v vzhodni Evropi in eksotičnih državah) več podjetij, imenovanih off shore. V zadnjih letih je uspešna tudi še neomenjena Českova družba Rubicon-SM, ki deluje na Vilharjevi cesti 29 v Ljubljani. Ustanovljena je bila že pred letom 1994, "zaživela" pa je

Staša Baloh Plahutnik je vsa leta delovala v ozadju in izvrševala ideje.

Metka Tekavčič skupaj z možem Vladom Dimovskim velja za eno najbogatejših Slovencek. Po poročanju nekega slovenskega tednika sta zakonca pretekla leta v svoji dohodninski napovedi prijavila zelo visoke zneske letnih prejemkov. Po poročanju naših virov Tekavčičeva, ki je zelo vplivna pri delovanju mestne občine Ljubljana in glavna za kadre v ZLSD, nadaljuje Potrčevo poslanstvo.

Po naših informacijah je Miloš Urbanija končal poklicno elektrošolo, nato pa je šolanje nadaljeval na raznih političnih šolah. Njegova moč v Zasavju je tolikšna, da celo vse davčne zadeve, ki se jih drži sum nepravilnosti, ostajajo ne dotaknjene. Vedno se je bal razkritja o Ultri. Podjetje je želel prodati, večkrat pa naj bi bil rekel: "Kaj če se bo Janša vtaknil v nas?"

še po letu 1999. Po naših podatkih se družba ukvarja predvsem s posredovanjem zavarovalnih storitev Zavarovalnice Triglav, ki jih ponujajo izključno pravnim osebam. Leta 2002 je družba s tremi zaposlenimi iz tega vira ustvarila nekaj manj kot 100 milijonov tolarjev celotnega prihodka.

Dela za kriminaliste, davkarjo in tožilstvo ne manjka

V nekaj zadnjih številkah tednika smo poskušali podrobno razkriti način dela nekaterih zasavskih podjetnikov pa tudi posameznikov iz vladajoče elite na državni ravni in povezave med njimi. Poleg tega so nam viri, ki ne želijo biti imenovani, razkrili velike nepravilnosti pri poslovanju posameznih družb na davčnem področju. Pri tem navedimo samo primer enega od zaposlenih v zagorskem podjetju, ki ga je trboveljska območna enota Davčnega urada Republike Slovenije (ta nadzira tudi Zagorje, Izlake in Hrastnik) vsako leto povabila na pogovor. Menda naj ne bi bil pravilno izpolnil dohodninske napovedi. Do razhajanj je prihajalo pri prijavi zneska osebnega dohodka. Ena izmed gospodarskih družb, ki je v zadnjem času v javnosti dvignila največ prahu in pri kateri je zaposlen tudi vidni eldesovski politik, naj bi bila namreč na DURS poslala podatek, da je njihov zaposleni prejel vsaj desetkrat več osebnega dohodka, kot ga je prijavil sam. Spomnimo, da morajo gospodarske družbe do konca januarja na DURS sporočiti vse zneske izplačil posamezni-

kom, nato pa moramo davčni zavezanci izpolniti še dohodninsko napoved. Ko zaposleni na davčnem uradu preverijo podatke, ugotovijo, ali se ti ujemajo. V omenjenem primeru je kar dvakrat zapored prišlo do razhajanja. Pri preverjanju podatkov se je izkazalo, da je zagorska družba k dohodkom fizične osebe prišla še izplačila, ki jih je nakazala enemu izmed zaposlenih v hčerinski družbi, ki deluje v Avstraliji. Ko je naš vir davčni referentki dokazal, da je pravilno izpolnil dohodninsko napoved, in ko je ta referentka skupaj z računovodkinjo ugotovila "napako", je bil naš vir sicer oproščen vsega, družba, ki je naredila "napako", pa za to ni odgovarjala. Po trditvah našega vira so "vse stvari ostale v Trbovljah". Vsekakor bi morala davčna uprava že zdavnaj v vsa podjetja, ki jih omenjamo v tej zgodbi, poslati inšpektorje, da bi preverili pravilnost plačevanja davkov od dobička, a do danes se to ni zgodilo.

"Posiljajte prazno embalažo"

Kako poteka sodelovanje nekaterih gospodarskih družb s podjetji, ki so v državni lasti, pove tudi primer iz leta 2000. Naš sogovornik nam je zatrdil, da je ob izvolitvi Bajukove vlade v družbi, v kateri je bil zaposlen, zavladala velika panika. Direktor družbe je svojim podrejenim takrat naročil: "Hitro pakirajte in pošljite vse, kar je bilo naročeno! Če to ni mogoče, pošljite prazno embalažo! Bomo že potem reševali, pomembno je, da dobimo denar!"

Vida Kocjan

**EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.**
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV
- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kablensko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon 01/434-54-63

Objavljamo dokaz, da Ultra nima podeljenega nobenega patenta, ima pa vloženih več patentnih prijav. Strokovnjaki pravijo, da prijavo lahko poda vsak, vprašanje pa je, ali bo za to pridobil patent, katerega pridobivanje traja od 4 do 10 let.

Bogdan Pavlič, soustanovitelj firme Ultra, d.o.o., iz Zagorja in izvršni direktor družbe, je takoj po izredni seji državnega zbora, kjer so poslanci razpravljali o domnevni korupciji in povezavah vladajoče politike, vlade in javnih podjetij oziroma gospodarskih družb v večinski državni lasti, na posebni tiskovni konferenci, ki jo je vodstvo tega za-

Ultra zavaja javnost

gorskega podjetja sklicalo v Ljubljani, dejal, da "navedbe, da Ultra ni razvojno podjetje, niso resnične". Svojo trditev je podkrepil s podatkom, da "so sistem za nadzor baznih postaj, ki ga uporablja tudi podjetje Mobitel, patentirali pri evropskem patentnem uradu". Pri *Demokraciji* smo že sredi aprila poskušali pridobiti informacije o tem, koliko podeljenih patentov ima družba Ultra Zagorje. Janez Kukec Me-

zek, podsekretar in vodja sektorja za patente pri Uradu RS za intelektualno lastnino, nam je 20. aprila 2004 odgovoril: "NIČ. Prav tako ni prijavljenega nobenega patenta izumiteljev Miloša Urbanije in Bogdana Pavčka." Ko je po izredni seji vodstvo družbe Ultra na tiskovni konferenci tik pred parlamentarnim zasedanjem novinarjem razdelilo obsežno dokumentacijo, skatero naj bi med drugim dokazali, da Ultra ni kakšno "garažno

podjetje", kot se je izrazil Gregor Golobič, pač pa visokotehnološko razvito podjetje, smo dokumentacijo podrobno pregledali. Ugotovili smo, da se v obsežnem gradivu (tega je bilo za več kot en registrator nahajajo v bistvu eni in isti dokumenti, le v različnih svetovnih jezikih. Med prvimi listinami je bila vložena odločba o registraciji znamke Ultra. To je družba na slovenskem uradu za intelektualno lastnino pri-

javila leta 2002, poleg tega je to znamko prijavila še v Koreji, Avstraliji, Švici in nekaterih drugih državah. Prijava same znamke (zaščitene ime na firme) pa ni nobena inovativnost. Priloženih je tudi nekaj prijav za patente v drugih državah (Singapur, Južna Afrika, Koreja, Poljska, Avstralija). Pri strokovnjakih smo se pozanimali, kaj to pomeni, in prejeli odgovor – tega objavljamo in ta pojasnjuje vse. **Vida Kocjan**

Patentna prijava še ne pomeni patenta

Janezu Kukcu Mezku, državnemu podsekretarju in vodji urada za patente pri Uradu RS za intelektualno lastnino, smo na podlagi gradiva, ki ga je vodstvo Ulte razdelilo novinarjem in poslancem, poslali naslednje vprašanje:

Iz gradiva družbe Ultra, d.o.o., Zagorje, ki so ga pripravili za tiskovno konferenco, je razvidno, da ima firma v Singapurju prijaven: Singapore patent application No. 200301851-2 for PCT application No.PTC/IB00/01495. Zanima nas, kaj to pomeni?

Številka PCT/IB00/01495 je številka mednarodne patentne prijave, vložene na podlagi Sporazuma o sodelovanju na področju patentov (PCT). Glede na številko je bila prijava vložena pri mednarodnem uradu v Ženevi leta 2000 in bi morala biti do sedaj že objavljena

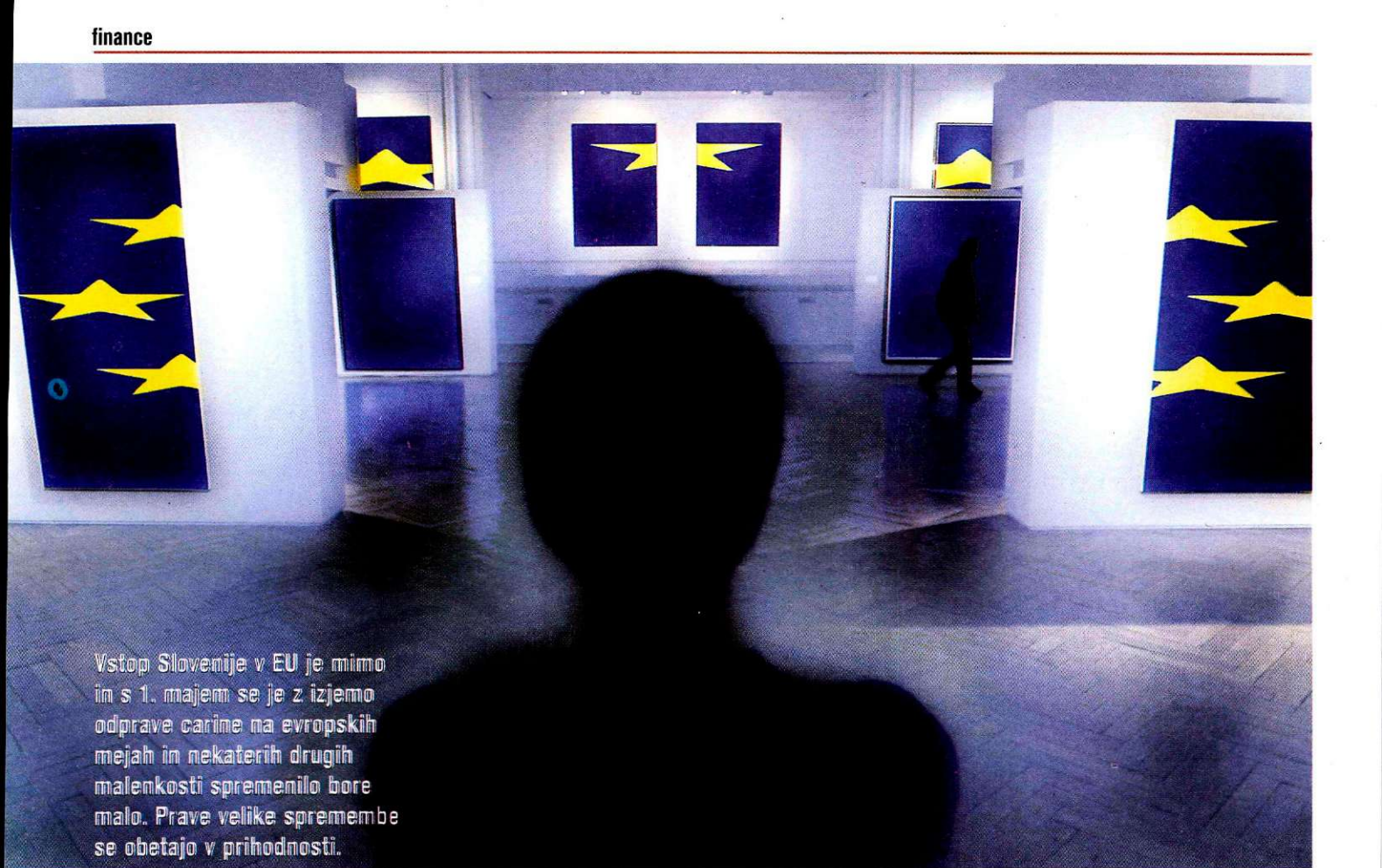
Ultra nima doslej podeljenega še niti enega patenta, vodstvo pa zavaja javnost.

(objava je 18 mesecev po prijavi). Glede na to, da je bila prijava vložena v letu 2000, bi morala biti že davno objavljena, vendar je v bazi objavljenih prijav ne najdem. Mogoče je, da je prijavitelj kako drugo podjetje in ne Ultra, d.o.o. (drugega podjetja tu ni - op. pis.). Glede drugega pa gre lahko

za patentno prijavo, vloženo v Singapurju leta 2003. Ker tudi tu velja 18-mesečni rok objave, pa ni čudno, da objave te prijave še ne moremo najti v bazah. Obstaja sicer možnost, da je ta prijava nacionalna prijava zgoraj omenjene mednarodne prijave, vendar, kot sem že napisal, v bazah podatkov prijavitelja Ultra, d.o.o., ni.

Ali prav razumemo, da prijava patenta še ne pomeni imeti patent in da ga Ultra nima?

Patentna prijava ne pomeni takoj že tudi patenta. Gre za prijavo, ki lahko postane patent ali pa tudi ne. Postopki so različno dolgi in lahko trajajo od 4 pa tudi do 10 ali več let. Glede na podatke v bazi, iz katere sem zbral seznam, so vse te prijave še v fazi podeljevanja, vendar bi bilo za natančnejšo določitev statusa treba dobiti podatke iz vsake države posebej.

Vstop Slovenije v EU je mimo in s 1. majem se je z izjemo odprave carine na evropskih mejah in nekaterih drugih malenkosti spremenilo bore malo. Prave velike spremembe se obetajo v prihodnosti.

Kaj nas čaka?

Pregledali bomo pričakovane spremembe na gospodarskem področju, ki bodo praktično vse posredno, nekatere pa tudi neposredno vplivale na prihodnjo življenjsko raven v Sloveniji.

Evro in cene

Po napovedih nekaterih ekonomistov, med katerimi izstopa Veljko Bole, bo precej šokov prinesel vstop v sistem deviznih tečajev ERM2, ki pomeni vsaj dveletno čakalnico za prevzem evra. V tem obdobju se bo razmerje med tolarjem in evrom le še malenkostno spreminjalo.

Kljub vztrajnemu zniževanju obrestnih mer, ki traja že kar nekaj časa, naj bi vstop v EU povzročil še njihovo krepko in hitro dodatno znižanje. Zaradi poceni posojil in zaradi nepriljubljenosti varčevanja bi se lahko zelo povečalo trošenje prebivalstva. Na cene izdelkov in storitev v tržnem delu gospodarstva zaradi povečane konkurence iz tujine naj to ne bi imelo večjega vpliva. V neme-

njalnem sektorju, kjer je konkurenca nepopolna ali pa je sploh ni (npr. razne komunale), pa naj bi se cene spet opazno povišale. Zaradi tega se bodo povišali življenjski stroški, inflacija bi lahko spet ušla z vajeti. V najslabšem primeru bi se lahko celo zgodilo, da bi morali zaradi vnovičnega izbruha inflacije preložiti tudi datum prevzema evra. Sicer pa za povprečnega državljana prevzem evra tako ali tako ni nekaj, česar bi si

pretirano želel. Izkušnje iz drugih evropskih držav namreč kažejo, da se se po spremembi valute mnoge cene povišale, s tem pa se je poslabšala dejanska (ne pa tudi uradna statistična) življenjska raven prebivalstva.

Izgubljeni davki in nove carine na jugu

Med težavami in tveganji, ki jih prinaša že sam vstop v EU, velja omeniti izpad davčnih prihodkov, pove-

čanje nekaterih cen, velike stroške prilagajanja politiki EU, precejšen pritok tujih posojil in poslabšane pogoje trgovanja z nekaterimi državami zunaj EU. Do izpada davčnih prihodkov bo prišlo zaradi dejstva, da na mejah s članicami EU ni več carinskega nadzora. Zavrloje tega je pričakovati več davčnih utaj, poleg tega davčni zavezanci DDV plačujejo en mesec kasneje kot doslej. Država dobi manj denarja, zaradi česar

Odprava carinskega nadzora po vstopu v Evropsko unijo naj bi zmanjšala prevozne stroške podjetij.

Pričakovati je, da se bo hrana zaradi povečane konkurence v živilski in trgovski dejavnosti še cenila.

Prevzem evra je povezan s precejšnjimi tveganji in dvigom cen.

se bosta lahko povečala proračunski primanjkljaj in javni dolg. Povečan pritek tujih posojil bi lahko pomenil grožnjo za slovenski denarni sistem. Največja težava za slovensko gospodarstvo pa so znova uvedene carine na trgih Makedonije, BiH in Hrvaške. Zaradi njih je slovensko blago na teh trgih manj konkurenčno, izvoz se bo zmanjšal, kar bo negativno vplivalo na gospodarsko rast in zaposlenost v Sloveniji. Nasploh lahko rečemo, da je bila ena največjih napak vlade pri pristopnih pogajanjih z EU prav ta, da ni vztrajala pri ohranitvi prostotrgovinskih sporazumov z državami nekdanje Jugoslavije.

V podjetjih je po novem tudi precej več administrativnega dela in stroškov, povezanih s prilagajanjem evropski ureditvi in predpisom.

Prednosti članstva

Polnopravno članstvo v EU pa naj bi dolgoročno prineslo tudi veli-

ko pozitivnih vplivov, ki naj bi več kot odtehtali negativne. Pričakovati je, da se bo slovenska družba čedalje bolj normalizirala in da bo čedalje manj raznih birokratskih neumnosti in balkanizmov, ki grenijo življenje tako podjetjem kot posameznikom. Precej verjetno je, da se bo Slovenija na daljši rok po strukturi in učinkovitosti gospodarstva ter življenjskem standardu izenačila z najrazvitejšimi evropskimi državami.

Podjetja bodo sčasoma sicer soočena z vse večjo tujo konkurenco, vendar bo ta negativna le za podjetja, ki konkurenčnega prepriha zaradi varstva države doslej niso bila vajena (npr. živilska industrija in trgovci). Toda mnogo pomembnejše je, da se bodo prav zaradi povečane konkurence nekateri izdelki, predvsem živila, pocenili, kar bo vsekakor blagodejno vplivalo na denarnice potrošnikov.

Podjetjem, ki izvažajo in uvažajo, bo precej prihranka pri logistiki prinesla odprava carinskega nadzora na mejah. Pretok blaga bo hitrejši, stroški pa nižji. Seveda moramo omeniti še rast plač oziroma njihovo prilagajanje zahodnim. Pričakovati je, da bo do tega prišlo v srednjeročnem obdobju. Višje plače bodo vsekakor zelo dobrodošle za vse (visoko) strokovne kadre, čeprav jih bodo v neki meri izničile tudi višje cene. Toda na drugi strani utegnejo imeti (nekatera) podjetja zaradi višjih plač precejšnje probleme. To še posebej velja za delovno intenzivne panoge z nizko dodano vrednostjo, kot je tekstilna. Velik del jih utegne propasti, delavci pa bodo namesto višjih plač prejeli delovne knjižice.

Največ bo odvisno od nas

Da bi dejansko ujeli najrazvitejše evropske države, bomo morali marsikaj postoriti tudi sami. Po mnenju nekaterih strokovnjakov bi bilo treba veliko narediti predvsem na področju spodbujanja podjetništva. Da je to področje resnično zanemarjeno, priča napoved novega gospodarskega ministra Mateja Lahovnika, da bo velik del svoje energije posvetil prav odpravljanju ovir in poenostavljanju podjetništva. Slovenska zakonodaja na tem področju namreč še zdaleč ni usklajena z evropsko, mnogo preveč je

Med Slovenci postaja čedalje bolj priljubljeno vlaganje na borze drugih držav, nastalih na območju nekdanje Jugoslavije. Hrvaški kapitalisti trg je izmed teh držav najbolj razvit, vendar to hkrati tudi pomeni, da je lastništvo podjetij že najbolj skoncentrirano (ni pričakovati toliko dobičkov iz prevzemov), poleg tega pa delnice niso več tako zelo poceni kot v drugih balkanskih državah, čeprav še vedno večinoma cenejše kot nerazumno drage slovenske delnice. Na Hrvaškem imajo dve borzi – v Zagrebu in Varaždinu, Hrvaška pa je bila zaradi bližine, največje razvitosti in najbolj razvitega pravnega sistema doslej najbolj priljubljen jugovzhodni trg za slovenske vlagatelje.

V zadnjem obdobju je prišlo tudi do velikega navala Slovencev na Bosno in delnice na Sarajevski borzi. Poleg delnic najboljših bosenskih podjetij (predvsem Bosnijalijek in Klas), ki so se začele opazneje dražiti že v zadnjih mesecih preteklega leta, so v zadnjih tednih skoraj povsem ponoreli tudi tečaji pifov. Pifi so bosenski privatizacijski skladi, skoraj identični nekdanjim slovenskim pidom. Večino bosenskih pifov upravljajo družbe, ki so v lasti Slovencev ali Avstrijcev (daleč največji pif upravlja družba za upravljanje, ki je v večinski lasti KD Group). Strma rast vrednosti delnic pifov je predvsem posledica navala slovenskih vlagateljev. Čeprav so delnice pifov že skoraj dve leti vztrajale na nizkih ravneh, je večina novih slovenskih vlagateljev v Bosno šele sedaj ugotovila, da so te delnice zelo podcenjene. Delnice pifov kotirajo v višini 3 do 8 odstotkov njihove nominalne vrednosti in so dejansko podcenjene, zato je srednjeročno pričakovati še precejšnjo rast. Toda kratkoročno se utegnejo njihovi tečaji zaradi divjanja v zadnjih tednih vendarle pregrete in nekoliko popraviti navzdol. Poleg tega se je treba zavedati dejstva, da je Bosna vsekakor bolj tvegana država kot Slovenija.

Poleg borze v Sarajevu je v BiH še borza v Banjaluki, na kateri kotirajo podjetja iz Republike srbske. S tamkajšnjimi skladi je bilo doslej bolj malo prometa. Najprometnejši sta delnici Banjalučke pivare in Telekom srpskega. Z Banjalučko pivaro je bilo pred nedavnim, ko je potekal razpis za prodajo podjetja, povezanih veliko pričakovanih (predvsem slovenskih) vlagateljev. Po propadu prodajnega razpisa je cena delnice strmoglavila, vendar si je doslej že precej opomogla.

Največji kapitalisti trg v jugovzhodni Evropi je srbski. Zaradi načina privatizacije v Srbiji sicer ne obstajajo privatizacijski skladi, toda na borzi kotira množica podjetij, ki so zanimiva predvsem zato, ker je Srbija največji trg na Balkanu. Omeniti pa velja, da na borzi v Beogradu velja drugačen sistem trgovanja kot pri nas.

O drugih trgih bomo govorili v eni od naslednjih številok. že sedaj pa velja zapisati opozorilo, da se je pred vlaganjem na te trge vendarle treba zavedati, da so te države bolj tvegane od naše. Seveda pa so lahko tudi dobički mnogo višji. Toda za to je treba dobro poznati tamkajšnje razmere.

Denis.Vengust@email.si

M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Kam je izginilo zaupanje?

Fotografije: Dane Kostrič

Nedavne volitve v Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS) sta zaznamovala predvsem nizka volilna udeležba in uspeh dveh list, ki doslej v KGZS nista igrali vidnejše vloge.

Gre za Forum za kmetijstvo in podeželje SDS in nedavno ustanovljeno Kmečko društvo NSi, ki sta svoj rezultat glede na zadnje volitve precej izboljšala. Forum za kmetijstvo pri SDS bo tako v novem svetu namesto dosedanjega enega imel dvanajst svetnikov, Kmečko društvo NSi, ki do zdaj ni imelo svojega predstavnika v svetu (kar je glede na to, da gre za novo ustanovljeno društvo, tudi razumljivo), pa šest svetnikov. Kljub temu v NSi s takšnim izkupičkom niso pretirano zadovoljni. Moti jih predvsem tako imenovani d'Hontov sistem, po katerem se glede na odstotke, dobljene na volitvah, delijo sedeži v svetu. "Ta sistem dobljenih odstotkov ne razdeli pravično. Tako je na primer Kmeč-

ki zvezi SLS, ki je na volitvah dobila 13,05 odstotka, v svetu KGZS pripadlo 9 mandатов, medtem ko je našemu Kmečkemu društvu pripadlo le 6 mandатов, čeprav smo dosegli le malo nižji odstotek - 12,39 odstotka. Razlike v številu izvoljenih svetnikov so torej po tem sistemu veliko večje, kot so razlike v odstotkih dobljenih glasov," pravi poslanec NSi Alojz Sok, ki je v poslanski skupini pristojen za področje kmetijstva.

Bolj kot v NSi, kjer so nad sistemom razporeditve glasov upravičeno razočarani, so z doseženim izidom zadovoljni v kmetijskem forumu SDS. Kot pravi njegov predsednik Marjan Golavšek, je 17,44 odstotka doseženih glasov velik uspeh, ki ga gre pripisati predvsem dobri izbiri kandidatov, dobremu volilnemu programu in uspešnemu delu njihove stranke in poslancev v državnem zboru, ki so, kot pravi, pri obravnavanju kmetijske politike vedno zastopali interese kmetijstva in podeželja.

Monopol SLS slabi

Zadovoljstvo Golavška nad doseženimi izidi je seveda razumljivo, saj se jim je po zadnjih volitvah zdaj prvič pokazala možnost, da za predsednika KGZS imenujejo svojega kandidata. Možnost za to je res majhna (njuna glavna "nasprotnica" - Kmečka lista sedanjega predsednika Petra Vriska - je namreč v svetu dobila 27 od 67 svetnikov), vendar ne čisto nemogoča. Če bi namreč fo-

rumu SDS in Kmečkemu društvu NSi, za katera predvidevamo, da bosta v svetu nastopila skupaj, uspelo na svojo stran pridobiti še katero izmed list oziroma katerega njihovih svetnikov, med njimi svetnike Kmečke zveze SLS, ki jo vodi nekdanji minister Ciril Smrkolj, potem bi ji v svetu uspelo zbrati tudi večino, ki je potrebna za izvolitev predsednika zbornice. Ta možnost ni popolnoma nerealna, še posebej za-

Podpredsednik Sindikata kmetov Slovenije Roman Žveglič meni, da bi se moralo vodstvo KGZS nad "katastrofalno nizko udeležbo" zamisliti.

Poslanec NSi Alojz Sok: "Ob množici različnih list je precej nenavadno, da je KGZS na volitvah nastopila s svojo tako imenovano Kmečko listo. To je nekako tako, kot če bi na volitvah v DZ poleg list političnih strank nastopila še lista DZ."

to, ker je nedavni nastop Cirila Smrkolja v *Odmehih* na TVS pokazal, da med Kmečko zvezo SLS, ki jo vodi Smrkolj, in Kmečko listo, ki jo vodi Vrisk, ni pretirane ljubezni. Smrkolj je bil namreč do Vriska zelo kritičen, kar kaže na to, da gre med njima najverjetneje za globlja nesoglasja. Kot pravi Golavšek, bodo kot druga najmočnejša lista v svetu KGZS zagotovo predlagali svojega predsednika, podporo zanj pa bodo iskali pri vseh, ki si želijo sprememb v vodenju KGZS. Ali jim bo to uspelo, se seveda odvisno od veliko dejavnikov.

Predsednik kmetijskega foruma SDS Marjan Golavšek je z dosežkom foruma na volitvah zadovoljen.

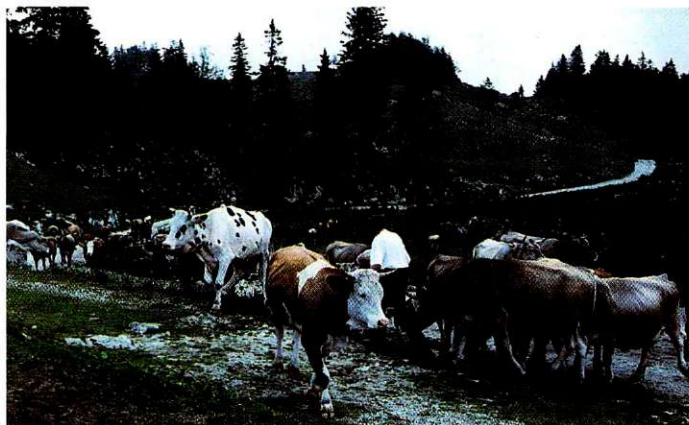
Za polovico nižja volilna udeležba

Sicer pa je bila ena večjih značilnosti tokratnih volitev v organe KGZS zelo nizka udeležba, ki je znašala manj kot 13 odstotkov, medtem ko je na prejšnjih volitvah preseгла 25 odstotkov. Tako Golavšek kot Roman Žveglič, podpredsednik Sindikata kmetov Slovenije, ki je na volitvah nastopil z listo Društvo članov sindikata kmetov in v svetu zbornice dobil 3 svetnike, slednje

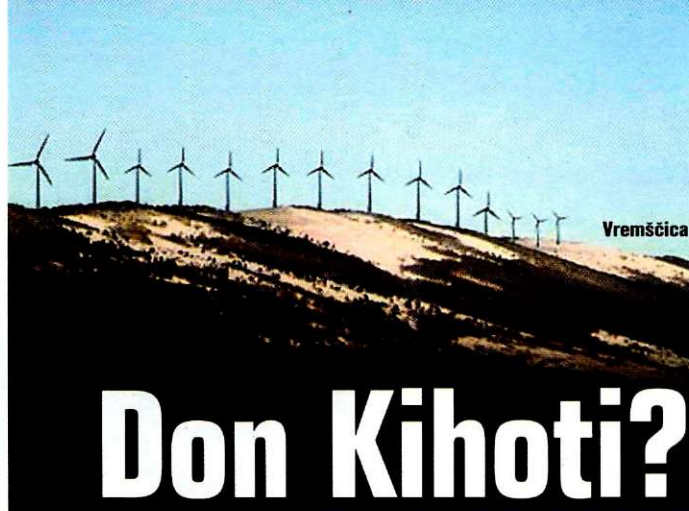
pripisujeta predvsem dejstvu, da člani zbornice niso vzeli za svojo zaradi slabega dela dosedanjega vodstva. "Člani zbornice le-te niso vzeli kot organizacije, ki bi lahko izboljšala njihov položaj, oziroma ta ni izpolnila njihovih pričakovanj," pravi Golavšek. Žveglič pa: "Katastrofalno nizka udeležba je predvsem posledica nestrinjanja članstva z dosedanjim delom in vodenjem zbornice in bi kot taka morala biti v premislek vsem, ki so ali jo še bodo vodili." Pri tem pa poslanec NSi Alojz Sok opozarja še na eno dejstvo, ki je verjetno v največji meri pripomoglo k temu, da kmetje KGZS niso vzeli za svojo. To je dejstvo, da kmetje praktično nimajo nobene izbire, ali bodo člani zbornice ali ne in ali bodo zanj plačevali ne ravno nizek zbornični prispevek ali ne, saj je članstvo v zbornici obvezno (slovenska ustava pravi, da ima vsakdo pravico, da se svobodno združuje z drugimi). "Očitno je, da obvezno članstvo ni najboljša rešitev za reprezentativno zastopnost kmetov v KGZS, zato bi bilo v prihodnje treba razmisliti, kako drugače urediti to vprašanje," pravi Sok.

Glede na vse bo torej prva naloga novega vodstva razmisliti o tem, kaj narediti, da bodo kmetje v zbornico bolj zaupali, in ali je tiste, ki niso pripravljene biti člani zbornice, sploh še smiselno z zakonom siliti, da so njeni člani. KGZS namreč ni namenjena le sama sebi in birokratom, ampak predvsem ali izključno svojemu članstvu. In če je oni nočejo, potem pač ni smiselno, da še obstaja.

Ales Kocjan

Kot so pokazale zadnje volitve v organe Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, člani KGZS, torej kmetje, zbornice niso vzeli za svojo. To ni presenetljivo, saj je članstvo v njej obvezno in obvezno je tudi plačevanje članarine.

Don Kihoti?

Ta čas je v Sloveniji že tako, da se z argumenti ne pride daleč.

To dokazuje tudi akcija približno sto članov civilne iniciative Kras - Vremščica (med njimi je bilo nekaj tujih aktivistov organizacije Greenpeace), ki nasprotuje graditvi vetrnih elektrarn na območju, ki je bilo sprva predvideno za uvrstitev med zavarovana območja Nature 2000.

Udeleženci akcije so v nekaj urah z Vremščice in okoliških planot odstranili od 300 in 700 označevalnih količkov, ki naj bi jih bil že lansko jesen postavil Elektro Primorska za označevanje območja, kjer naj bi stale vetrne elektrarne in pripadajoča infrastruktura. Pri postavitvi količkov je bilo sporno že to, da so jih brez vnaprejšnjega obvestila postavili na zemljiščih v zasebni lasti in v lasti Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani. Domačini odločno nasprotujejo graditvi "vetrnic" zaradi škodljivega vpliva na rastlinje in živalstvo ter zaradi izgube turističnih možnosti na območju.

Graditvi prav tako nasprotuje veterinarska fakulteta, saj bi s tem izgubila pašne in poskusne površine svojega centra za sonaravno rekultiviranje. Ne nazadnje je investitor svojega centra za sonaravno rekultiviranje. Ne nazadnje je investitor svojega centra za sonaravno rekultiviranje. Ne nazadnje je investitor svojega centra za sonaravno rekultiviranje. Ne nazadnje je investitor svojega centra za sonaravno rekultiviranje.

sicer je Vremščica sprva sodila med območja, ki zaradi svojega biotske raznovrstnosti ne bi prišla v poštev za takšne posege. Toda posebna "strokovna" vladna komisija je v nasprotju z mnenjem Zavoda za varstvo narave, Agencije Republike Slovenije za okolje in Slovenske akademije znanosti in umetnosti ugotovila, da gradnja ne bo huje posegla v okolje oz. ne bo bistveno zmanjšala števila živalskih ali rastlinskih vrst. Zanimivo je, da je eden od avtorjev vladne ocene Elektroinstitut Milana Vidmarja, ki pa se najbrž manj spozna na okolje kot omenjene ustanove. Dejstvo je, da vetrne elektrarne nikakor ne bodo pripomogle k čistemu, obnovljivemu viru energije, saj je možnost izkorišča-

Minister Kopač je v službi interesov kapitala pozabil, da se znajo Slovenci (v tem primeru domačini z Vremščice) upreti grobim in enostranskim posegom v okolje.

nja le-te na Slovenskem vprašljiva, poleg tega pomenijo grob poseg v prostor. Visok donos te energije bo investitorju prinesel le velik dobiček na račun bogatega državnega subvencioniranja vetrnih elektrarn. Tako bodo zaslužile predvsem občine z rentami za uničeno okolje in investitorji z denarjem davkoplačevalcev.

Mitja Volčansek

V Trbovljah se polnih deset let vleče zidava stanovanjske hiše s poslovnim prostorom, katere investitor je tamkajšnja islamska skupnost. Dovoljenje za začetek izvajanja gradbenih del na Meži 19 je investitor dobil, ne da bi pri tem pojasnil, za kakšno "poslovno" dejavnost bo v resnici šlo.

Sporni islamski center

Po besedah njihovega soseda Jožefa Bukovca investitor že sedaj objekt, ki je v prvi gradbeni fazi in torej velja za gradbišče, uporablja v namene, ki so v nasprotju z gradbeno dokumentacijo, namreč za verske obrede.

Ali so obšli zakone?

Bukovec je v preteklih letih vložil več pritožb, saj naj bi v nedograjenem objektu nezakonito izvajali verske obrede, politične shode ter verski pouk. Posebno kritičen naj bi bil čas ramadana, ko naj bi se obredov udeleževalo 60 do 100 oseb.

Zanimivo je to, da islamska skupnost namere o graditvi objekta, v katerem naj bi opravljali tudi verske obrede, pravzaprav niti ne skriva. Tako je pred leti predsednik trboveljskega odbora islamske skupnosti za *Delo* izjavil, da bo objekt po potrebi služil tudi za verske obrede. Pritožnik se je v teh letih obrnil tako

na občinske kot tudi na državne organe. Čeprav je dosegel ustavitve gradbenih del vse do pridobitve pravnomočnosti dovoljenja, so se dela nadaljevala. V zvezi s tem je leta 2002 tudi Bogdan Barovič, trboveljski župan in poslanec SNS, vložil poslansko vprašanje ministru za okolje in prostor glede dela inšpekcijske službe ministrstva, ki naj ne bi spoštovala zakonov in se odzvala na kršenje določil samega inšpektorata.

Bukovčeve pritožbe so tudi na okoljskem ministrstvu leta 2002 zavrnil kot neutemeljene, saj naj bi gradbeni načrti ustrezali določilom lokacijskega dovoljenja. Bukovec se ni strinjal predvsem s predvidenimi montažnimi stenami, saj naj bi jih zlahka odstranili ter tako prostor razširili z namenom, da bi tam opravljali verske obrede. Uporaba objekta v nasprotju z izdanim dovoljenjem ter motenje posesti pa so po ugotov-

vitvah ministrstva stvar pristojnih inšpekcij oziroma sodnega varstva.

Bukovec ugotavlja, da so muslimanski verniki na ta način obšli zakone, saj naj se z naknadnimi posegi v prostor namembnost gradbenega objekta ne bi spreminjala. Investitor, tj. Islamska verska skupnost Trbovlje, sicer po Bukovčevem nikoli ne bi dobil dovoljenja za zidavo verskega objekta, saj tega ne dovoljuje sestava terena, na katerem leži parcela, niti dostopnost zemljišča in potreben prostor za parkiranje. Zaradi omenjenega naj objekt ne bi bil primeren za shajališče oziroma verski objekt katerekoli verske skupnosti.

Pasivnost pristojnih

Po besedah Gregorja Meterca, trboveljskega občinskega svetnika iz vrst SNS, se je Jožef Bukovec, ki je tudi član stranke, obrnil na vse mogoče ustanove, a ni dobil nobenega

odgovora. Pritoževal se je policijskim organom, da obiskovalci objekta (ki je še v gradnji) parkirajo na njegovi zemlji. Policija je, kot nam je povedal Meterc, nekajkrat sicer prišla pogledat na kraj dogodka, nato pa se sploh ni več odzivala na Bukovčeve pritožbe. Mitja Rozina, predsednik trboveljske SNS, je pojasnil, da je "celotna soseska sprva Jožeta /Bukovca/ podprla, nakar so se začele grožnje, tako da so se člani soseske kasneje previdno umaknili nazaj". Na občinski komisiji za okolje in prostor so prišli tudi do ugotovitve, da tici problem v tem, da je investitor sama islamska verska skupnost, kajti po novi zakonodaji je na gradbišču lahko prisoten investitor, to pa so vsi člani verske skupnosti. "Na osnovi tega se po našem zbirajo, ker imajo to možnost, na samem gradbišču. Najbolj se bojimo, da bo ta gradnja trajala 20 let. Če bo tam

Za člane Slovenske nacionalne stranke so bolj kot islamski verniki zapostavljeni katoličani, katerih cerkveni zvonovi baje motijo sosede.

Jožef Bukovec je bil v časopisih nekajkrat prikazan kot ksenofob, sam pa je podal objektivne razloge, zaradi katerih nasprotuje zidavi spornega objekta.

Iz tlorisnega načrta poslovno-stanovanjskega objekta je razvidna prvotna namembnost objekta. V naravi pa je objekt le delno zgrajen.

Nevarnosti aidsa

Zaradi visokega števila smrti, ki jih je v preteklih letih po vsem svetu zahtevala epidemija aidsa, danes približno 14 milijonov otrok, mlajših od 15 let, odrasča brez enega ali obeh staršev, to število pa bo po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) do leta 2010 naraslo na okoli 25 milijonov. Aids je sicer poglavitni vzrok smrti pri ljudeh v starosti od 15 do 59 let, lani pa je v svetu zahteval skoraj tri milijone življenj. Skoraj šest milijonov okuženih z virusom HIV v državah v razvoju čaka v bližnji prihodnosti prezgodnja smrt – reši jih lahko le ustrezno zdravljenje, ki pa ga je v letu 2003 v teh državah prejelo le kakšnih 400.000 ljudi, od tega okoli 300.000 v Latinski Ameriki. Z ustreznimi zdravili je mogoče življenje obolelih z aidsom občutno podaljšati; letna cena zdravljenja se je z začetnih 10.000 znižala na okoli 150 ameriških dolarjev. Od začetka epidemije aidsa v 80. letih prejšnjega stoletja je zaradi te bolezni umrlo že več kot 20 milijonov ljudi, od 34 do 36 milijonov pa naj bi jih bilo ta čas okuženih z virusom HIV. Še posebej dramatične so razmere v državah podsaharske Afrike, kjer se kar devet od desetih HIV-pozitivnih ljudi sploh ne zaveda, da so okuženi. V teh državah se je zaradi aidsa močno znižala pričakovana življenjska doba, zaradi česar jim grozi celo gospodarski zlom. Umirajo namreč predvsem ljudje srednjih let, tako da države izgubljajo potrebno delovno silo, kot so na primer zdravniki, učitelji in kmetje, milijoni otrok pa ostajajo brez staršev.

Zavarovani psi

Zaradi naraščanja nasilja v Iraku tudi ameriški vojaški psi nosijo neprebojne jopiče, za posebne naloge pa še posebne škorenjčke. Psi so v ameriški vojski navzoči že od druge svetovne vojne. Na stotine jih je poginilo med vojno v Vietnamu, v Afga-

nistanu pa so odigrali pomembno vlogo pri odkrivanju min, prijettu tihotapcev in varovanju ameriških oporišč. Bili so tako dobri, da je eden od lokalnih afganistanskih poveljnikov celo razpisal nagrado v višini 10.000 ameriških dolarjev za vsakega ubite-

ga ameriškega vojaškega psa. V Iraku je ta čas 30 tovrstnih psov. Gre za nemške in belgijske ovčarje. Čeprav urjenje vsakega od njih stane okoli 50.000 dolarjev, neprebojni jopič pa 1.200 dolarjev, se nihče ne vznemirja, ker so te zveste živali zaradi svojih izostrenih čutil rešile na stotine vojakov.

Okužen otrok

V Srbiji se je zaradi napake zdravnikov neki otrok okužil z virusom HIV. Otrok se je okužil novembra 2002 s transfuzijo okužene krvi med operacijo na odprtem srcu na otroški kliniki v Beogradu, primer pa so odkrili marca letos. Srbski minister za zdravje Tomica Milosavljevič je sporočil, da so napako naredili zdravniki z inštituta za transfuzijo krvi, odgovorni zdravnik pa ni spoštoval predpisanega protokola.

Brezdomka

Bianca Jagger, nekdanja žena pev-

ca skupine Rolling Stones Micka Jaggerja, je izjavila, da je brezdomka, da nima strehe nad glavo, ker zaradi plesni, ki je strupena in ji povzroča nevrološke težave in neznosne glavobole, ne more živeti v stanovanju v New Yorku. Zato toži lastnika in zahteva 20 milijonov dolarjev odškodnine. Na zaslišanju pred vrhovnim sodiščem na Manhattnu je 59-letna Bianca dejala, da s potovalko že skoraj tri leta živi pri prijatelju, ker je njeno štirisobno stanovanje, za katerega mesečno plačuje 4.600 dolarjev, neustrezno za življenje. Bianca, ki jo je

lastnik poskušal že večkrat vreči iz stanovanja, je najemnino nehala plačevati aprila lani. V Nikaragvi rojena nekdanja manekenka je bila prva žena Micka Jaggerja, poročila sta se leta 1971 in se po osmih letih ločila. Iz zakona imata hčerko Jade.

Manj obiskovalcev

V Nemčiji se je leto 2004 začelo z močnim padcem obiska in dohodka kinematografov. V prvem trimesečju je dohodek padel za devet odstotkov in je znašal 213,1 milijona evrov. Poleg tega so po vsej državi v tem obdobju prodali 2,4 milijona vstopnic manj. V novih nemških deželah je še slabše, saj so prodali skoraj za

četrtino manj vstopnic kot v istem obdobju lani.

Okamenelo gnezdo

Neki nemški kmet je med delom na polju v nemški zvezni deželi Bavarski odkril okamenelo ptičje gnezdo, ki bi bilo po navedbah strokovnjakov lahko staro več milijonov let. Znanstveniki glede na način okamenelosti gnezda in štirih jajc v njem sklepajo, da izvira iz zgodnjega terciarja, kar pomeni, da bi bilo lahko staro kakih 25 milijonov let. Po mnenju znanstvenikov naj bi šlo za gnezdo manjše ptice pevke, tako gnezdo kot jajca pa so odlično ohranjeni.

Brez sprememb

Trditev, da sadje in zelenjava nista tako hranljiva kot pred 20 leti, je le mit. Strokovnjaki iz Avstralije in Nove Zelandije so želeli preveriti trditve, da je rezultat sodobnih metod v kmetijstvu tudi pomanjkanje pomembnih mineralov v sadju in zelenjavi. Strokovnjaki so preverili vrednost šestih za človekovo zdravje potrebnih mineralov v 40 različnih vrstah sadja in zelenjave, pri tem pa niso zaznali padca

njihove vrednosti v primerjavi z izsledki pred 20 leti. Povprečna vrednost kalija, natrija, magnezija in kalcija se je celo malo povečala, povprečna vrednost železa in cinka pa rahlo padla. Največje spremembe so sicer strokovnjaki ugotovili pri sladki koruzi, kjer se je vrednost železa, kalija in kalcija prepolovila, vrednost magnezija pa podvojila.

Ogroženi kenguruji

Kengurujem v Avstraliji grozi izumrtje, če njihovega pobijanja ne bodo prepove-

dali z zakonom. Kengurujem, ki so največja avstralska turistična zanimivost, grozi namreč popolno iztrebljenje, ker jih lovci pobijajo hitreje, kot se lahko razmnožujejo. Strokovnjaki menijo, da čez deset let ne bo več rdečih kengurjev, če ne bo takoj ustavljeno njihovo pobijanje. Ob tem je od leta 2002 zaradi lakote, ki jo je povzročila največja suša v zgodovini avstralske celine, poginilo kakih 25 milijonov kengurjev. V Avstraliji še vedno živi kar okoli 80 milijonov teh salscev ali štirikrat več kot ljudi.

Rekordni izkupiček

Sliko Jacksona Pollocka so prodali za 11,65 milijona dolarjev, kar je dražbeni rekord povojnega ameriškega slikarstva. Pollockova slika, naslovljena Številka 12, 1949, je bila eno od ponujenih umetniških del na dražbi povojne umetnosti pri Christie's, na kateri so iztržili 102,11 milijona dolarjev, kar je hkrati re-

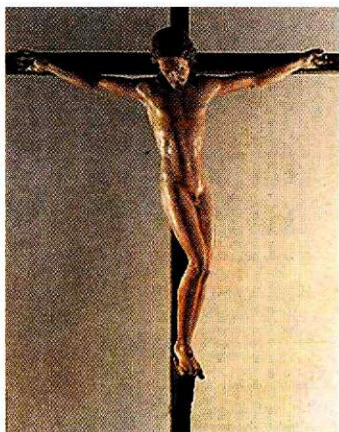

kord te dražbene hiše. Prejšnji rekord je znašal 89 milijonov dolarjev, kolikor so zaslužili na dražbi moderne umetnosti leta 2003. Dražba je preseгла dohodek pri prodaji impresionističnih del prejšnji teden, ko je vrednost umetniških predmetov znašala 76,5 milijona dolarjev. Pollockovo sliko je neznanemu kupcu prodal Muzej sodobne

umetnosti. Njegovo doslej najdražje delo so prodali za 11,55 milijona dolarjev. Christie's tako dobre rezultate pripisuje oživitvi ameriškega gospodarstva.

Razstavljen skulptura

Lesena skulptura, ki predstavlja Kristusa in jo pripisujejo mlademu Michelangelu, je prvič razstavljena v

Firencah v tamkajšnjem muzeju sklada Horne. Mali kipec iz lipovine, visok okrog štirideset centimetrov, prikazuje telo razpetega Kristusa z glavno, rahlo nagnjeno v stran. Delo je domnevno nastalo okrog leta 1495, ko je bilo Michelangelu kakšnih 20 let. Strokovnjaki zatrjujejo, da je to Michelangelovo delo, in se pri tem sklicujejo na kipec razpetega Kristusa iz florentinske cerkve Sv. Duha. Kipec je del zasebne zbirke, na ogled pa je od 8. maja do 4. septembra.

Preživela padec

Neka 102 leti stara Italijanka, ki je padla s četrtega nadstropja doma za upokoјence v Torinu, je preživela padec. Elisa Levi, do nedavnega zelo okretna ženica, je želela videti, kako napredujejo dela na dvorišču doma za upokoјence, kjer prebiva že dve leti. Potem ko ji je uspelo povzpeti se na neograjeni balkon, se je nagnila, da bi videla dvorišče, pri čemer je izgubila ravnotežje in padla iz četrtega nadstropja.

Nova odkritja

Ameriški vesoljski robot Opportunity, ki je konec januarja pristal na Marsu, je na Rdečem planetu odkril krater v velikosti stadiona.

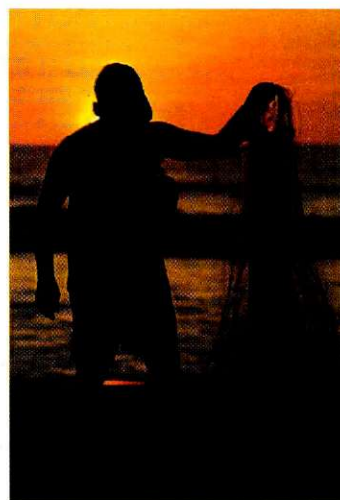

Ameriška vesoljska agencija NASA je objavila spektakularen panoramski posnetek kraterja, ki so ga znanstveniki poimenovali Endurance, v njem pa naj bi robot iskal sledi vode na planetu. Na fotografiji so med drugim vidne plasti kamnin v notranjosti kraterja. Gre za največičastniji posnetek, kar so jih doslej dobili z Marsa tako z znanstvenega kot tudi z estetskega vidika. Vesoljski robot si prizadeva najti pot, po kateri bi lahko prišel v notranjost kraterja.

Ujeta podmornica

Danske ribiče, ki so z mrežo lovili ribe severno od polotoka Jutland, je presenetil največji ulov

doslej. V mrežo ladje Marie Hele- ne se je namreč ujela nemška podmornica, ki je bila na vojaški vaji zveze NATO. Podmornica, katere

ime ni znano, je takoj zatem priplula na površje, njena posadka pa se je pogovorila s presenečenimi ribiči. Podmornico so iz ribiške mreže reševali več ur, nenavaden ulov pa je tudi poškodoval mrežo.

Izgubljena pošta

Raziskava, ki jo je opravila skupina za varstvo potrošnikov Postwatch, je pokazala, da britanska pošta letno izgubi 14,4 milijona pisem. Kot ugotavlja Postwatch, ki je začel kampanjo, s katero zeli britanske potrošnike spodbuditi, da se pritožijo pri britanski pošti Royal Mail, kar 60 odstotkov od izgubljenih poštних pošiljk preprosto pristane v napačnih nabiralnikih. Sindikat delavcev v komunikacijah za to krivi nizko stopnjo vlaganj v ta sektor kot tudi slabo izobraženost delavcev.

Neolitska kapela

V Somaliji so francoski arheologi v nenaseljenem kraju Las Džil naleteli na pravadne risbe znotraj granitnega masiva. Odkrili so jih s pomočjo nekega tamkajšnjega pastirja. V bujni množini črt in barv je mogoče razločiti na desetine figur, predvsem koz, antilop, žiraf, psov, ki so po steni razporejene po za zdaj še neznani logiki. Krave imajo namreč neproporcionalno dolge vratove, njihove glave niso nikoli naslikane s profila, ampak s ptičje perspektive. Te risbe so prve te vrste, ki so jih odkrili v Afriki. Spodaj – kakor zavarovan od vratu dolgovrate krave – je narisana človek v široki beli tuniki. Zdi se, kakor da bi molil. Če to ni voditelj, je prav gotovo svečenik plemena ali pa je tako narisana celo podoba boga. Francoski arheologi ugotavljajo, da je bila tako oziroma podobno poslikana cela jama, toda velik del poslikave je že uničil čas. Veliko truda bo treba, da bodo ohranili to, kar je ostalo. Slikarje so namreč stare od štiri do pet tisoč let, so torej neolitske. Dragocene so predvsem zato, ker je v njih vse – tako abstraktnost kot čustva, filozofija in obredi – v sozvočju z dejanskostjo, ki jo upodablja.

Svetla koža

Po vsej Aziji je nadvse "in" biti svetlopolt, zato si vsakdo pomaga, kakor le more. Bela koža velja za aristokratsko, saj je že od nekdaj jasno, da imajo temno kožo tisti, ki se morajo pri delu izpostavljati vetru in soncu. Da bi koža postala vsaj malo svetlejša, nekateri moški, večinoma pa ženske zapravljajo kupe denarja. Pojav postaja čedalje množičnejši, saj je večina azijskih držav nekdanjih zahodnih kolonij in ljudje so vajeni gledati belce kot večvredne, poleg tega je kar 90 odstotkov vseh popzvezd belcev. Obsedenost s svetlo kožo ne pozna ne meja ne razredov, revni za beljenje kože mešajo naravna sredstva, bogati pa porabijo veliko za kozmetične izdelke. Tako kozmetične hiše v Aziji samo s kozmetiko za beljenje kože obmejo na stotine milijonov evrov. Najhuje je, da nekatera sredstva za beljenje kože vsebujejo snovi, ki lahko pri preveliki uporabi povzročijo celo odpoved ledvic. Kožo belijo tudi v kozmetičnih salonih, kožo na obrazu obdelajo z retinovo kislino, ki uniči vrhnjo, temno plast celic, da ostane le spodnja, ki je svetlejša.

Smog in sonce

Če se vam svet zadnje čase zdi mračnejši, to ni povezano le z dramatičnimi dogodki v mednarodni areni, ampak tudi pojav še enega efekta, ki ga povzročamo ljudje sami. Po podatkih mednarodne raziskave je Zemlja v drugi polovici 20. stoletja začela dobivati manj svetlobe zaradi onesnaženja ozračja. V zadnjih 30 letih se je osvetljenost našega planeta zmanjšala kar za 10 odstotkov. V Evropi, ZDA in v Aziji so namerili še manjšo osvetljenost, precej temnejše države so Italija, Nemčija, Avstrija, Madžarska in Poljska, najbolj pa Španija, Portugalska, Norveška, Grčija, Irska in del severne Afrike. Glede na podatke, pridobljene s satelitov, čedalje manj svetlobe prodre skozi ozračje prav zaradi smoga. Poleg tega onesnaženje vpliva na povišanje ravni kondenzacije vlage v najtemnejših oblakih, zato prihaja do zakasnitev padavin, učinek teme se pogosteje pojavlja v deževnih dneh. Pričakujejo, da bo efekt temnitve še naprej slabo vplival na kmetijstvo.

Muzeji in galerije

Direktor galerije Tate Nicholas Serota je o mednarodnem dnevu muzejev v Guardianu napisal nekaj besed o muzejih in galerijah. Muzeji in galerije so prostor osebne in družbene izpolnitve. Osvobajajo domišljijo, odpirajo vrata preteklosti in odsevajo ustvarjalno energijo sedanjosti. So močan instrument za boj proti revščini navdiha. Uspeh vsakega muzeja je odvisen predvsem od odličnosti njegovih zbirk in njegove znanstvene oskrbe pa tudi od domiselnosti zaposlenih in programov za čim bolj različno publiko. Vlada po pravi pričakuje od muzejev, da bi bili kulturna, socialna pa tudi ekonomska središča in ključ do izobrazbe. V zadnjih letih je veliko projektov uspelo in galerija Tate je veliko pripomogla k turizmu in uveljavljanju mednarodnega dialoga. Ker je spodbujala vizualno zavedanje, pozdravlja tudi zahtevnejšo in kritično publiko. Muzealci v Veliki Britaniji pa se lahko pohvalijo, da je bilo zaradi brezplačnega vstopa v vse državne muzeje v prvih dveh letih kar enajst milijonov obiskovalcev več.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Sonia Gandhi:
morebitna
premierka med
političnimi
privrženci

Fotografija: Reuters

Vrnitev dinastije Gandhi

Najštevilčnejše volilno telo na svetu se je proti prevladujočim pričakovanjem odločilo za zamenjavo na oblasti in s tem pokazalo, da zna biti nepredvidljivo. Z najverjetnejšo novo premierko se v Indijo hkrati vrača staro in začenja novo. Sonia Gandhi je dedinja dinastije, ki je večinoma vladala Indiji vse od njene neodvisnosti leta 1947. Toda ne glede na indijsko etnično in versko raznolikost bi si do nedavnega težko predstavljali, da bo to državo kdaj vodila katoličanka italijanskega rodu.

Dosedanji indijski premier Atal Behari Vadžpaji nikakor ni pričakoval poraza. Njegova stranka Bharatiya Džanata (BJP), ki velja za zastopnico hindujskega nacionalizma, je vodila vladajočo koalicijo od leta 1998. Vadžpaji je bil tako optimističen, da se je odločil za volitve pol leta pred iztekom mandata. In vsaj na prvi pogled je imel dovolj razlogov za optimizem.

Gospodarske reforme v času njegove vlade so državi prinesle visoko gospodarsko rast, tudi po deset odstotkov letno. K temu sta pripomogla uspešno odpiranje za globalizacijske tokove in privatizacija. Pred tem je Indija namreč poskušala biti gospodarsko precej samozadostna, večji del industrije pa je po socialističnih zgledih ohranjala v državni lasti. Po hudih zaostritvah s Pakistanom je premierju Vadžpajiju kljub negodovanju skrajnih nacionalistov v njegovih strankarskih vrstah uspelo narediti pomembne korake k miru med starima sovražnicama. Pod vladavino BJP je Indija uradno postala jedrska sila, nad čemer se je večji del sveta sicer zgražal, mnogi Indijci pa so bili ponosni na večjo vojaško-politično težo, ki jo je s tem pridobila njihova

država. Po vsem tem je Vadžpaji v volilno kampanjo stopil z geslom o "bleščeči" Indiji.

Zahtevne volitve

Toda izvedba volitev v največji demokraciji na svetu, državi s kar milijardo prebivalcev in številnimi težko dostopnimi območji, ni lahka naloga, še teže pa je pravilno napovedati njihov izid. V nasprotju z večino demokracij, kjer se same volitve začnejo in končajo v enem ali največ dveh dneh, se je indijskih volitev upravičeno prijel oznaka "maratonske", saj so trajale kar tri tedne.

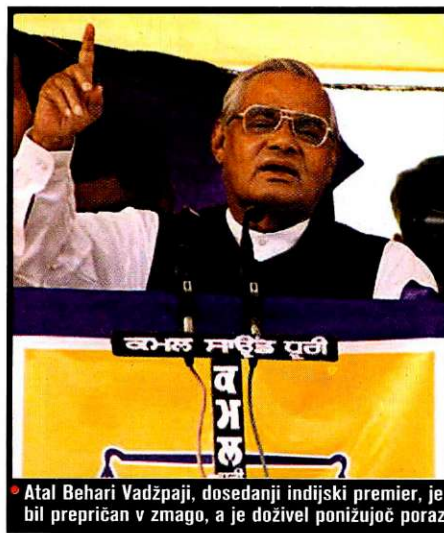
Volitve so kljub obsegu, pomanjkljivim

prometnim povezavam, raznolikosti in neštetim verskim in etničnim konfliktom v državi potekale razmeroma urejeno – skoraj zgledno. Nekaj večjih incidentov in 40 mrtvih bi bila lahko kje drugje katastrofa, glede na dosedanje izkušnje z volitvami v državi, ki ima več kot dvakrat toliko prebivalcev kot evropska petindvajseterica, pa se bodo te volitve lahko zapisale v zgodovino kot najmirnejše in najbolj urejene volitve doslej.

Šibka točka je bila le volilna udeležba, ki je bila tokrat le približno 55-odstotna, čeprav običajno presega 60 odstotkov. Komentatorji iščejo razloge v apatiji volivcev in v volilni kampanji, v kateri je bilo le malo pomembnih vsebinskih razlik med največjima strankama: BJP in Kongresno stranko. Svoje pa je prispevalo tudi vreme – z neznosno vročino.

In nepredvidljivi volivci

Svetovno znani literat Salman Rushdie je v svojem komentarju za ameriški Washington Post glavno odliko indijskih volitev našel prav v njihovi nepredvidljivosti. Ljudstvo je imelo realno »

Atal Behari Vadžpaji, dosedanji indijski premier, je bil prepričan v zmago, a je doživel ponižujoč poraz.

• Indija je razcepljena na premožni mestni srednji sloj in revno podeželje, kar v tej veliki državi povzroča številne konflikte in nesoglasja.

» možnost, da se odloči drugače, kot je pričakovala oblast, in je to tudi storilo.

Druga pomembna odlika – ki je predvsem v tretjem svetu še preveč redka – pa je, da znajo poraženci sprejeti poraze in priznati ljudstvu pravico, da zamenja oblast. Po porazu, ki ga komentatorji ocenjujejo za ponižujočega, je tako premier Vadžpaji izjavil, da je njegova stranka sicer poražena, toda Indija je zmagala. Vsekakor zgledno razmišljanje, če se ob tem spomnimo na politike, ki v situacijah, ko jim ne kaže najbolje, trdijo, da je nekaj narobe z volivci.

Zakaj je BJP izgubila volitve, čeprav so ji večinoma napovedovali zmago? Zakaj je uspelo Kongresni stranki, ki so jo mnogi analitiki – prav tako kot njeno “dinastijo” Gandhi – že zdavnaj odpisali?

Mestna in podeželska Indija

Glavni vzrok je najverjetneje v delitvi Indije na srednji razred v mestih in izrazito revno podeželje. Vlada BJP je Indiji prinesla impresiven gospodarski razvoj, vendar so njegove koristi občutili skoraj izključno višji in srednji sloji v urbanih okoljih. Revno podeželje, ki predstavlja približno dve tretjini indijskega prebivalstva, je bilo iz tega razvoja izločeno. Razvoj visokih tehnologij in čedalje večja izbira potrošniških dobrin v trgovinah nista prav nič pomagala stotinam milijonov ljudi, ki še vedno živijo ob umazani vodi in brez elektrike. Še več, razvoj je še povečal socialne razlike in jih naredil očitnejše.

Ker izhajajo politiki, intelektual-

ci kot tudi uredniki in novinarji medijev iz popolnoma drugačnih – razmeroma urejenih urbanih okolij, težko zaznavajo razpoloženje revnega podeželja. Prav volitve pa so priložnost, ko se lahko sliši tudi njegov glas. In tokrat je podeželje odigralo odločilno vlogo. Ne le da so njegovi prebivalci številčnejši, tudi volilna udeležba je bila na podeželju večja. Problem premiera Vadžpajija je bil, da se velikemu delu tistih, ki so se strinjali z njegovim geslom o “bleščeči” Indiji, ni ljubilo iti na volitve. Podeželski nižji sloji, ki so videli v tem geslu predvsem nesramen posmeh, pa so se na volitve množično odpravili in glasovali proti vladajoči stranki.

Poleg tega so mnogi volivci iz urbanega srednjega sloja zamerili vladi preveč agresiven odnos do etničnih in verskih manjšin, predvsem muslimanov, saj je to pripeljalo do okrepitev konfliktov in nasilnih spopadov na nekaterih območjih. Značilen primer je bil množičen pokol v zvezni državi Gudžarat leta 2002. Sporen je tudi novi zakon o preprečevanju terorizma, ki bistveno zmanjšuje pravice osumljencev v kazenskem postopku na primer tako, da dopušča uporabo priznanj, izrečenih pod pritiskom (mogoče je celo mučenje), na sodišču.

Zanimivo je, da je

na tokratnih volitvah vladajoča GJP svojo nekdanjo podporo izrazilo izgubila prav v Gudžaratu, kar bi lahko pomenilo, da je volilno telo precej občutljivo na očitne kršitve človekovih pravic. Vzporednica bi lahko bile volitve leta 1977, ko je bila po dveh letih izrazito avtokratskega vladanja na volitvah (podobno “presenetljivo”) poražena takratna premierka Indira Gandhi.

Kaj prinaša vrnitev Kongresne stranke?

Kongresna stranka in dinastija Gandhi se tako, potem ko sta bili že skoraj odpisani, vračata na oblast. Kaj lahko Indija od tega pričakuje? Kongresna stranka bo za vladanje potrebovala zaveznike, ki jih bo morala iskati predvsem na levi. Volilni izidi so tako že izzvali več kot 6-odstotni padec indeksa Sensex na bombayski borzi, kar je največji padec v zadnjih treh letih. Povezan je predvsem s stra-

hom pred vplivom komunistov v novi vladi, kar bi lahko zavrlo gospodarske reforme in privatizacijo.

Toda voditeljica Kongresne stranke Sonia Gandhi takšna namigovanja zavrača z besedami, da namerava z reformami nadaljevati, saj jih je vendar začel že nekdanji premier in voditelj Kongresne stranke – njen pokojni mož Radživ Gandhi. Res pa je, da bodo nekatere reforme verjetno nekoliko upočasnjene, veliko večja pozornost bo namenjena podeželju, graditvi infrastrukture, pa tudi poskusom enakomernejše porazdelitve koristi, ki jih Indiji prinaša sedanja gospodarska rast, med prebivalstvo.

Klan Nehru-Gandhi

Bo Sonia Gandhi dorasla tem namlogam? Predvsem hindujski nacionalisti menijo, da bi bilo sramotno, da bi Indijo vodila “tujka”. Najverjetnejša premierka italijanskega rodu in katoliške vere na to odgovarja, da se ima kljub svojem izvoru za naturalizirano Indijko. Od svoje poroke z Radživom leta 1968 se je vključevala v indijsko kulturo, odrekla se je italijanskemu državljanstvu in leta 1983 prevzela indijskega. Pojavljajo se tudi dvomi o njenih izkušnjah, saj je v politiko stopila šele leta 1998, po mnenju kritikov pa so skromne

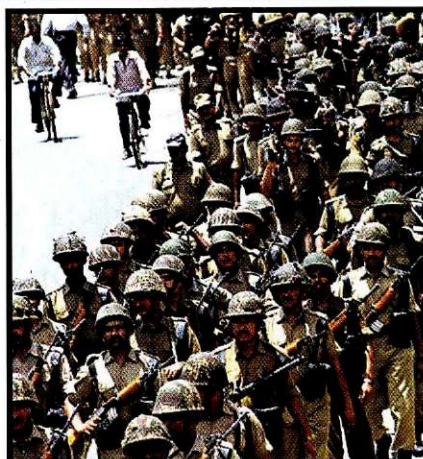

• Indira in Radživ Gandhi (upodobljena na slikah), nekdanja indijska premierja, sta tašča in mož Sonie (spodaj levo); oba sta umrla nasilne smrti.

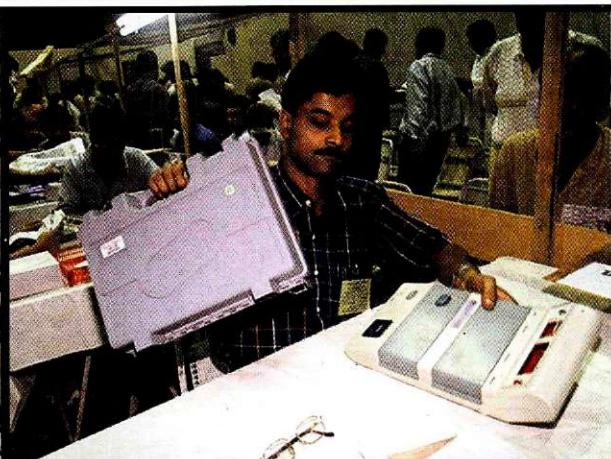
tudi njene profesionalne izkušnje, saj je bila večji del svojega življenja pravzaprav v vlogi "gospodinje".

Toda niti njen ne najbolj tekoči hindujski jezik (hindi) niti ksenofobične izjave njenih nasprotnikov ji niso mogli ukrasti zmage. Priimek Gandhi ima na Indijce še vedno učinek, pa tudi če je priženjen, kot velja v primeru Sonie. Mnoge namreč spominja na slavne dneve indijske osamosvojitve izpod britanske oblasti, utrjevanje samostojne države in celo relativno blaginjo v "dobrih starih časih". Priimek naj bi bil za volivce nekakšno poroštvo za kakovost in Kongresna stranka se je tega dejstva dovolj dobro zavedala, ko je z veliko težav prepričala Sonio, da se ne le vključi v aktivno politiko, ampak kar takoj stopi na njen vrh – s prevzemom vodenja stranke.

Da prepričevanje ni bilo lahko, je razumljivo, saj ne gre le za tvegan, ampak celo smrtno nevaren posel. Nazadnje je bilo po besedah Sonie Gandhi odločilno prepričanje, da z vstopom v politiko izpolnjuje voljo svojega pokojnega moža. Beth Duff-Brown v svojem članku za Associated Press primerja indijski klan Nehru-Gandhi s Kennedyji. Eni in drugi so namreč v svojem "žrtvovanju za domovino" plačali visoko in tragično ceno. Ko se je Sonia Gandhi odločila za svoj sedanji položaj, je dobro poznala usodo svojih predhodnikov. Njenega moža Radživa je leta 1991 umoril šrilanski skrajnež. Njeno taščo Indiro Gandhi so leta 1984 umorili njeni sikhovski telesni stražarji. In končno osrednjo osebo indijske osamosvojitve Mahatmo Gandhija, ki s

• Indijsko jedrsko orožje: v zadnjih letih je Indija stopila v svetovno politiko kot nova jedrska sila.

• Maratonske, kar tritedenske indijske volitve so bile najmirnejše in najbolj urejene doslej. Prinesle so zmago Kongresne stranke.

• Pogosto je prepričanje, da je vladavina poudarjeno hindujske BJP še okrepila etnične in verske napetosti v Indiji.

• Poslovni svet je prihodnjo vlado Kongresne stranke s podporo levčarskih zaveznikov sprejel s precejšnjim nezaupanjem.

klanom Nehru-Gandhi sicer ni sorodstveno povezan, je leta 1948 umoril hindujski skrajnež. Po Radživovem dedu Džavaharlalu Nehruju, prvem premierju samostojne Indije, ni noben premier iz vrst te družine umrl naravne smrti. Gre torej za položaj, na katerem si resnično ni težko nabirati smrtnih sovražnikov.

Podobno kot Kennedyji sta se tudi dve novi generaciji družine Nehru-Gandhi odločili, da se s prevzemom najvišjih političnih funkcij "žrtvujeta" za svojo državo. Poleg nje sta namreč v vrh indijske politike nedavno stopila še Sonjin sin Rahul Gandhi, ki je z veliko prednostjo porazil protikandidate v Amethiju v zvezni državi Uttar Pradeš, in hči Prijanka Gandhi Vadra, ki je sodelovala v vodenju kampanje svoje matere in brata. Priimek Gandhi je bil ključ do volilne zmage.

Temnejše strani preteklosti

Toda kritiki opozarjajo, da dnevi vladavine dinastije Gandhi in Kongresne stranke

vendarle niso bili vedno tako svetli. Tudi ta stranka je v času svojega vladanja dopustila množičen razcvet korupcije. Njeno vodenje gospodarstva z izredno poudarjeno vlogo države in državne lastnine in relativno zaprtostjo za globalne ekonomske tokove ni pripomoglo h gospodarskemu napredku. Vsaj trdi ekonomski kazalci govorniki glede tega bolj v prid zadnjim letom vladavine hindujske BJP.

Najtemnejši madež v vladavini dinastije Nehru-Gandhi pa je vsekakor vladanje Indire Gandhi v "izrednih razmerah" med letoma 1975 in 1977. Takrat se je v zaporu znašlo skoraj tisoč njenih političnih nasprotnikov, med njimi dosedanji premier Vadžpaji. Poleg

tega je v teh letih v boju proti prenaseljenosti uporabljala celo takšne metode, kot je prisilna sterilizacija, dokazali pa so ji tudi vpletenost v politično korupcijo. V svojem kasnejšem mandatu v naslednjem desetletju je v konfrontaciji s sikhovskimi skrajneži nespametno oskrnila sikhovski najsvetejši simbol Zlati tempelj, si s tem nakopalo jezo Sikhov, kar jo je nazadnje stalo življenje. Sonia Gandhi, ki se je po zadnjih podatkih odpovedala preimerskemu položaju, tako ne bo prevzela dediščine, ki bi bila lahko hkrati prednost in breme. Očitno je, da se je obeh vidikov te dediščine zavedala in se tako izognila ponavljanju napak predhodnikov iz svoje dinastije. **Gjyle Vishaj**

RADIO
UNIVOX
107.5 MHz

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

INTER
MARKETING

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografiji: Dane Kostric

Rojena je bila 23. februarja 1973 v Ljubljani. Kljub mladosti se je izkazala z dolgoletnim predanim delom pri uresničevanju programa Slovenske demokratske stranke (SDS), zato ni naključje, da jo je svet stranke pred nedavnim izvolil na mesto enega od treh podpredsednikov stranke. Leta 2001 je prvič postala predsednica Slovenske demokratske mladine (SDM) in bila na to mesto znova izvoljena letošnjega januarja. Vodila je številne projekte v SDM in SDS, med drugim je sodelovala tudi na konvenciji o prihodnosti Slovenije. Njeno ime lahko najdete tudi na listi SDS za evropske volitve.

Najprej čestitke k izvolitvi na mesto tretje podpredsednice Slovenske demokratske stranke! Novica o vaši izvolitvi me je nekako presenetila, saj nismo ravno vajeni tako mladih ljudi na tako visokih strankarskih položajih...

Hvala za čestitke! Očitno sem se s svojim delom izkazala ter so predsednik stranke Janez Janša, ki me je na to mesto predlagal, in člani sveta SDS, ki so predlogu izrekli podporo, presodili, da bi na tem mestu lahko naredila še več, tako za SDM kot tudi za stranko. Imenovanje ni pohvala in zapanje samo meni, ampak celotnemu podmladku, torej več kot 4.500 članom, ki aktivno delajo v njem. Je pa tudi spodbuda za delo v prihodnje, saj nam je z mojim imenovanjem stranka pritrdila, da podpira naše aktivnosti in da si želi podobnega dela tudi v prihodnosti. Ob dveh podpredsednikih pa je čas tudi za žensko podpredsednico.

roma to težko oceni srednješolec, ki se mu po osnovni šoli odpre nov svet in se odloča, kje bo nadaljeval šolanje, kaj ga zanima; tedaj je v obdobju, ko se "osamosvaja" izpod vpliva staršev ipd.

Ko pa opazujem študente, bodoče doktorje, magistre, tiste, ki so v letih, ko bi od njih pričakovali energijo, ideje, elan, voljo, uporništvu in vse, kar si pod besedo mladost predstavljamo, si ne morem kaj, da ne pomislim, kaj bo z njimi in kako bodo razmišljali čez 10 let. Jih tudi takrat ne bo nič zanimalo, ne bodo imeli volje, ne bodo kritični opazovalci?

Zelo pomembna usmeritev, ki jo v Slovenski demokratski mladini ves čas poudarjamo, je: "Vključiti in navdušiti čim več mladih za aktivno delo v družbi." To ne pomeni, da se bodo vsi ukvarjali s politiko ali bili člani stranke. Pomeni, da se na probleme, vprašanja, aktualnosti odzivajo; če jih nekaj moti, to povedo, seveda pa najdejo tudi rešitev. Na tak način bi moralo potekati tudi izobraževanje, celoten šolski sistem bi moral graditi na tem. Če pa se ves čas ponujajo rešitve, do katerih je prišel nekdo drug in si zanje posameznik ni prizadeval in se od njega ni pričakovalo, da bo rešitev tudi poiskal, se ne bo čutil odgovoren in se tudi v prihodnje ne bo želel odločati. Seveda je razlog v tem, da odločitev pomeni tudi odgovornost, zato se tega preradi izogibamo.

Sama menim, da je skorajda vse tudi politika. In prek politike lahko posamezne spremembe dosežemo ali ne. Zato zadnjih nekaj let aktivno delujem, najprej v podmladku, vse bolj pa tudi v stranki. Ob tem srečujem ljudi, ki razmišljajo podobno - odločitve moramo sprejemati skupaj, po pogovorih in usklajevanjih, za svoje odločitve prevzeti odgovornost in narediti vse, da se odločitev, dogovor ali predlog tudi realizira.

novnošolsko izobraževanje, spremembe pa se obetajo tudi v visokem šolstvu. Uvajanje devetletke se le počasi "prijemlje" in kažejo se že tudi prvi problemi, na katere so opozarjali učitelji in starši pred uvedbo. S tehničnimi težavami so se najprej srečale lokalne skupnosti, ki so praktično povsod morale zagotoviti denar za dodatne prostore, prizidave, nadzidave in dozidave osnovnih šol, kar je posledično povzročilo tudi, da devetletka ni bila hkrati uveljavljena v vseh osnovnih šolah. Tako so se nekatere šole, njihovi delavci in učitelji uvajali dalj časa in konkretnije, posledično pa ob predpisani uvedbi boljše, aktivnejše in uspešnejše začeli po novem programu, drugače od tistih, ki so imeli to možnost šele potem, ko so bili izpolnjeni tehnični pogoji. Devetletka prinaša nivojski pouk, ki ga ne odobravam. Učitelj bi moral imeti manjše število otrok, da bi se lahko posvečal tako boljšim kot tistim, ki za osvojitve snovi potrebujejo več razlage. Tako pa jih razdelimo po nivojih, med katerimi ni enostavno prehajati. Dobra stran devetletke so izbirne vsebine, ki pa jih šole s svojim kadrom niso povsod zmožne ponuditi v enaki meri. Tako se izbira manjša do takrat, ko skorajda ni več kaj izbrati, oziroma je ponudbe toliko, kot je je bilo v osemletki, v obliki interesnih dejavnosti.

Slovenski solarji so znani po tem, da imajo veliko znanja, ne znajo pa ga praktično uporabiti. Naš šolski sistem je usmerjen bolj v to, da si solarji čim več zapomnijo, posredovanih in zahtevanih je ogromno podatkov, manj pa spodbujamo lastno iniciativo, individualno delo, kreativnost. To posledično povzroča tudi neaktivnost, neodzivnost in nezainteresiranost v poznejšem življenju posameznikov in s tem veliko število neaktivnih in nezainteresiranih državljanov.

Slovenija je z drugimi evropskimi državami

Združena Evropa je priložnost za mlade

Pogovor z
Alenko Jeraj

Sicer pa vam politika ni tuja stvar. Ste tudi predsednica Slovenske demokratske mladine (SDM), podmladka SDS. Kaj je tisto, kar vas vleče v politične vode?

Vsak dan znova me preseneča apatija in nezainteresiranost mladih za stvari, ki se dogajajo okrog njih in z njimi, sami pa vanje aktivno niso vključeni. Razumem, da se tega ne zaveda ozi-

SDM je eden izmed podmladkov političnih strank, ki je precej aktiven. Glede na to, da zastopate mlajše generacije, menim, da date poseben poudarek mladinski politiki. Kakšno pa je stališče podmladka do reforme slovenskega šolskega sistema?

Naš šolski sistem je potreben prenove, čeprav smo ga ravnokar prenovili, vsaj kar zadeva os-

pristopila k uveljavljanju bolonjskega procesa v Sloveniji do leta 2010. Do začetka letošnjega leta bi morali analizirati stanje v visokem šolstvu in spremeniti programe, do začetka leta 2005 pa spremeniti zakonodajo in urediti financiranje. Konkretnih sprememb se univerze praktično še niso lotile, ministrstvo za šolstvo, znanost in šport (MŠZŠ) je v rekordnem roku, slabega »

» pol leta, pripravilo spremembe zakonodaje in po hitrem postopku sprejema spremembe Zakona o visokem šolstvu. Kar je sprejeto po hitrem postopku in na hitro pripravljeno, ponavadi zelo hitro zahteva tudi popravke. Pri tako občutljivih temah, kot je visoko šolstvo, podobno je bilo z uvajanjem devetletke, se nam ne bi smelo muditi. MŠZŠ ni bilo včeraj seznanjeno z ukrepi, ki jih mora država spodbuditi, npr. ustanovitev delovne skupine, kreditni sistem, sistem financiranja, merila, usklajevanja. Sedaj bi morali biti že na stopnji kompletne implementacije, predvsem bi morala biti urejena zakonodaja - določeni bi morali biti študijski programi, načini prestrukturiranja, financiranje, materialni pogoji, štipendijska politika, nastanitvene zmogljivosti za študente ipd. MŠZŠ pri tem ne posluša pripomb in predlogov studentske organizacije in drugih akterjev, na fakultetah pa se ni praktično zgodilo še nič, z izjemo Ekonomske fakultete. Videti je, da spet delamo nekaj napol, za kar bodo čez nekaj let krivi tisti, ki danes opozarjajo na previdnost, ne pa najbolj odgovorni - minister in MŠZŠ.

V Sloveniji se srečujemo z brezposelnostjo, na žalost tudi s problemom brezposelnosti mladih. Če se ne motim, ste skupaj s podmladkom Mlada Slovenija (MSi) in Nova generacija (NG) predlagali sprejetje nacionalnega programa za mladino, v okviru katerega bi bilo mogoče rešiti tudi vprašanje brezposelnosti mladih v Sloveniji.

Za vsako področje bi država morala imeti izdelan nacionalni program, ki določa naloge in obveznosti institucijam, določa delež sofinanciranja države, da se le-ta uresničuje. Pred leti je osnutek programa pripravil Urad za mladino, ki deluje v sklopu MŠZŠ. Dlje od osnutka nacionalni program ni prišel, razlogov za to ne vem. Smo pa na to opozorili v sklopu sodelovanja 3P, ki smo ga podpisali pred dvema letoma na prvi pomladni dan. Eden izmed očitkov za zamenjavo direktorja Urada za mladino Dominika S. Černjaka je bil tudi nesprejet Nacionalni program za mladino. Menili smo, da bi le-ta moral biti pripravljen in sprejet, saj bi se le tako določene neurejene razmere na področju mladinske politike uredile. Nacionalni program določa tudi načine in pot do uresničitve in izboljšanja razmer ter določa naloge posameznim akterjem. Včasih je tudi to, da se nekemu določi, kaj mora narediti, razlog za to, da tak program ni sprejet. Potem tudi obveznosti ni.

Spremembe Zakona o visokem šolstvu bi morale vsebovati tudi prepletanje izobraževanja z gospodarstvom, kar bi posledično pomenilo manjšo brezposelnost med mladimi po koncu študija. Razen nekaterih poskusov neposredno iz gospodarstva se to ne dogaja, v tujini pa je praktično pravilo.

Vključitev Slovenije v Evropsko zvezo prinaša mnoge priložnosti za Slovenijo; sama želim opozoriti predvsem na priložnosti za mlade: možnosti solanja v tujini, konkurenčnost, ki je garancija za spremembe in dvig kvalitete na vseh področjih družbenega življenja.

So bili kakšni konkretni odzivi na to vašo pobudo o sprejetju nacionalnega programa za mladino?

Navzoči na tiskovni konferenci (tedanja ministrica za šolstvo, predstavniki Urada za mladino, Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih organizacij) so se strinjali, da bi bilo nujno, da se nacionalni program za mladino pripravi in

Še enkrat - problem je treba začeti reševati drugje. Ženske je treba razbremeniti službenih in družinskih obveznosti in jih, s pravilnim pristopom, navdušiti za aktivno politično delovanje.

sprejme. Pri tem se mi zdi prvi poklicani za to Urad za mladino, ki je kljub vladnemu varčevanju in ukinjanju uradov "ostal", torej ni postal del ministrstva. To se mi zdi pomembno, saj je njegova vloga veliko več od razdeljevanja denarja med mladinske organizacije in društva in bi se moral resno lotiti čimprejšnjega uresničevanja nacionalnega programa, ki bi vseboval: spodbujanje sodelovanja na trgu zaposlovanja in dostop do potrebnih virov, pravic in storitev za vse, razvoj trga delovne sile, ki daje prednost vključevanju mladih, izboljšanje kakovosti izobraževanja in izboljšanje dostopa do kakovostnih storitev (stanovanje, zdravje, kultura).

Pred časom smo se v SDM spraševali, ali bomo postali člani Evropske zveze brez temeljne

usmeritve ukrepov in aktivnosti na področjih, pomembnih za mlade? Odgovoril nam ni nihče od pristojnih, lahko pa ugotovimo, da se je to zgodilo.

Že v enem od prejšnjih vprašanj sem omenila povezovanje SDM z podmladkom Nove Slovenije (MSi) in podmladkom Slovenske ljudske stranke (NG). Kako poteka sodelovanje med vami? Če se spomnimo, je bilo ob vaših napovedih o skupnem sodelovanju kar nekaj dilem, kako je mogoče, da bosta podmladka dveh opozicijskih strank sodelovala s podmladkom takrat še vladne stranke?

No, danes tudi SLS ni več vladna stranka, tako da sedaj še lažje sodelujemo. Malo za salo, malo zares. Že ob podpisu smo k dogovoru pristopili resno in vanj zapisali aktivnosti oziroma teme, ki nas združujejo in za katere smo vedeli, da bo sodelovanje prineslo boljši rezultat in uspeh. Nismo želeli odpirati tem, kjer bi bil kateri izmed podpisnikov v neprijetnem položaju glede na razmerje matičnih strank - pozicija, opozicija. Si pa lahko vsak podmladek privoščiti drugačno stališče od matične stranke, vendar do tega v tem času ni prišlo. Med drugim smo zapisali, da bomo sodelovali v kampanji za Evropsko zvezo in NATO; kot cilj, ki je ves čas z nami in pred nami, pa je spodbujanje mladih k aktivnejšemu vključevanju v družbeno dogajanje. To je ena od usmeritev, ki jo imamo neodvisno drug od drugega tudi vsak v svojem političnem programu. Obljubili smo, da se bomo zavzemali za večji vpliv in soodločanje mladih na vseh področjih družbenega življenja, spodbujali mlade za sodelovanje v politiki in pri izboljšanju javne podobe političnega udejstvovanja, zavzemali pa se bomo tudi za večjo vključenost civilne družbe v strukture odločanja. Ne le mladim, vsem držav-

ljankam in državljanom želimo povedati, da je njihov glas pomemben, da z oglašanjem in vključevanjem lahko vplivajo in morajo vplivati na drugačno jutrišnjo podobo Slovenije, ki je naš skupni dom. S projekti, ki jih pripravljamo skupaj ali znotraj svojih organizacij, to tudi uresničujemo.

Kako pa je sicer s sodelovanjem podmladkov drugih političnih strank? Če se prav spominjam, ste združili moči le tedaj, ko ste nastopili proti danes že nekdanjemu direktorju Urada za mladino Dominiku S. Černjaku.

Nikoli ne izključujemo možnosti sodelovanja tudi z drugimi podmladki. Še enkrat - mi se že danes obnašamo evropsko: gradimo na tem, kar nas povezuje, kar je tudi ideja Evropske zveze, in ne na

tem, kar nas ločuje. V primeru kampanje za NATO in EZ smo uspešno sodelovali znotraj 3P, pa tudi z Mladimi liberalnimi demokrati, z Mladim forumom Združene liste pa, kot ste že omenili, v primeru nestrinjanja z vodenjem Urada za mladih pod direktorjem Dominikom S. Černjakom.

Sodelujemo tudi pri krepitvi Mladinskega sveta Slovenije, krovne organizacije nacionalnih mladinskih organizacij in sogovornika slovenske vlade za področje mladinske politike.

Mladi na splošno ne kažejo pretiranega zanimanja za politiko. Viden preobrat je bil narejen pred štirimi leti, ko je bila ustanovljena Stranka mladih Slovenije. Pred časom pa smo bili priča ustanovitvi še ene politične stranke, ki bo v osnovi zastopala interese mladih. Kako v SDM gledate na ustanovitev še ene stranke mladih? Ali pomeni ustanavljanje takšnih strank zausnično strankarskim podmladkom?

Kandidatov SMS niso volili samo mladi, pač pa volilci, ki menijo, da je treba dati priložnost mladim. Očitno lahko z imenom pritegneš določene volilce, in to ne glede na program. Še ene tako imenovane mlade stranke se ne bojimo in vsako z določenim številom somišljenikov lahko ustanovi politično stranko. Ni pa dovolj, da stranka zastopa le interese mladih. SMS ali katera od drugih strank, ki želi prestopiti parlamentarni prag, se bo morala v Državnem zboru ukvarjati tudi z zakoni ali zadevami, ki ne zadevajo le mladih.

SDM predstavlja pomemben del članstva SDS, ki ga z aktivnostmi ves čas povečujemo. V zadnjih letih, odkar podmladek vodim, aktivno delamo pri ustanavljanju novih in spodbujanju dosedanjih mestnih in občinskih odborov SDM, kar zagotavlja tudi nove člane, ki se aktivno vključijo v delo podmladka, strankine forume in odbore po občinah.

Več strank zagotavlja večjo izbiro, smo pa v Sloveniji spet nekaj posebnega z interesnimi strankami. Resne stranke s svojim programom in organizacijo zagotovijo upoštevanje vseh starostnih in interesnih skupin. Tako je tudi v SDS, kjer imamo Slovensko demokratsko mladino, ženski odbor SDS, Klub seniorjev in seniork, Krščanski forum. To je tudi baza ljudi, ki jih stranka v določenem času kandidira na določene funkcije. Volilci, ki so naklonjeni mlajšim kandidatom in jim želijo dati priložnost, jih bodo volili na listi SDS ali katere druge stranke.

Preidiva še na povezovanje SDM zunaj slovenskega političnega prostora v mednarodne politične vode. Kako ste povezani s podmladki političnih strank iz tujih držav?

Želim se vključiti v YEPP, podmladek Evropske ljudske stranke (EPP-ED), in sodeluje-

mo predvsem s podmladki znotraj te organizacije. Jeseni 2003 smo izvedli mednarodno delavnico *Study abroad should be easy*, ki so se je udeležili podmladki strank Finske, Bolgarije in Hrvaške, vključeni v YEPP. V delavnico so bili vključeni tudi Avstrijci oziroma zamejski Slovenci. V poletnih mesecih se bo naša delegacija udeležila podobnega projekta na Finskem.

Pri vključevanju v YEPP imamo nekaj težav, saj pripravljajo nekatere organizacijske spremembe. Po sedanjih ureditvah ima vsaka organizacija članica v svetu YEPP po en glas. V YEPP je iz Slovenije že vključena Nova generacija SLS. Podmladek Nove Slovenije Mlada Slovenija in mi, SDM, pa se želimo vključiti, s čimer bi povzročili, da bi imela Slovenija 3 glasove, za razliko od Nemčije, ki ima en glas. Seveda tako velikega vpliva manjših držav, iz katerih skorajda po pravilu prihaja več organizacij, ki želijo postati članice, ne želijo, zato so v fazi iskanja ustrežne rešitve. Poleg tega so pred vrati volitve v Evropski parlament in mnogi člani podmladkov v YEPP so prek svojih strank kandidati, zato je razumljivo, da so ta trenutke na prvem mestu

Lep primer zelo odločne ženske je gospa Barbara Brezigar. Na žalost pa ni bila deležna podpore javnosti, ženskih društev, skupin in revij. Tak način obravnavanja kandidatk žensk ne bo ravno opogumil, da bi se odločale za politiko.

volitve in priprave nanje, ne pa ureditev znotraj YEPP. Po volitvah bodo temu vprašanju namenili več pozornosti in upam, da vas bomo kmalu razveselili z novico, da smo postali člani YEPP.

Pred vrati so volitve v Evropski parlament. Po zadnjem oblikovanju kandidatne liste SDS za evropske volitve se je na njej znašlo tudi vaše ime. Kaj je botrovalo takšni odločitvi?

Po ponovnem odpiranju liste, skladno s sprejetim zakonodajo o deležu žensk na listah, so člani Izvršilnega odbora in Sveta SDM menili, da je prav, da SDM kandidira svojo kandidatko. Presodili so, da bi bila za to mesto ustrežna, ter me podprli. Celotno listo je podprl tudi Svet SDS in različni predstavniki stranke smo se z istim ciljem zbrali na listi. Vključitev Slovenije v Evropsko zvezo prinaša mnoge priložnosti za Slovenijo; sama želim opozoriti predvsem na priložnosti za mlade: možnosti solanja v tujini, konkurenčnost, ki je garancija za spremembe in dvig kvalitete na vseh področjih družbenega življenja.

Na vseh kandidatnih listah se za volitve v Evropski parlament mora upoštevati tako imenovana ženska kvota. Na ta način so bile politične stranke na svoje liste prisiljene

uvrstiti tudi ženske. Kakšno je vaše osebno stališče o uvedbi ženskih kvot?

Aktivnejšo vlogo žensk v družbi težko predpiše s kvotami. Sama se s kvotami ne strinjam. Potrebno je ustvariti razmere, da se bodo ženske odločale tudi za politiko. Materinstvo in glavno vlogo v družini ter s tem največjo odgovornost pri vzgoji otrok, skrb za dom ženske jemljejo kot svoje poslanstvo, svoje bistvo. Jasno, da je vloga matere drugačna od vloge očeta in se na splošno pričakuje večje prizadevanje ženske v odnosu do družine, toda razdelitev na tradicionalna moška in ženska dela ženske še bolj potiska v kot, za domače ognjišče. Svojo aktivnost na npr. političnem področju ženske občutijo kot odrekanje družini in imajo pri tem slabo vest, saj imajo občutek, da se ne posvečajo dovolj otrokom, možu ipd. Moški o tem, po mojih izkušnjah, razmišljajo drugače, z manj občutka krivde, zato je njihova odločitev enostavnejša.

Ko se naši otroci v osnovni šoli učijo o poklicih, poklica politik ni na seznamu. Po 13 letih države, ko naj bi se že izvil iz otroškega stopicanja in se obnašali bolj zrelo, bi morali učni pro-

grami vsebovati predmet osnove državne ureditve. Del izobraževanja bi morala biti seznanitev z osnovnimi pojmi, kot so ustava, vlada, državni zbor, državni svet, volitve, referendum ipd. Vsi naši osnovnošolci bi morali v času šolanja obiskati Državni zbor Republike Slovenije, da se vzpostavi normalen odnos do politike in spodbudi odgovornost do soodločanja.

Ženske vedno glasneje opozarjamo na podrejen položaj v primerjavi z moškimi. Malo žensk sedi v državnem zboru, na ministrskih stolčkih ali opravljajo druge visoke politične funkcije. Kje kot ženska vidite ovire za vključevanje žensk v javno in politično življenje?

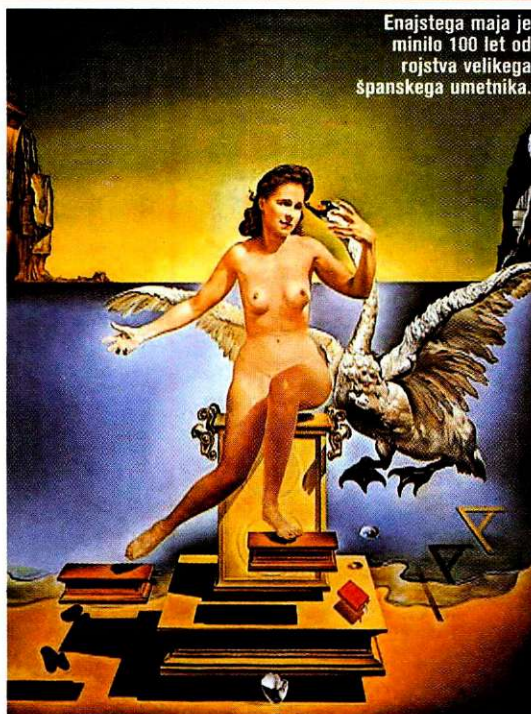
Verjetno ni težava v tem, da moški ne bi prepuščili mesta ženski, bolj je problem v tem, kateri, če pa jih ni oziroma jih je bolj malo. Še enkrat - problem je treba začeti reševati drugje. Ženske je treba razbremeniti službenih in družinskih obveznosti in jih, s pravilnim pristopom, navdušiti za aktivno politično delovanje.

Imamo pa lep primer zelo odločne ženske. Mislim na gospo Barbaro Brezigar in pomembno odločitev, ki jo je sprejela, pa ob tem ni bila deležna podpore javnosti, ženskih društev, skupin in revij. Tak način obravnavanja kandidatk žensk ne bo ravno opogumil, da bi se odločale za politiko.

Mihaela Praprotnik

O tem, da je leto 2004 posvečeno velikemu imenu v umetnosti Salvadorju Daliju, smo že pisali. Praznovanje pa je svoj vrhunec doseglo pretekli teden, ko je minilo natanko sto let od umetnikovega rojstva.

Katalonsko mesto Figueras, ki leži kakšnih trideset kilometrov od francoske meje, je 11. maja počastilo spomin na Salvadorja Dalija, ki je tu na ta dan leta 1904 ugledal luč sveta, kasneje pa postal mojster nadrealizma in lastne blaginje. V Figuerasu so pripravili "dalijevsko razsvetljava ulic". Na dan rojstva zjutraj so se obletnice mojstrovega rojstva

Enajstega maja je minilo 100 let od rojstva velikega španskega umetnika.

Leto 2004 je posvečeno Salvadorju Daliju.

Dela imajo izjemno veliko vrednost.

V čast španskemu umetniku

va spomnili s podoknico v spremeljavi kitar pred Dalijevo rojstno hišo. Odprli so tudi razstavo del, ki še niso bila razstavljena, nastala pa so v Figuerasu. Odkrili so skulpturo, posvečeno Salvadorju Daliju, ki jo je ustvaril Lluís Ventós, nato pa so se Dalija spomnili ob petju tradicionalnih napevov (patacadés). Praznovanje stoletnega jubileja so sklenili z veličastnim ognjemetom.

Praznovanje skozi vse leto

Ob stoti obletnici Dalijevega rojstva v Španiji in drugod po Evropi že vse leto odpirajo spominske osebne ali skupinske razstave. V razstavišču CaixaForum v Barceloni so februarja kot prvo odprli postavitev z naslovom Dali, kultura množic, ki se je osredinila na Dalijev odnos do sveta reklame in potrošništva, na njej pa je okrog 400 del – risb, fotografij,

rokopisov, razglednic, izvlečkov iz filmov in predmetov, ki jih je oblikoval Dali. Razstava bo v Barceloni na ogled še do 23. maja, nato se bo selila v Madrid, Sankt Peterburg, na Florido in v Rotterdam. Poleg te so v Barceloni pripravili še nekaj razstav, posvečenih Daliju, med njimi razstavo risb in akvarelov na temo Cervantesovega Don Kihota in razstavo o vplivu, ki ga je imel Dalijev "Rumeni manifest", v katerem je umetnik moderno umetnost, denimo džez in film, postavil pred klasično umetnost.

Med večjimi razstavami, posvečenimi temu španskemu umetniku, bo tudi razstava, ki jo bodo septembra odprli v Palazzo Grassi v Benetkah in na kateri bo na ogled 150 Dalijevih slik iz različnih obdobjev ustvarjanja, podarek pa bo na nadrealističnem obdobju.

V čast obletnici so v Franciji znova izdali edini roman Salvadorja Dalija z naslovom Skriti obrazi (Visages cachés). Dali ga je v francoščini napisal leta 1943, objavljen pa je bil leta 1944 in bil nemudoma preveden v angleščino. Dali v njem na 600 straneh pripoveduje o življenju peščice sve-

toljanskih aristokratov med letoma 1934 in 1945. V predgovoru je Dali pojasnil, da je knjigo napisal zato, ker "sodobna zgodovina ponuja izjemno ogrodje za roman o razvoju in konfliktnih velikih človeških strasti".

Veliki španski slikar

Salvador Dali je študiral v Madridu in leta 1927 odšel v Pariz, kjer se je seznanil s Pablom Picassom in Andréjem Brétonom ter nadrealističnim gibanjem. Leta 1940 je emigriral v ZDA, leta 1948 se je naselil v Franciji. Na podlagi študija psihoanalize je Dali razvil t. i. paranoično-kritično metodo slikanja, s katero je kot izreden risar naturalistično natančne detajle združeval v ekscentrične in absurdne kombinacije, ki jih je sam imenoval "ročno naslikane fotografske sanje". Poleg tega se je ukvarjal s happeningi, sodeloval pri snemanju filmov in ustvaril več nadrealističnih plastik.

V 60. letih je v rojstnem kraju odkupil ostanke gledališča, ki je zgorelo ob koncu španske državljanske vojne, in tam postavil svoja dela in zbirke, ki jih ni mogel več hraniti v domu in ateljeju v Cadaquesu.

Barbara Kavtčičnik

RADIO OGNJIŠČE

OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
Frekvenca: 12303 MHz,
polarizacija: vertikalna
SR: 27500, FEC: 3/4,
A-pid: 255

24 ur na dan.

<http://radio.ognjisce.si>

Pretekli teden so v Narodni galeriji podelili Plečnikovo nagrado za arhitekturo 2004. Nagrado je prejel arhitekt Janko J. Zadavec za projekt Gimnazije Ptuj.

Janko J. Zadavec je Plečnikovo nagrado prejel za zasnovo ptujске gimnazije, zgrajene leta 2000 na Volkmerjevi cesti. Prvo gimnazijo na Ptujju je strokovna kritika spoznala za vrhunsko delo. Projekt šole na težavnem, neuglednem in neurejenem zemljišču je moral že v zasnovi izkazovati vso spretnost načrtovalca, da je sploh lahko nastalo nekaj, kar je mnogo več,

Arhitekt Janko J. Zadavec je za projekt Gimnazije Ptuj dobil najvišjo nagrado za arhitekturo pri nas.

Nagrada za arhitekturo

kot še eno poslopje, kjer poteka učenje, so zapisali v utemeljitvi. Namesnitev na terenu, navezava na okolico, govorica odziva in predstave, notranja jasnost in funkcionalna členitev, vse je podprto z estetiko prostorov in fasad, z nizanem in navezovanjem v jasnih, skladnih zaporedjih. Ob projektu se je izkazalo, da je dobro načrtovanje hkrati znanost in umetnost. Gimnazija na Ptujju je "programsko členjena, pripovedno jasna in hkrati enovita stavba," je ocenila žirija.

Druge nagrade

Plečnikovo medaljo za pomemben prispevek k razvoju slovenske arhitekture so prejeli arhitekt Rok Klanjšček za turistično naselje Livek nad Kobaridom ter arhitekti Miha Kerin,

Majda Kregar in Edo Ravnikar za prenovno ljubljanskega gradu. Plečnikovo medaljo za kulturni prispevek je žirija v sestavi Alenka Kolšek, Arne Vehovar in Boris Briški prisodila zavodu za prostorsko kulturo Trajekt iz Ljubljane. Rok Žnidaršič je prejel študentsko Plečnikovo priznanje za diplomsko delo z naslovom Metoda projektiranja arhitekta Edvarda Ravnikarja.

Dobitnik Plečnikove medalje in Plečnikovega odličja

Rok Klanjšček, dobitnik Plečnikove medalje, je s turističnim zaselkom Livek v posoškem hribovju opozoril na pomen harmoničnega odnosa arhitekture in krajine. To je po mnenju žirije storil s svežo in izvirno reinterpretacijo stavbne tradicije slovenske-

ga podeželja. Njegova arhitektura izhaja iz obstoječega krajinskega prostora in se z nizkimi, terenu prilagojenimi gabariti staplja z okolico ter jo hkrati oblikovno dopolnjuje in vsebinsko nadgrajuje. Pri snovanju novega Klanjšček daleč preseže ustalje-

nju žirije zgleden primer tovrstne prenovne. Novo urejeni prostori so programsko javni in večnamenski, opremljeni s spretno prikritimi sodobnimi instalcijskimi tehnologijami, kar maksimira njihovo uporabnost. Novi, funkcionalno potrebni arhitektur-

Miha Kerin, Majda Kregar in Edo Ravnikar so Plečnikovo odličje prejeli za prenovno Ljubljanskega gradu v letih 2000–2003.

ne domačijske izdelke običajnih počitniških zgradb. Avtor je po sodbi žirije s svojo inovativno kreacijo uspešno združil arhitekturno tradicijo in sodobnost, dosegel za naše razmere redko dobro sodelovanje naročnika, arhitekta in izvajalca ter pripomogel k uveljavitvi drugačnega pristopa h graditvi v naši kulturni krajini.

Miha Kerin, Majda Kregar in Edo Ravnikar so Plečnikovo odličje prejeli za prenovno ljubljanskega gradu v letih 2000–2003. Prenova in še posebej posegi v zadnjih letih so po mne-

ni elementi so v duhu blizu izvorni arhitekturi gradu, v zasnovi in izvedbi pa inovativni in sodobni. Do potankosti izdelan sistem kodiranih zapisov v detajlih in uporabljenih materialih je zadržan, a jasno berljiv. Prav detajli dajejo prenovi gradu nesporno in brezčasno vrednost. Kultura avtorskega detajla, ki je v zadnjih desetletjih v slovenski arhitekturi skoraj ni več zaslediti, je tu izredno zaznavna. Ljubljanski grad, katerega prenova se bliža koncu, postaja pomemben kulturni prostor mesta.

Barbara Kavtičnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Naš čas d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel: 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

Tradicionalni Globaški kulturni teden je letos trajal kar 21 dni. Od vsega začetka to slovensko kulturno dejavnost v občini Globasnica v Podjuni organizira Slovensko kulturno društvo Globasnica, ki je lani zelo slovesno in dejavno praznovalo 120. obletnico ustanovitve.

Med rojaki v Podjuni

Žal pa je dejavno le na Koroškem, saj iz Slovenije v vsem jubilejnem letu niso prejeli niti enega povabila! Seveda bi človek pričakoval, da za takšne povezave poskrbi slovensko ministrstvo za kulturo ali nekdo, ki je znotraj t. i. skupnega slovenskega kulturnega prostora za to pristojen. Pa se ni zgodilo. Zaradi takšnega mirnega spanca

pristojnih so v društvih čedalje bolj prepričani, da je najbolje začeti vzpostavljati neposredne povezave.

Tako so po tem vzorcu letos vendarle naredili pomemben korak naprej in vse kaže, da je to šele začetek. In kako je prišlo do tega "začetka"? Nekdo, ki te stvari spremlja dovolj prizadeto, je v Nasisih zapiskih prebral, da želijo tako

pri SDM kot pri forumu pripomoči k boljšemu povezovanju z mejstvom. Predsednici SDM Alenki Jeraj je prišepnil o lanski "osamljeni 120-letnici" SKD Globasnica in ona je takoj vzpostavila zvezo s predsednikom SKD Globasnica Brankom Hudlom in tajnikom Petrom Hutterjem. Globaške pevce so najprej povabili na Ig, ob koncu

Vrhunec vsakoletnega kulturnega tedna, ki ga prireja SKD (Avstrija/Koroška), je bil tudi letos koncert, ki so ga sooblikovali domači zbori MePZ Peca, MoPZ Franc Leder Lesičjak in Glasbena šola, letos prvič pa še gostje z Iga: ŽPZ Ig, MoPZ Ig in Borovničke. Vsaka skupina je zapela po štiri pesmi.

Po nastopu MoPZ Franc Leder

Na kratko

"Dotik" slovenske in furlanske kulture

Dobri kulturni stiki med Furlani in Slovenci v Italiji botrujejo tudi čedalje boljšim kulturnim stikom med Ljubljano in Vidmom. V ozadju so seveda tudi gospodarski in politični interesi, saj želi Furlanija-Julijska krajina bolj zaživeti svojo – zlasti kulturno – avtonomijo znotraj italijanske države v toliko deklariranem duhu EU. V Vidmu je od 2. do 15. maja potekala predstavitev slovenske kulture. Za marsikoga je bil minuli petek v dvorani parlamenta v videmskem gradu zanimiv tudi posvet z naslovom Nova ideja o Evropi – zgodovina, gospodarstvo in politika. Vsekakor to pomeni podiranje tabujev, saj si prejšnja "meja" tega ni želela v živem soočenju s problematiko, ki gotovo ne more iti mimo slovenstva in Slovencev v tej pokrajini. Posvet je vodil Andrea Csillaghy, sodelovali pa so še Jože Pirjevec, Giorgio Petracchi, Libor Sečka (češki veleposlanik v Italiji). O gospodarskih temah so govorili Piera Magnati iz laboratorija Nomisma iz Bologne in Aleš Lokar iz Furlanije-Julijske krajine. **M. M.**

Rezijanski ples

Sara in Mira Gregorič

Skupina Borovničke

Globaškega kulturnega tedna pa so dobili Ižani povabilo v goste čez Karavanke. Tam so se lahko prepričali, kako domačini cenijo kulturo, zlasti svojo – slovensko. Vseh šest prireditev je bilo dobro obiskanih. Začelo se je z razstavo Lorenza Krauta, sledila je igra, predavanje, Otroški popoldnevi. Sklenili so s koncertom pevskih zborov. Zelo pozitiven odmev je požela tematika Otroškega popoldneva, imenovana Globaški superstar. Da je bil to pravi kulturni živ-žav, ni čudno, saj je nastopilo kar 30 otrok. Po pripravi v posameznih skupinah je sledil nastop in tega je ob koncu prireditve ocenila še strokovna komisija; pri oceni je upoštevala tudi zadovoljstvo publike.

Lesičjak, ki je dlani v dvorani močno razgrel, je prišel vrhunec večera – nastop gostujoče skupine Borovničke. Zaradi navdušenja so morale punce zapeti še dodatek, saj jim aplavzi niso dovolili oditi z odra. Ali so jim domači fantje dovolili takojšnjo vrnitev domov, pa bomo videli, kako pogosti bodo poslej obiski.

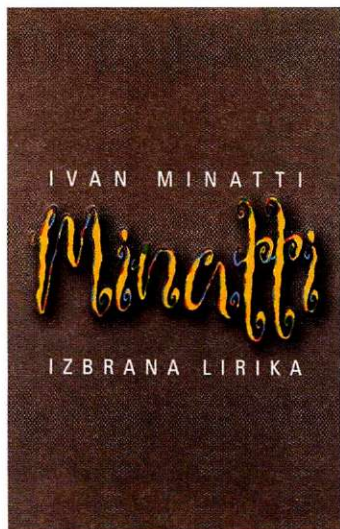
Publiki v premorih med posameznimi pevsкими nastopi niso dali miru navdušujoči nastopi učencev Glasbene šole: Lidija Kordesch (saksofon); Sara in Mira Gregorič (kitara in violina); na klavirju jih je spremljala Vlasta Šmon. Doživeli smo torej prireditev, ki bi lahko gostovala po krajih, kjer cenijo kulturo, pa naj bo to na tej ali oni strani Karavank in še kje.

Miran Mihelič

Izbrana lirika

Založba Mladinska knjiga

V slovenski poeziji bi težko našli takšnega prvinskega lirika, kakor je **Ivan Minatti**. Nemara pred njim v zgodovini naše književnosti tako čisto stoji samo Murn. In ker pripadajo prvinski liriki pesniške teme kot njene temeljne prvine, ki so stalne in zaobsegajo njen svet od vekomaj, je tudi njihovemu trajanju v naši sodobnos-

ti zagotovljena nesmrtnost. Ljubezen, narava in smrt so pesnjene vsebine, ki se ne postarajo. Postale so estetski zakon poezije, kakor poezijo samo po sebi razume največji in najbolj raznovrsten sloj bralcev literature. Zato je Minatti utelešen lirik za vse – od kmečkega človeka do matematika.

O poročevalskem stilu

Založba Jutro

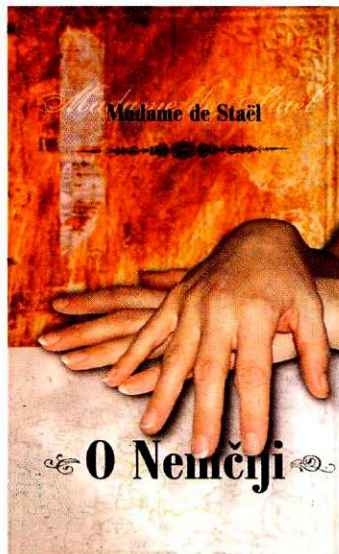
Pod naslovom *H koreninam slovenskega poročevalskega stila* je založba objavila doktorsko disertacijo **Monike Kalin Golob**. V njej je pokazala, da so se šele z dnevniškim izhajanjem v drugi polovici 19. stoletja oblikovala in/ali ustaljevala posebna jezikovna sredstva, ki jih danes štejemo za poročevalske stileme. 1. januarja 1873 smo dobili prvi slovenski dnevnik *Slovenski narod*. Za slovenski knjižni jezik je to pomenilo nov razvojni izziv. Nemogoče bi bilo, da se ne bi prilagodil novi vlogi: vsak dan znova in znova na čim krajši način obveščati o dogodkih, ki so se urednikom zdeli zanimivi za bralce. Knjiga je namenjena predvsem študentom komuni-

kologije, predvsem novinarstva, slovenistom in zgodovinarjem pa tudi tistim, ki jih zanimajo začetki slovenskega časopisnega novinarstva.

O Nemčiji

Cankarjeva založba

Znamenito delo, napisano leta 1810 v izbrušenem konverzacijskem slogu tedanjih pariških literarnih salonov, je plod potovanj **Madame de Staël** po Evropi in zlasti po Nemčiji. Njene literarne, filozofske in kulturnozgodovinske reminiscence odsevajo duha novega kozmopolitizma in romantične naravnosti do sveta, ki se je začela v Franciji uveljavljati šele po izidu knjige. Avtorica je namreč v tej "bibliji francoskih romantikov" Francozom odkrila nemško idealistično filozofijo ter predromantično in romantično nemško književnost. Delo (646 strani) je torej pomemben mejnik v razvoju primerjalne literarne esejistike, hkrati pa posega na področja, kot so politika, sociologija kul-

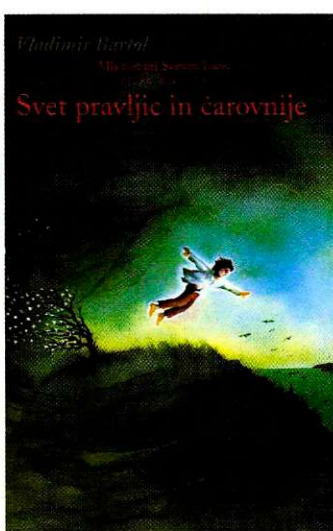

ture, etnologija in kulturna antropologija. Prevedla ga je in spremno študijo napisala Jelka Kernev Štrajin.

Bartolovi spomini

Založba Sanje

Potem ko je založba Sanje izdala tri knjige **Vladimirja Bartola**, roman *Alamut*, novele *Al Araf* in humoreske *Mangialupi* in *drugi*, so zdaj prišli na vrsto obsežni spomini *Mladost pri Svetem Ivanu*. Izšli bodo v treh knjigah, prva pa nosi naslov *Svet pravljic in čar-*

rovnije. Spomini so izhajali kot podlistek v *Primorskem dnevniku* v letih 1955 in 1956. V prvi knjigi lahko sledimo pisateljevemu najzgodnejšemu otroštvu do šestega leta starosti, sredi napol vaškega in patriarhalnega tržaškega predmestja. V delu se spominja navad in običajev, praznovanj in znamenitih osebnosti. Pisec spremne besede Dušan Jelincič piše, da je delo večplastno: literarno, psihološko, esejistično, filozofsko, zgodovinsko, etnološko in narodnostno. S pretanjenimi opisi doživetij svojega zgodnjega otroštva Bartol ne izpričuje le bogatih osebnih izkušnj, temveč daljnosežno razodeva tudi duha družbe in časa, v katerem je živel.

Umetnost ljubezni

Založba Modrijan

Umetnost ljubezni, ena treh zbirk erotičnih elegij, ki jih je **Ovidij** napisal na začetku našega štetja, je zasnovana kot didaktična pesnitev o ljubezenskem zapeljevanju. Ovidij je bil tedaj, leta 8 po Kr., na vrhuncu pesniške slave, vendar je s svojo poezijo spodnašal Avgustovo moralno reformo, zato ga je ta pregnal ob oddaljeno Črno morje. Miniaturna dvojezična izdaja obsega približno tretjino celotne pesnitve, ki jo je založba izdala lani. Verze je prevedla Barbara Šega Čeh in za prevod lani prejela Sovretovo nagrado.

Potopljeni in rešeni

Studia humanitatis

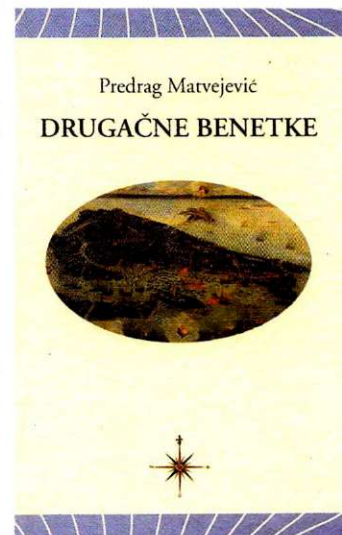
Primo Levi, torinski Jud, je po vrnitvi iz Auschwitza opisal, kar je videl in doživel, da bi sebi in drugim pojasnil nezno izkušnjo nacističnega taborišča. Njegova dela so bila sprva napisana "brez čustev" in z distanco. Zaposlen je bil kot kemik. Čeprav je bil

v svetu že priznan kot pisatelj, doma, v Italiji, vse do smrti (1987) ni žel posebne pisateljske slave. V esejistični knjigi *Potopljeni in rešeni* odpira občutljivo vprašanje sodelovanja in prilagajanja žrtev zahtevam nacističnih zločincev, zato ta nevrvalgična točka velja za enega temeljnih prispevkov k teoriji totalitarizma. Nacistično taborišče razlaga kot deformirano zrcalo moderne družbe, v katerem je del žrtev postal "enako" nizkoten kot njihovi krvniki. Spremnjo besedo **Primo Levi**, *razlagalec lagerske asimetrije* je napisala zgodovinarica Marta Verginella.

Drugačne Benetke

Založba V. B. Z.

Predrag Matvejevič je eden tistih intelektualcev, ki jih je vojna na Balkanu zelo prizadela. Rojen je bil leta 1932 v Mostarju. V letih 1959 in 1991

je na filozofski fakulteti v Zagrebu predaval francosko književnost, nato pa se je umaknil v tujino, v Francijo in Italijo. Od leta 1994 je redni profesor na slavistiki rimske univerze La Sapienza. *Drugačne Benetke* so esej, posvečen veličini Benetk, tega nenavadnega mesta, ki je bilo zgrajeno na morju. Benetke, mesto silne zgodovine, arhitekture in načina življenja, nam predstavljajo, s "poetiko skromnosti in brezimnosti" tako v mestu, v Benetkah, kot v življenju. Pove nam, da Benetke niso samo blišč in veličastje. To je pogled na Benetke od zunaj, z distance, čeprav s pomagal velikega poznavanja zgodovine mesta, ki je vrsto stoletij krojilo življenje po Jadranu in širše. **I. Ž.**

Halštatska ali starejša železna doba je v Sloveniji trajala od 8. do 4. stoletja pred Kristusom. Aktivno izkopavanje arheoloških najdišč se je v Sloveniji začelo v zadnjih dveh desetletjih 19. stoletja. Mnogi predmeti so romali na Dunaj in so še danes last tamkašnjega muzeja. Najdišča, kot so Vače, Stična in Novo mesto, so evropsko pomembne arheološke točke.

Potem ko so najpomembnejša arheološka najdišča oziroma najdbe že doživele strokovno obdelavo in objavo v literaturi, pa je do nedavnega mnogo manjših najdišč ali najdb, ki so bile v muzejih zunaj Slo-

Vaška situla

najdišče, ki je bilo deležno raziskovalnega pristopa, je Stična, ki velja danes za eno najprestižnejših lokacij naše prazgodovine. Joseph Heinrich Stratil, okrožni gozdar v Stični, je leta 1827 objavil članek, v katerem je opisal naselje nad Virom pri Stični in pripadajoče gomilno grobišče. Ker pa smo Slovenci takrat spadali pod habsburško monarhijo in je bila naša prestolnica na Dunaju, so tudi začetki arheologije močno povezani z dunajskim središčem. Dolgo je Dunaj vodil politiko, da arheološki predmeti s celotnega ozemlja monarhije sodijo tja, vsaj najvrednejši.

Pomen Dragotina Dežmana

Odlika tega Dularjevega zapisa je, da je neobremenjeno pisal o vseh pomembnejših akterjih, ki so krojili našo arheološko zgodovino. Tako je tudi Dragotina Dežmana, ki je sicer prešel leta 1861 v nemški tabor, prikazal objektivno in s tem opozoril na velik delež, ki ga je dal ta marljivi znanstvenik k slovenski prazgodovini. Potem ko je leta 1883 začel gradi-

Halštatt Dolenjske

venije, predvsem na Dunaju in v Trstu, ostajalo strokovno neobdelanih in predvsem nepubliciranih v literaturi. Po razpadu avstro-ogrske monarhije sta kar dve tretjini najdb ostali zunaj Slovenije. Vrata depojev so se za slovenske strokovnjake odprla šele po drugi svetovni vojni. Postopoma so bili zrisani vsi večji najdiščni kompleksi, ki jih iz Slovenije hranijo dunajski Naravoslovni muzej, graški Joanneum in tržaški Mestni muzej; Most na Soči, Škocjan, Vače, Magdalenska gora, Libna, Šmarjeta, Dolenjske Toplice, notranjska in belokranjska najdišča. Nedokumentirano pa je ostalo gradivo iz vrste manjših grobišč, raztresenih po Dolenjski, ki so bila prav tako izkopana ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja.

To pomembno vrzel je zapolnil arheolog Janez Dular s knjigo *Halštatske nekropole Dolenjske*, ki je kot šesta knjiga izšla v zbirki *Opera In-*

situti archaeologici Sloveniae pri založbi ZRC. Pomen knjige je predvsem v dvojem: objava arheoloških predmetov, najdenih na tleh Slovenije, ki jih hranijo muzeji v tujini – gre za prikaz 54 nekropol Dolenjske – in izčr-

pen prikaz zgodovine arheoloških izkopavanj do prve svetovne vojne.

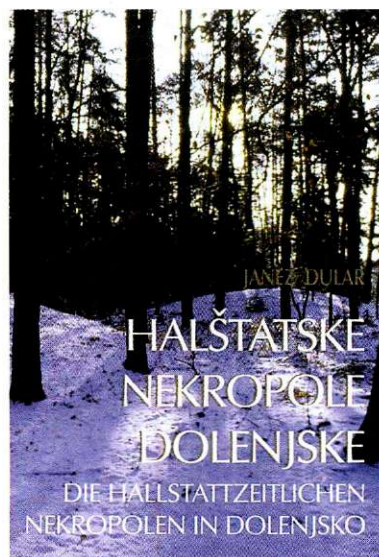
Arheološki začetki

Skoraj sedemdeset strani je namenjenih zgodovini raziskovanj železnodobnih nekropol na Dolenjskem. Pred nami je mala zgodovina slovenske arheologije do prve svetovne vojne. To je bilo za arheološko vedo zelo burno obdobje. Poleg tega, da se je komaj oblikovala kot posebna raziskovalna stroka, je velike težave povzročalo stanje, ko arheološki predmeti še niso bili zakonsko zavarovani, kar je pomenilo, da jih je lahko izkopaval skoraj vsakdo in jih prodajal tistemu, ki je zanje ponudil več denarja.

Prvi arheološki začetki segajo v leto 1821, ko je bil v Ljubljani ustanovljen Kranjski domovinski muzej. Prvo arheološko

ti Deželni muzej v Ljubljani (danes Prirodoslovni muzej), je ob dokončanju njegove gradnje dobesedno zgorel in prezgodaj umrl. Dežman je imel pomembno vlogo pri odkrivanju sledov koliščarjev na Ljubljanskem barju, potem ko so leta 1875 pri čiščenju jarkov ob Izanski cesti odkrili ostanke kolišč. Prav zaradi načrtnega izkopavanja na Barju leto 1875 štejejo za rojstno leto slovenske prazgodovinske arheologije. Skupaj z arheologi z Dunaja je Dežman prepotoval dobršen del osrednje Slovenije. Organiziral je tudi izkopavanja drugod in tako je po njegovi zaslugi Ljubljana v drugi polovici 70. let postala pomembno središče arheoloških dejavnosti. Leta 1879 je v Ljubljani organiziral celo sestanek avstrijskih antropologov in prazgodovinarjev.

Arheološka odkritja so hitro vzpodbudila tudi navadne ljudi, da so začeli kopati. Tako se je Janezu

Grilcu, kmečkemu fantu s Klenika pri Vačah, pozimi 1882 nasmehnila sreča, ko je tik ob poti na Slemšek izkopal znamenito vaško situlo, ki velja vse do danes za slovenski arheološki simbol. Takoj za tem se je pojavil Jernej Pečnik, ki je skoraj tri desetletja krojil usodo arheoloških izkopavanj na Slovenskem in ki še danes buri strokovno javnost.

Starinokop Jernej Pečnik

Pečnik se je rodil leta 1835 v vasi Cesta v Dobropoljski dolini. Kot dvaindvajsetletni fant se je podal v svet. Leta 1855 je delal v belokranjskem Gradcu, kjer je šest let vztrajal pri plavžu v železolitarni, bil pa je tudi vodja skupin pri kopanju rude. Vrnil se je domov, živel kot posestnik tretjine kmetije, bil občinski svetovalec in namestnik župana. Zaradi pijače je posestvo leta 1872 prišlo na boben. Nasledje leto je kajžaril na Mirni, kjer je bil tudi občinski tajnik. Družino je komaj lahko preživljal. Iz Mirne se je preselil v Podbočje, kjer je nekaj let opravljal nekaj občinskih služb. Leta 1883 se je preselil v Krško, kjer je do leta 1892 opravljal službo dacarja za žgane pijače. Ker so južno od Krškega, kjer je bil nekoč rimski municipij Neviodun, med oranjem prihajali iz zemlje razni predmeti, je Pečnik menil, da bi se dalo z njimi tudi kaj zaslužiti. Denar za začetek izkopavanja je izposloval celo z Dunaja. Dežman je hitro videl Pečnikov talent in vnemo, in ker je prav takrat v Ljubljani gradil novo muzejsko palačo, se je odločil, da bo z njegovo pomočjo napolnil muzejske vitrine. Sprvim izkopavanjem pri Drnovem je Pečnik kar dobro zaslužil.

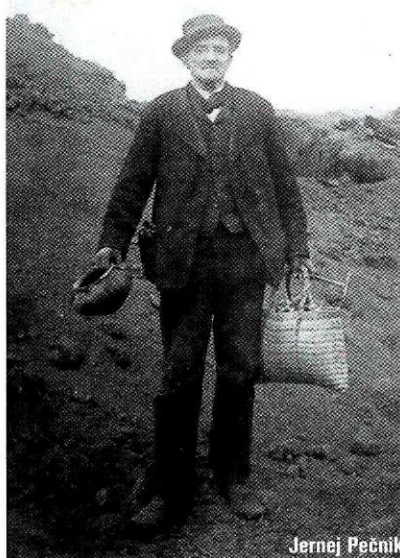
Tako se je začelo dolgo in razburljivo obdobje, ki mu je dajal pečat starinokop Jernej Pečnik. Ker je Pečnika pri izkopavanju zanimal samo denar, ki ga bo dobil od izkopanih predmetov, v začetnem obdobju seveda ni delal kakšnih podrobnejših zapisov o izkopavanjih. Šele iz obeh muzejev, ljubljanskega in predvsem dunajskega, so mu počasi dopovedali, da je delal tudi krajše zapise o izkopih. V naslednjih tridesetih letih je kopal po

Dolenjski. Ker mu Dežman zaradi graditve novega muzeja ni mogel plačevati dela, se je Pečnik obrnil na Dunaj. Ko je Dežman zaradi naporov, ki jih je zahtevala graditev muzeja, leta 1889 umrl, se je končalo, kot je zapisal Dular, eno najplodnejših obdobji v zgodovini slovenske arheologije.

Za Pečnikom še Kušljan

Dežmana je v Deželnem muzeju nasledil Alfons Müllner, ki je danes najbolj znan po knjigi o Emoni, ki jo je postavil na Ižansko. Začeli so se spori tako med Ljubljano in Dunajem, predvsem pa s samosvojim Pečnikom. Ker je ta razgrajal in sramotil svoje mecene v Ljubljani, so ti pretrgali z njim vse stike, ker pa je Pečniku uspelo dobivati dovolj denarja iz dunajskega muzeja, je to povzročilo, da je zelo veliko arheoloških predmetov romalo na Dunaj, kjer so še danes.

Da bi Pečnikovo početje ustavili, je Deželni muzej v devetdesetih letih 19. stol. hotel prek deželnega zbora uveljaviti zakon o skrbi za prazgodovinske in starinske najdbe na Kranjskem, vendar ga Dunaj ni hotel potrditi in najdbe so potem še dolgo romale tja. Konec 19. stoletja se je vodja Deželnega muzeja Alfonz Müllner, potem ko je Pečnik intenzivno izkopaval za dunajski muzej, obrnil na drugega ljubiteljskega iz-

Jernej Pečnik

kopavalca Ignacija Kušljana iz Šentjerneja. Kušljan je Pečniku sicer izmaknil nekaj arheoloških najdišč in ljubljanskemu muzeju priskrbel nekaj predmetov, vendar je bil popoln amater in za njim niso ostali niti takšni zapiski, ki jih je delal Pečnik.

Vojvodinja Mecklenburška

Za slovensko arheologijo je bilo prelomno leto 1905, ko se je na prizorišču pojavila vojvodinja Mecklenburška. Izhajala je iz znane plemiške rodbine Windischgratz, ki je imela na Štajerskem in Kranjskem obsežna posestva; odraščala je na gradu Haasberg pri Planini. Bila je velika ljubiteljica starin, predvsem pa je imela neomejena sredstva za izkopavanja. Teh se je lotila velikopotezno in z velikim žarom. Kopala je od pomladi do jeseni, najprej na Vačah, v

Gradnju, v Družinski vasi, na Magdalenski gori in v Stični. Pečnik se je zaradi velike konkurence pritožil na Dunaj, vendar se tam niso odzvali. Stroka, tako v Ljubljani kot na Dunaju, je bila pred njo povsem nemočna. Jozef Szombathy, vodilni dunajski arheolog, je njeno početje imenoval "roparsko kopanje".

O svojih izkopavanjih Mecklenburška ni obveščala nikogar, predmete pa je spravljala na gradu Bogenšperk, kjer je bila njena postojanka. Za berlinski muzej je celo organizirala skrivni izkop ene od stičkih gomil. Poleg tega jo je podpiral sorodnik njenega moža, nemški cesar Viljem II., znan ljubitelj starin, ki ji je za izkopavanje nakazal kar 100.000 mark. S takšnimi sredstvi je lahko na Magdalenski gori in v Stični izkopala kar enajst gomil, poleg izkopavanja drugod seveda. Občasno je cesarju darovala izbrane predmete, med drugim je v Nemčijo romal znameniti oklep iz Stične.

Zbirka v ZDA

Edina dobra plat njenih izkopavanj je, da je upoštevala navodila stroke, tako da so za njenimi obsežnimi izkopavanji ostali vsaj zapiski. Pečnik je nehal kopati leta 1908, umrl je leta 1914. Vojvodinjo Mecklenburško je ustavila prva svetovna vojna. Njeno izjemno zbirko so sorodniki po njeni smrti ponudili naprodaj. V Beogradu se za nakup niso odločili in so celo izdali dovoljenje za prodajo na tuje. Leta 1934 je zbirka tako romala na dražbo v New York, kjer jo je kupil muzej harvardske univerze Peabody, zbirko iz Vač pa Oxford.

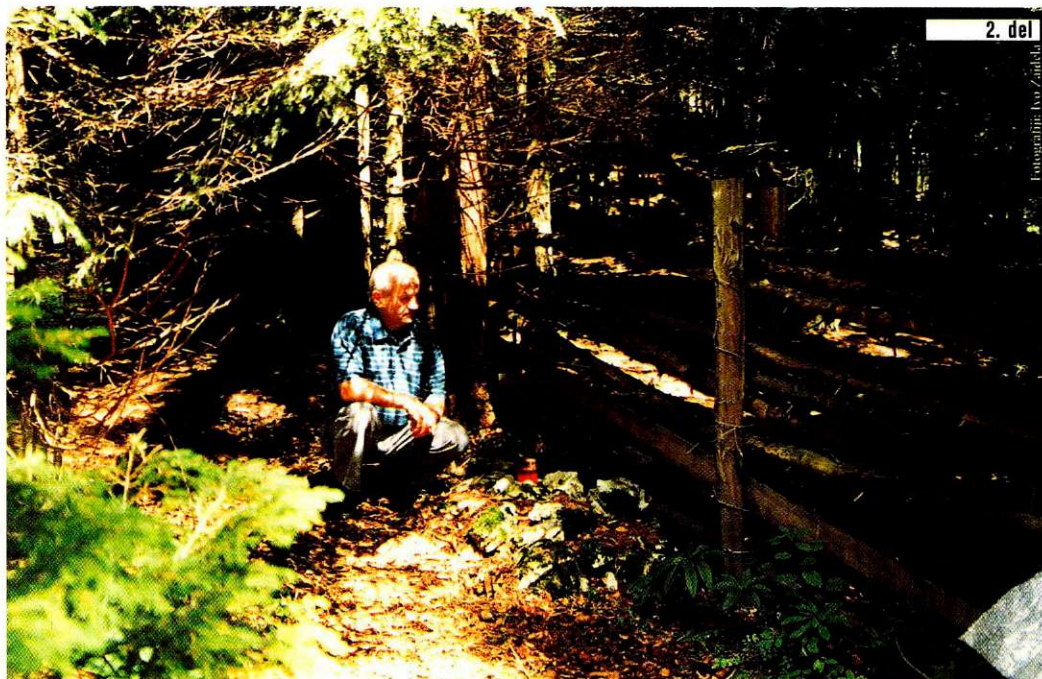
Za zgodovino raziskovanj je Janez Dular objavil kronološki pregled izkopavanj po letih, krajih in izkopavalcih. Prikazal je metode izkopavanj in zanesljivost grobnih celot, saj so bile te v prvem obdobju izkopavanj razbite. Podrobno je prikazal vprašanje kronologije dolenske halštatske skupine. Pomembno jo je sredi 60. let razčlenil Stane Gabrovec, ki je določil štiri glavne horizonte. Kasneje jo je deloma dopolnil, mlado halštatsko obdobje pa je desetletje pozneje še natančneje razdelila Biba Terzan. **Ivo Žajdela**

Vojvodinja Mecklenburška na Magdalenski gori

Maks Šimenc mlajši na Menini planini, kjer je bil do leta 1973 zakopan njegov oče.

Na Kamniškem so partizani ustrelili 27 svojih borcev. Med njimi septembra 1942 Maksa Šimenca, takrat starega že 42 let. O življenju in smrti mnogih so takrat odločali neodgovorni in nekompetentni ljudje, ki so nastopali pod terminom partizani. Domovino so osvobajali z nepreglednim nasiljem in smrtmi. Zanimala jih je le oblast.

Dežela dveh resnic

Zanimiva je izjava, ki jo je leta 1974 proti Maksu Šimencu dal Franc Podstudenšek-Rok, ena ključnih oseb v zadevi Šimenc: "Z ozirom na željo občinskega odbora Zveze borcev NOV Kamnik izjavljam v zadevi Šimenca Maksa, da je bil v pozni jeseni 1942 v skupini dezertarjev na Menini planini, katere iniciator in organizator je bil pok. Bodlaj Franc iz Stahovice. On je organiziral in navorjal več somišljenikov, da v neki noči se oddaljijo od taborišča partizanov in da se po čim krajši poti približajo orožniški ali gestapovski posadki in se prijavijo z orožjem. Ker smo mi imeli stražo in dežurno službo tudi v taborišču podnevi in ponoči, smo nekako zasledili, da Bodlaj Franc in njihovi somišljeniki ponoči hodijo eden do drugega iz šotora do šotora in so se o teh stvareh pogovarjali, kako bi se oddaljili. Neko noč sem bil sam dežurni, sem to videl in opazoval, kateri so ti, ki se shajajo. Ta večer so se dolgo časa zadrževali pri tabornem ognju. Ko sem slišal, o čem se pogovarjajo, sem šel takoj v šotor h komisarju Berlecu Nacetu in Mihetu, komandirju čete /Pestotnik Tine-Miha/ ter jim pove-

dal, kaj se dogaja. Takoj sta se dvignila in določeno je bilo, da smo pojačali stražo okrog taborišča. Istočasno pa se je zbralo nekaj starejših partizanov v sestavu vodstva in se je posamično zaslislalo te ljudi, ki so nameravali pobegniti. Prvi je bil mlajši Pavlin Ivan, 'Polonca', in še nekateri drugi. Zaslišani so bili in čim smo videli o čem oni nameravajo, kar bi bilo velik moralni udarec za borce, ki se niso nameravali predati okupatorju in nikomur drugemu. Zaradi tega jih je takoj sodišče, ki je bilo imenovano posebno za ta primer, obsodilo na smrt. Med obsojenimi dezertarji je bil tudi Šimenc Maks. Obsojeni so bili na smrt z ustrelitvijo in obsodba je bila izvršena. Z ozirom na to, ko žena in otroci sedaj želijo obnovo postopka za rehabilitacijo, smatram, da je to nemogoče z ozirom na to, ker je bil Šimenc v skupini dezertarjev ozir. bi bil poznejši izdajalec.

Izjava je podana v pisarni ZZB NOV Občine Kamnik."

Partizan in sin žrtve

Podstudenšek v tej izjavi govori, da je bil osebno vpleten v umor Maksa Šimenca. Tisto o "obsodbi" in nje-

ni "izvršitvi" je seveda nerեսno. Podstudenšek je imel leta 1974 očitno takšno sposobnost prerokovanja, da je zapisal, da bi Šimenc "bil poznejši izdajalec". Glede na to, da so druge štiri ubite "dezertarje" borci po vojni napisali na svoj spomenik v Stahovici, Šimenca pa ne, in da so bili sposobni o Šimencu še desetletja po vojni govoriti in pisati hude izmišljije, napeljuje k sklepu, da se je za Šimencem umorom skrivalo vse kaj drugega kot pripisana mu "dezertacija". Morda celo to (to je seveda domneva), da je ostro protestiral proti ustrelitvi štirih "dezertarjev", zaradi česar so se nad njim znesli z umorom. Ubit je bil namreč hkrati ali pa hitro po uboju četverice.

Jeseni 2000 je Maks Šimenc mlajši Francu Podstudenšku napisal tri pisma, v katerih ga je prosil za pojasnilo o očetovem umoru. Podstudenšek mu je v dveh pismih odgovoril, "da je od 2. svetovne vojne preteklo že toliko časa, moj spomin pa iz leta v leto blede". O Šimencu se ne spomni nič, kot da ni obstajal, zato njegovemu sinu tudi o vzrokih za njegovo smrt ne more napisati ničesar. Potem ko je leta 1974 dal o Maksu

Šimencu nadvse obremenilno izjavo z zgodbo, v kateri je nastopal tudi sam, zdaj v dveh skrbno napisanih odgovorih pravi, da se Šimenca sploh ne spomni. Bilo bi čudno, če ne bi šlo za navadno sprenevedanje. Očitno Podstudenšek ni vedel, da ima Šimenc kopijo njegove izjave iz leta 1974. Toda Maks Šimenc ima tudi izjave Podstudenškovih soborcev o tem, kakšna je bila njegova vloga na Menini planini leta 1942.

Precej podobno izjavo proti Šimencu je leta 1974 dal tudi Ivan Burja-Tomažek. Pri obeh izjavah, Podstudenškovi in Burjevi, je zanimivo, da vsak zase trdi, kako je vodstvu enote prijavil skupnico "dezertarjev". Očitno je, da je bila zgodba izmišljena, pri čemer so bili režiserji tako površni, da niso opazili, da jo obe "priči" ponavljata tudi v podrobnostih, ki niso logične. Čeprav ima Šimenc že zelo dolgo informacije iz več virov, naj bi bil njegovega očeta ustrelil F. P., se je zdaj kot eksekutor javil še I. B., in to kar sam od sebe. Prav zanimivo.

Junaki in slabiči

Ko je Franc Podstudenšek leta 2000 odgovoril na Šimencovo pismo

prošnjo, naj mu pojasni resnične okoliščine očetove usmrtitve, se je sprenevedal, da se Šimenčevega imena ne spomni, "saj smo imeli takrat vsi le partizanska imena". Ko mu je Šimenc odpisal, da je bilo očetovo partizansko ime Šugor, pa mu je odpisal: "Sedaj, ko ste mi povedali partizansko ime vašega očeta Šugor, se spomnim za koga gre, toda resnično ne vem kaj in kako se je z njim dogajalo, saj vam povem, da sem bil zelo malokrat nepretargoma s četo na enem kraju in ne vem kako, da od mene pričakujete, da bi vedel natančno vse, kar se je ves čas dogajalo s posameznimi borci iz čete, v kateri je bil vaš oče. Povedal sem vam že, da sem veliko časa preživel na Dolenjskem in Štajerskem."

Nekaj naprej pa je vzrojl: "Kako naj si razlagam vaše pisanje (navajam): 'Zato vas prosim pomagajte resnici na dan če le veste zanjo!' Potem pa v naslednjem stavku pravite: 'Verjamem pa in vem, da jo poznate'. Kako in na podlagi česa me silite v to, da bi moral poznati nekaj, kar ne poznam? Ali naj si vse skupaj izmislim, da boste končno srečni?? Kdo vam je rekel, da sem ravno jaz ta oseba, ki naj bi vedela vse?? Ali mislite, da sem tak slabič, ali celo, da sem ga jaz ubil??"

Leta 1974, ko je Podstudenšek z različnimi podrobnostmi obremenil Maksa Šimenca in ko je dejal, da je bil navzoč pri Šimenčevem umoru, je očitno mnogo vedel. Kako je torej s tem "slabičem"? Leta 1974, v najrjših udbovskih časih, pač ni bilo potrebe, da bi bili partizanski junaki slabiči. Takrat so bili največji "junaki". V času, ki ni več udbovski, v času, ko je čas za resnico o tem, ali je nekdo junak ali slabič, govori le odnos do resnice.

Partizansko in borčevsko nasilje

Maks Šimenc se je na zavrnilno izjavo Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov leta 1976 pritožil. Opozoril je na protislovja in na izjavo Ferdinanda Miheliča, ki so jo interpretirali narobe, v škodo ubitega Maksa Šimenca. 25. marca 1977 je vrhovno sodišče njegovo pritožbo zavrnilo in v obrazložitvi med drugim zapisalo: "Odločba o zavrnitvi predloga za obnovo postopka z dne 2. 7.

1949 pa navaja v obrazložitvi, da so bile opravljene v postopku poizvedbe in da je po izjavah Janeza Brleca ter Janeza Homarja povsem nedvoumno ugotovljeno, da je bil Maks Šimenc izdajalec, da je bil pri poskusu dezertacije skupno še s petimi, ki so imeli namen pobiti ostale tovariše iz vojaške enote, prijet in po obsodbi na smrt ustreljen." Sodišče je upoštevalo samo priče, ki jih je predlagala kamniška zveza borcev, med drugimi Podstudenškova in Burjeva izmišljiva, tistih, ki jih je predlagal Maks Šimenc, pa niso hoteli ne zaslišati ne upoštevati.

Danes seveda vemo, kakšen čas je bil takrat. Bila so 70. leta, ki jih danes poimenujemo svinčena leta, čas, ko je komunistični režim še zadnjič Slovence zadušil s svojim jeklenim ideološkim objemom.

Poglejmo, kako so kamniški borci in oblastniki po vojni dopolnjevali svojo laž o vzroku za usmrtitev Maksa Šimenca. Leta 1952 so zapisali, da je bil "ubit pri pobegu iz NOV". Leta 1975 zveemo, da se je Maks Šimenc "kot partizan vključil k tajni izdajalski skupini, ki je organizirala dezertarstvo iz partizanskih vrst in je kot tak bil zasačen pri izdajalski dejavnosti. Spričo tega ga je takratno vojaško sodišče obsodilo na smrt in kazen tudi izvršilo". Kamniški borci so torej sredi 70. let izumili že "tajno izdajalsko skupino", ki se ji je Maks Šimenc pridružil, "zasačili" so ga pri "izdajalski dejavnosti", zaradi česar naj bi ga bilo "takratno vojaško sodišče obsodilo na smrt in kazen tudi izvršilo".

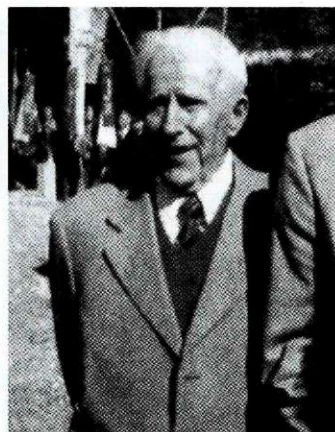
Franc Podstudenšek-Rok je bil aktivni član partizanske skupine na Menini planini, ki je umorila Maksa Šimenca in še mnoge druge nedolžne ljudi. Čeprav je leta 1974 občinskemu borčevskemu odboru v Kamniku dal posebno izjavo, v kateri je opisal svoje sodelovanje pri umoru Maksa Šimenca, je leta 2000 Šimenčevemu sinu odgovoril, da njegovega očeta ne pozna.

Kako raste laž

Res so bili pogumni ti naši "borci"; najprej so pobijali nedolžne ljudi, potem so o njih na veliko lagali, lagali pa so tudi o nekakšnih "takratnih vojaških sodiščih", ki da so "sodila" in "kazni" tudi izvrševala. Za "pravno državo" sredi 70. let je morala biti tudi partizanska morilska tolpa iz leta 1942, katere ropanje in umori so bili glavno opravilo, legalistično urejena z "vojaškim sodiščem" in s tem legitimna. Šele po šestdesetih letih je zgodovinska skupina v okviru Inštituta za novejšo zgodovino sestavila poimenski seznam z vsaj 3.340 Slovence, ki so jih med vojno kot civiliste ubili partizani. Strašna številka! Le kako so zmogli ubiti toliko ljudi?!

Toda zlobna domišljija komunistov je bila neizmerna. Leta 1977 so Maksu Šimencu pripisali še, da je bil "izdajalec", saj je "pri poskusu dezertacije skupno še s petimi, ki so imeli namen pobiti ostale tovariše iz vojaške enote, prijet in po obsodbi na smrt ustreljen".

Že samo iz tega dograjevanja zgodbe vidimo, da je šlo za debelo laganje. In to ne samo navadnih ljudi, ampak tudi sodnikov samega vrhovnega sodišča. Maksa Šimenca je dal ubiti komandir v njegovi enoti Tine Pestotnik iz Palovč iz dveh razlogov – ker ga je pred vojno kot lovski čuvaj prijavil zaradi krivolova in ker je zahteval enake razmere za vodilne in navadne borce. Zaradi teh dveh razlogov, morda pa še kakšnega več, pa ne le da je bil umorjen, ampak tu-

di umazan z lažnim očitkom, da je bil izdajalec, organizator "dezertacij" in na koncu celo sozarotnik v skupini, ki naj bi bila ubila "ostale tovariše iz vojaške enote". Poleg tega, da so neizmerno pobijali nedolžne ljudi, so se tudi neizmerno lagali.

Škozi mlino demokracije

Maks Šimenc mlajši je v demokratizaciji Slovenije leta 1990 videl veliko priložnost za očetovo rehabilitacijo. Leta 1991 se je obrnil na republiško in občinsko komisijo za raziskavo povojnih pobojev, vendar tudi od njiu dolgo časa ni prejel konkretnega odgovora, saj se je takrat republiška komisija ukvarjala z vprašanji, povezanimi z množičnimi povojnimi poboji, pri čemer so primeri posameznikov ostajali v ozadju. Leta 1991 se je obrnil tudi na avtorja tega prispevka, da bi objavil njegovo zgodbo, vendar je vse do danes nisem, ker sem se tudi sam zgubljal v množici drugih, verjetno še mnogo bolj tragičnih in pretresljivih.

19. januarja 1994 je na sekretariatu za upravo, referat za zadeve borcev in invalidov NOV Kamnik vložil vnovični zahtevek za priznanje družinske pokojnine po očetu. Sekretar za upravo občine Kamnik je 26. avgusta 1994 izdal zavrnilno odločbo.

28. aprila 1998 je na podlagi zakona o popravil krivic vložil zahtevo, da se mu prizna status upravičenca po tem zakonu. Januarja 2001 je Šimenčev vlogo Ministrstvo RS za pravosodje, sektor za popravilo krivic, oddelek za izvajanje zakona o popravil krivic presodil, da za popravilo navedenega zahtevka ni ne dejanske ne pravne podlage. Maksa Šimenca so namreč ubili partizani, tega pa za umor in s tem posledično za popravilo krivic ne prizna nobeden od tako imenovanih vojnih zakonov, sprejetih v demokratični Sloveniji. Po teh izrazito diskriminacijskih zakonih partizanski umori namreč niso bili umori, ampak dobrodelna dejanja. Najmanj 3.400 civilistov, ki so jih med vojno ubili partizani, nima prav nikakršnih pravic. Največji zločin v slovenski zgodovini ne le da ni zločin, preprosto ni nič, ti pobiti ljudje so nič, če pa že so, so kvečjemu "izdajalci".

» Na upravni enoti Kamnik je Šimenc 7. februarja 2001 vložil zahtevek za uveljavitev statusa žrte vojnega nasilja po padlem očetu Maksimilijanu. Upravna enota je 25. maja zahtevek zavrnila. Šimenc se je 18. junija pritožil.

Zamolčani – moč preživetja

Januarja 2004 je *Televizija Slovenija* prikazala dokumentarec Jožeta Možine *Zamolčani - moč preživetja*. Tam je bil med nekaterimi drugimi primeri še danes zamolčanih žrtev partizanskega medvojnega nasilja prikazan Šimenčev primer. V polemiki, ki se je razvila po prikazu dokumentarca, se je celo novoizvoljeni predsednik zveze borcev Janez Stanovnik moral poglobiti v Šimenčev primer. Obiskal je kamniško borčevsko podružnico, rezultat pa je bil Stanovnikov dopis Maksu Šimencu 17. marca 2004, v katerem je med drugim zapisal: "Pazljivo sem proučil skrbno zbrani dosje v zadevi Vašega pokojnega očeta Maksa Šimenca st. Na osnovi materialnih dokazov v dosjeju in temeljitega razmisleka o vseh informacijah o okoliščinah njegove usmrtnitve, prihajam do trdnega zaključka, da je bil Vaš oče nedolžna žrtev medvojnega nasilja."

Stanovnik je v tem sicer zasebnem dopisu Maksu Šimencu, čeprav nosi uradne oznake borčevske organizacije, poleg sintagme "nedolžna žrtev medvojnega nasilja" pozabil napisati, kdo je to nasilje izvedel. Pa menda ja ne spet "nekdo drug"?

Franc Hribar-Lovro, ki je leta 1974 zagovarjal Podstudenškovo zgodbo, je leta 2001 bistveno spremenil svoje izjave, ki jih je Maksu Šimencu dajal prej. Zdaj je izjavil, da je bil Šimenc ubit kasneje kot štirje Stranjani, in dodal: "Na povratku v enoto smo se srečali z drugo patrolo, ki ga je likvidirala. Bil je likvidiran brez zaslišanja, torej menim, da tudi brez sodbe." Hribarjevo novo pričanje oziroma sprememba njegovih prejšnjih izjav je bistveno pripomogla, da je Janez Stanovnik lahko posegel po velikodušni potezi svoje ustanove, ki očitno še danes odloča o tem, kdo je (bil) kriv in kdo ne.

Podstudenškovi talci

9. julija 1942 so Nemci v Črni pri Kamniku ustrelili 51 ljudi, od tega jih je bilo kar 47 domačinov. Zakaj so storili ta zločin oziroma zakaj so se tako kruto znesli nad nedolžnimi civilisti? Neposredno odgovornost za talce v Črni tako kot v vseh drugih primerih po Sloveniji nosijo bolj ali manj neodgovorne akcije partizanov. V Črni je to bilo zelo očitno. Leta 1981 je v knjigi *Semenj v Bistrici* okoliščine streljanja talcev v Črni opisal Jože Vidic. Če pri njegovem pisanju v tem primeru zanemarimo nenehno uporabo premega govora, kar močno zmanjša dokumentarno vrednost sestavka, potem lahko rečemo, da nam njegova reportaža ponudi največ podatkov o tem, kaj se je takrat dogajalo v dolini Črne.

Podrobnosti mu je povedal nam že znani Franc Podstudenšek-Rok, ki je tam doma. Vidicu je povedal: "Štab kamniškega bataljona kokrs-

kega odreda je sklenil kaznovati nekatero izdajalce. Naša, Mihova četa, naj bi z njimi obračunala v dolini Črne in v njeni okolici (četa se je imenovala po komandirju čete Tinetu Pestotniku-Mihi iz Palovč v Tuhinjski dolini /.../)." Ponoči na 5. julij 1942 so partizani "zgrabili", kot piše Vidic, Florjana Pirca in Gustlja Kramarja, ju ubili ter njuni trupli pustili ležati ob cesti v Črni, ki vodi proti Črničvu. Nad cesto in tam ležečima truploma so postavili zasedo. Enoto je vodil Matija Blejc-Matevž, kasneje razglašen za "narodnega heroja". Ko so se tja pripeljali Nemci v dveh osebnih avtomobilih, so partizani po njih streljali. Trije nemški policisti so bili ubiti, več orožnikov pa ranjenih, uničili so tudi oba avtomobila.

Maščevanje Nemcev je bilo kruto. Ko so se fantje in moške v nedeljo v Stahovici zbrali na vajah vermanshafta, so jih Nemci aretirali in odpeljali v Kamnik. Tam so jih 51

odbrali, odpeljali na prizorišče partizanskega napada v Potokih v dolini Črne in jih postrelili. Večinoma je šlo za delavce v rudniku kaolina v Črni in okoliske kmete. Med aretiranimi in ustreljenimi sta bila tudi oče in mati ter sestra Franca Podstudenška-Roka, ki je imel pri obeh partizanskih akcijah v Črni pomembno vlogo. Toda nemško maščevanje je bilo še hujše. Aretirali so tudi sorodnike pobitih talcev in jih odpeljali v internacijo v Nemčijo; med njimi še eno Podstudenškovo sestro, ki je pozneje v Nemčiji umrla. Podstudenšek je tako s svojim aktivnim sodelovanjem obračunavanja oziroma umora "narodnih izdajalcev" in povsem neodgovorno poznejšo "akcijo", ko so iz zasede ubili nekaj nemških policistov, neposredno zakrivil smrt mnogih domačinov, med drugim svojih staršev in dveh sestra, ter seveda gorje drugih, ki so bili internirani.

Krivda in aroganca

Podstudenšek in drugi kamniški partizani se ljudem na Kamniškem niso nikoli opravičili. Po vojni so vedrili in oblačili v politiki in gospodarstvu z dobrimi položaji in službami, prejeli številne privilegije in izredne borčevske pokojnine – vse do danes. Še več, uradna kamniška oblast še danes aktivno sodeluje pri raznih partizanskih slavjih, kjer partizanski borci, ki so povzročili tem krajem silno gorje, še vedno paradirajo s svojimi rdečimi prapori, partijskimi zvezdami in ovešeni z različnimi odlikovanji. Kot je bila tista na Črničvu, kjer je bil slavnostni govornik Alojz Završnik, brigadir Slovenske vojske, v navzočnosti kamniškega župana Toneta Smolnikarja in udeležencev partizanskih akcij, zaradi katerih je stradalo veliko ljudi. Med njimi je bil "slavnostni gost" sam Franc Podstudenšek-Rok, ki še živi v Ljubljani.

Ko so v Kamniku pred kratkim ponatiskovali drugo izdajo *Zbornika žrtev 2. svetovne vojne v občini Kamnik*, so se nekateri občinski ljudje in borci zelo prizadevali, da bi onemogočili objavo eseja zgodovinarja Jožeta Dežmana. Namesto da bi bili tiho in bi se opravičili za svoja dejanja v preteklosti, se še vedno gredo boljševice.

Ivo Zajdela

Maks Šimenc pred spominsko ploščo v Nevljah z imeni žrtev komunistične revolucije.

V zbirki *Acta Ecclesiastica Sloveniae*, izdaja jo Inštitut za zgodovino Cerkve, je izšla obsežna raziskava o ljubljanskem knezoškofu dr. Janezu Zlatoustu Pogačarju. Pogačar je veljal za liberalnega oziroma slogaškega škofa, ki je bolj ali manj uspešno brzdal angažiranje mlajših duhovnikov v javnem življenju. Njegova smrt je zato pomenila velik prelom v takratnem oblikovanju slovenske politike.

Dr. Janez Zlatoust Pogačar

Knezoškof Pogačar

Ljubljanski knezoškof Pogačar (1811—1884) se je z vidnimi črkami zapisal v slovensko zgodovino, tako cerkveno kot narodno in kulturno, vendar je zaradi nekaterih okoliščin ostajal v ozadju in tako ga tudi zgodovinarji ni upoštevalo. Dr. Matjaž Ambrožič je zdaj s svojo obsežno in temeljito študijo zapolnil to vrzel in Pogačarja postavil spet na vidnejše mesto v naši zgodovini.

Pogačar je dobrih dvaindvajset let (1837—1859) preživel v senci znanega knezoškofa Alojzija Wolfa kot njegov najpomembnejši sodelavec. Velika dela in uspehi tedanjega časa se navadno prisujejo Wolfu in celo ime nosijo po njem, v resnici pa je bil pri marsikaterem gonilna sila in izvajalec Pogačar. Med bolj znanimi sta zavod Alojzijevišče, kjer so se vzgajali novi duhovniki, in uvod v Wolfovo *Sveto pismo*, ki sta nedvomno Pogačarjevo delo.

V času knezoškofa Jerneja Vidmarja (1860—1875) je močno vplival na kranjsko cerkveno politiko, posebej ob sprejemanju nove liberalne zakonodaje, ko se je zavzemal za vpliv duhovščine v šoli in narodni politiki. Upal se je postaviti za slovenske interese v šolstvu in politiki.

Prizadeval si je za vzpostavitev slovenske šole s poučevanjem nemščine. Vseskozi je bil narodnjak in se je v različnih službah zavzemal za pravice svojega naroda. V tem kontekstu je treba razumeti tudi njegovo prizadevno sodelovanje pri ustanavljanju Slovenske matice.

Pogačar je v revolucionarnem letu 1848 ustanovil tednik *Slovenski cerkveni časopis* (od 1849 *Zgodnja Danica*), že v prvem letu svojega škofovanja 1875 pa *Laibacher Diözesanblatt*, škofijski list, ki je duhovščini pomagal pri pastoralnih usmeritvah, jo seznanjal z novostmi v Cerkvi pa tudi z državnimi in deželnimi zakoni. S pojavom škofijskega lista je povezana še ena pomembna Pogačarjeva zasluga: bil je prvi pobudnik organiziranega cerkvenega zgodovinarstva. Spodbujal je duhovnike, da so začeli zbirati gradivo in objavljati zgodovinske vire, in jim za objavljanje zgodovinskih člankov dal na razpoložljivo kar škofijski list. Načrtoval je projekt zgodovine škofije, za kar naj bi bile izhodišče študije o posameznih župni-

jah. Od leta 1888 je imel škofijski list svojo prilogo *Zgodovinski zbornik*, ki je bil namenjen znanstvenemu objavljanju zgodovinskih virov. Pogačar ima glavno zaslugo tudi za graditev cerkve Srca Jezusovega na Taboru v Ljubljani.

Liberalni škof

Dejavnost škofa Pogačarja je seveda segla še na druga področja. Pod njegovim vodstvom so se v Alojzijevišču vzgajali ne le bodoči duhovniki, ampak tudi številni

svetni izobraženci in kulturniki. Znal je prisluhniti novim socialnim razmeram, ki so se v deželi porajale vzporedno z industrializacijo. Na političnem področju si je veliko prizadeval, da bi se vsaj v tistih zadevah, ki so za narod življenjskega pomena, med posameznimi smermi kljub različnim nazorom ohranjala sloga. Zadnje obdobje njegovega življenja so namreč zaznamovali politični in narodni boji. Položaj na Slovenskem se je zaostрил zaradi prevladujočega nemškega nacionalizma. Čedaje ostrejši so postajali tudi notranji spopadi med Slovenci samimi. Iz njih sta nastala dva tabora: staroslovenci in mladoslovenci.

Pogačar si je prizadeval za umirjanje političnih strasti. Bil je nosilec slogaške politike, ki se časovno

ujema z njegovim škofovanjem. V knjigi je podrobno prikazan njegov nastop proti duhovniku Karlu Klunu, uredniku *Slovenca*, ki se je zelo angažiral v javnih zadevah. Škof Pogačar je poskušal Kluna umiriti tako, da ga je prestavil v obrobno župnijo, vendar se je Klun temu uprl. Na koncu je "zmagal" Klun, poražen pa je bil Pogačar. Njegov naslednik Jakob Missia (škof 1884—1898, potem goriški nadškof in kardinal 1898—1902) mu ni sledil. Spravni ton je zamenjal z bojevitejšim. Tudi sicer je Pogačarjevo delo začel namensko prezirati in je na ta način zašlo v zgodovinsko pozabo.

Pogačarjeva smrt leta 1884 je pomenila svojevrstni prelom v slovenski zgodovini 19. stoletja. Relativni mir, ki ga je vzdrževal, je zamenjal bojevitejši nastop Antona Mahničiča, kar je pomenilo – podobno kot v sosednjih deželah – oblikovanje političnih taborov, na koncu pa v 90. letih 19. stoletja še političnih strank. Dr. Matjaž Ambrožič je raziskavo naredil na podlagi vsega razpoložljivega zgodovinskega gradiva, tako da gre za temeljito delo, ki se odlikuje po zelo berljivem slogu.

I. Ž.

Na pragu ledene dobe

Kaj če nam grozi ledena doba? Raziskave kažejo, da lahko segrevanje Zemlje sproži nenadno in katastrofalno spremembo podnebja na planetu. Ledene stene na Antarktiki kažejo, da se je to že zgodilo pred deset tisoč leti. Vlada je opozorjena, da se to lahko znova zgodi, če ne bodo hitro ukrepali.

Vse se začne, ko je Jack Hall (igra ga Dennis Quaid) priča, kako se kos ledu, velik kot Rhode Island, odlomi z antarktične ledene plošče. Potem se po svetu zvrsti niz burnih vremen-

skih pojavov: toča v velikosti grenivke potolče Tokio, Havaje biča najhujši orkan v pisani zgodovini, v New Delhiju zapade sneg in po Los Angelesu pustošijo tornadi. Jackov kolega s Škotskega, profesor Rapson, igra ga Ian Holm, v telefonskem pogovoru potrdi Jackove najhujše strahove. Stopnjujoči se in nenavadni vremenski pojavi napovedujejo velikanske globalne spremembe. Topeča se polarna predela sta v oceane izlila preveč sveževode in pretrgala tokove, ki uravnavajo naš vremenski sistem. Segrevanje Zemlje je planet pripeljalo na rob nove ledene dobe. In vse se bo zgodilo med globalno supernevihto.

Medtem ko Jack o neizogibni podnebni spremembi svari Belo hišo, je njegov sedemnajstletni sin Sam

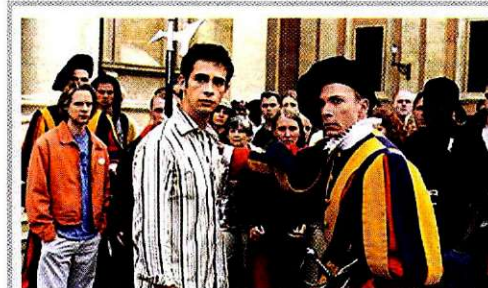
Režija:	Roland Emmerich
Producenta:	Roland Emmerich, Mark Gordon
Scenaristi:	Jeffrey Nachmanoff in Roland Emmerich po zgodbi Rolanda Emmericha
Igrajo:	Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Ian Holm, Emmy Rossum, Sela Ward
Premiera:	27. 5. 2004
Distribucija:	Continental film

(Jake Gyllenhaal) ujet v New Yorku, kjer se je s prijatelji udeležil srednješolskega akademskega tekmovanja. Zdaj se mora spopasti s hudimi poplavami in naraščajočo temperaturo na Manhattanu. Zatekel se je v Manhattanško javno knjižnico in nekako mu uspe po telefonu priklicati očeta. Jack ga utegne samo posvariti: za vsako ceno ostani notri. Množična

evakuacija proti jugu je v polnem teku in Jack se odpravi na sever v New York, da bi rešil Sama. A niti Jack ni pripravljen na to, kar se bo zgodilo njemu, njegovemu sinu in planetu.

Sila narave

Že v Dnevu neodvisnosti nam je Roland Emmerich pokazal, kako bi svet skoraj uničili nezemljani. Zdaj,

Eurotrip

Producentje, ki so nas že popeljali na Road Trip in nazaj k Modelom stare šole, nas sedaj vabijo na noro potovanje, ki nam ga bodo v filmu Eurotrip predstavili štirje Američani.

Srednje šole je konec in Scotty Thomas ostane brez dekleta. Potoži se dolgoletnemu internetnemu prijatelju Miekeju iz Berlina, s katerim se pogovarjata o vsem mogočem. Mieke ob Scottovi novici o izgubi dekleta namigne, da ima priložnost z njim, kar Scotta vrže iz ti-

ra. Je Mikie gej ali obsedenec, ki so mu vsi mladi fantje? Na svoje veliko presenečenje ugotovi, da je Mieke v resnici žensko ime, je že prepozno, saj ga mlada, čedna Nemka ignorira. Zato se odloči, da jo obišče v Berlinu. Na potovanje vzame najboljšega prijatelja Cooperja, v

v Dnevu po jutrišnjem je sovražnik še pogubnejša sila: narava sama.

“Gre za epsko zgodbo o preživetju in junaštvu z nepretrgano akcijo in spektakularnimi vizualnimi učinki,” pravi Mark Gordon. “Ta film vsekakor ponuja vizualno razkošje, kakršnega od Rolanda Emmericha občinstvo tudi pričakuje.” Čeprav je Emmerichova vrsta spektakularnosti integralni del pri posredovanju zgodbe, pravi, da v filmu ne manjka človeških elementov. “Ne glede na to, kako sijajni so učinki,” pravi Emmerich, “je srce filma še vedno človeška drama. Oče in sin, ki ju igra Dennis Quaid in Jake Gyllenhaal, sta ranljiva, ljubeča in v sporu. Zato je njun boj zoper to neverjetno silo narave tako vznemirljiv. Gre za univerzalni boj človeka proti Naravi. Nazadnje pa gre za zmago človeškega duha.” “V temelju je to drama o navadnih ljudeh, ki se prebijajo skozi izjemne okoliščine,” pravi scenarist Jeffrey Nachmanoff. “Gre za družino, ki skuša preživeti

okoljsko katastrofo. Vsak član mora dati vse od sebe. Mladenec postane vodja, deloholični oče napne vse sile, da reši sina, mati pa tvega lastno življenje, da bi rešila fantka. To je zgodba o ljubezni, trpljenju in človeškem boju za preživetje. Je pa tudi opozorilo, kaj se lahko zgodi, če bomo še naprej izizivali mater Naravo.” V nasprotju z Dnevom neodvisnosti Dan po jutrišnjem ponuja scenarij, ki temelji na resničnih skrbih zaradi stanja našega planeta in ne na znanstvenofantastični zgodbi. “Iz dinamičnih razlogov smo malce premaknili časovne okvirje, v katerih lahko pride do ledene dobe,” pravi Mark Gordon, “vendar je teorija, da lahko segrevanje Zemlje povzroči nenadno spremembo podnebja, deležna čedalje večje pozornosti. Čeprav nihče ne ve, kam vodi človeško onesnaževanje zraka z ogljikovim dioksidom, so nekateri znanstveniki to poimenovali “največji nenadzorovani znanstveni poskus v zgodovini”. **Monika Maljevič**

Parizu pa se dobita še s kolegoma iz šole, bratom in sestro Jenny in Jamie. Skupaj jih pot popelje po evropskih prestolnicah od Amsterdama prek Bratislave, Prage do Berlina.

Nekateri kritiki so Eurotrip ocenili za najboljšo komedijo letos in jo

opisali kot Ameriško pito, ki je na potovanju po Evropi. Čeprav spoznamo mnoge evropske prestolnice, so Eurotrip skoraj v celoti posneli v Pragi in njeni okolici, vključno z vsemi lokacijami, ki naj bi sicer bile v prej omenjenih velemestih.

EUROTRIP

Režija:	Jeff Schaffer
Scenaristi:	Alec Berg, David Mandel, Jeff Schaffer
Producenta:	Daniel Goldberg, Jackie Marcus
Igrajo:	Scott Mechlowicz, Jacob Pitts, Kristin Kreuk, Cathy Meils, Nial Iskhakov, Michelle Trachtenberg, Travis Wester
Premiera:	20. 5. 2004
Distribucija:	Karantanija Cinemas

na kratko

Letošnji že 57. mednarodni **filmski festival v Cannesu** je preteklo sredo odprl španski režiser Pedro Almadóvar. Za zlate palme za najboljši film, ki jih bodo podelili 22. maja, se bo na festivalu potegovalo 18 filmov. Almadóvar je ob odprtju festivala izjavil, da ta večer posveča žrtvam grozovitega terorističnega napada 11. marca v Madridu, njihovim družinam in bližnjim. Pred Almadóvarjem – njegov film *La mala educacion* si je zunaj tekmovalnega programa občinstvo na festivalu lahko ogledalo kot prvega – je predsednik žirije, ameriški režiser Quentin Tarantino, ki ga je sprejela moderatorica večera, italijanska igralka Laura Morante, izjavil: “V čast mi je biti predsednik žirije tega čudovitega filmskega festivala. Naj živi film!” Filmski festival se bo končal 23. maja. Člani žirije, ki ji predseduje Tarantino, so Emmanuelle Béart, Tilda Swinton, Kathleen Turner, Benoit Poelvoorde, Edwige Dantica, Jerry Schatzberg, Tsui Hark in Peter Von Bagh.

Septembra bodo **Robertu de Niru** izročili nagrado Društva ameriških režiserjev, najuglednejšo nagrado hollywoodskih režiserjev, za prispevek filmski kulturi in pozitivni vpliv na filmsko skupnost New Yorka. Slavni igralec je prav tako prejel pohvale kot sotvorec nedavno ustanovljenega filmskega festivala Tribeca. De Niro bo nagrado prejel 29. septembra v hotelu Waldorf-Astoria v New Yorku. Seznam vseh dobitnikov nagrade DGA bo objavljen po 30. maju, ko v Ameriki praznujejo spomin na padle v vojni.

William Monahan (*Jurski park 4*) se poteguje za priredbo romana *Blood Meridian* Cormaca McCarthyja. Produkcijo filma bo prevzel Paramount Pictures, zato nekateri kot režiserja filma vidijo Ridleyja Scotta. McCarthyjev roman je bil objavljen leta 1985, kritiki pa so ga razglasili za enega najboljših romanov 20. stoletja. Zgodba se odvija na teksaško-mehiški meji v letu 1840 in spremlja dečka, ki se pridruži skupini odpadnikov, ki jih je lokalna oblast najela, da bi z ozemlja odstranili Indijance. Monahan in Scott ta čas sodelujeta pri dveh projektih – *Kingdom of Heaven* in *Tripoli*, ki se razvijata v okviru družbe 20th Century Fox.

Orlando Bloom so razglasili za enega najprivlačnejših moških na svetu. Orlando je tako porazil zvezdo Troje Brada Pitta. 27-letni zvezdnik filma *The Calcium Kid* je zasedel drugo mesto na lestvici časnika *People*. Pittu je pripadlo tretje mesto, oba pa je porazil Hugh Jackman. Mediji svoje pozornosti niso toliko namenili zmagovalcu Jackmanu kot dejstvu, da je junak Troje ostal brez naslova. Jake Gyllenhaal, kmalu ga bomo gledali v filmu *Dan po jutrišnjem*, je četrti, sledi pa mu reper LL Cool J. Šesti najprivlačnejši je Vin Diesel, sledijo mu Luke Wilson, Vince Vaughn, Tobey Maguire in James Franco, ki končuje deseterico najbolj zaželenih.

Igralska zasedba filma **A Scanner Darkly**, priredbe romana Philipa K. Dicka, je obogatena z novimi imeni. Kot je že znano, ima glavno vlogo Keanu Reeves, druge pa pripadajo Winnoni Ryder, Robertu Downeyju Jr., Woodyju Harrlesonu in Roryju Cochranu. Zgodba se odvija v prihodnosti, v kateri tajni agenti uporabljajo tehnologijo menjavanja obraza in indentitete. Reeves je eden takšnih agentov, ki med preiskavo postane dvojna osebnost.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

21.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	M. FLACK: ZGODBA O PINGU, LUTKOVNA IGRICA
9.35	G. STEFANOVIČ ERJAVEC: ŠKRAT SANJAVEC, PLESNA SLIKANICA
10.15	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE
10.45	ŠAFETA MLADOSTI
11.25	5. FESTIVAL USTNIH HARMONIK - 'AH), TE ORGLICE, 2. DEL
11.55	ZENIT: ČLOVEK IN STRUPI
12.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 10/24
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OSMI DAN
14.00	ANDREJ ROZMAN: GLOBOKO GRLO, TV PRIREDBA PREDSTAVE KUD FRANCE PRÉSEREN LJUBLJANA VSAKDANJI IN PRAZNIK - ALPSKI VEČER, 2. DEL, PONOVIČEV
15.00	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
15.55	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.30	PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 20/26 (VPS 16.45)
17.10	IZ POPOTNE TORBE: STOPALA IN ŠAPE (VPS 17.10)
17.35	NATIONAL GEOGRAPHIC, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/18 (VPS 17.35)
18.30	ZREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.50	SLAČENJE, NOVOZELANDSKA NADALJEVANKA, 5/20 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.00	NOČNI IZBOR
0.00	DNEVNIK, ŠPORT
0.50	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.55)
1.10	NATIONAL GEOGRAPHIC, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/18
2.05	SLADKIH ŠESTNAJST, ANGLEŠKI FILM (VPS 02.05)
3.45	POLNOČNI KLUB
5.00	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.00	TEDENSKI IZBOR
9.00	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.35	MOSTOVI - HIDAK: KANAPE - KANAPE...
10.05	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 86/158
10.25	VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004
11.55	TV PRODAJA
12.25	ZABAVNI INFOKANAL
16.00	TV PRODAJA
16.30	VIDEOSPOTNICE: VROČE, PONOVIČEV
17.10	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 17.10)
17.45	SKOZI ČAS (VPS 17.45)
18.00	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 87/158 (VPS 18.00)
18.25	SIN IMA SEDEMESET LET, TALIJANSKI FILM, 1. DEL, PONOVIČEV (VPS 18.30)
20.00	KOD SMRTI IZ PERUJA - REKLETSTVO INKOVSKEGA ZLATA, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.55	NOVE ZVEZDE EVROPE, 5/8 (VPS 21.00)
21.25	SOUTH PARK, MERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 11/17
1.50	ZADNJI - IZZIV, ITALIJANSKI FILM, 1. DEL (VPS 22.00)
23.20	SLOVENSKA JAZZ SCENA: EW SWING QUARTET Z GOSTI (VPS 23.30)
0.05	OBLETNICE, NEMŠKA NADALJEVANKA, 2/4, PONOVIČEV (VPS 00.15)
1.35	INFOKANAL

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljena, 3. sezona, ponovitev 7. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 3. dela ameriške nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljena, 3. sezona, 8. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 149. del ameriške nadaljevanke
14.40	Vsi moji otroci, 44. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 4. del am. nan.
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Samski stan, 2. sezona, 13. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 3. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Romantični film: Rosamunde Pilcher: Vrtnitev domov, angleško-nemški film, 1/2
21.40	Nori na petek: Guinnessova knjiga rekordov, angleška dokumentarna serija
22.30	Najboljše reklame, ki jih nikoli niste videli, dokumentarna oddaja
23.20	Sov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.10	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.00	Maševanje ljubezni, ponovitev 84. dela španske nadaljevanke
8.55	Klon, ponovitev 28. dela brazilске nadaljevanke
9.45	TV prodaja
10.15	Moja Sofija, ponovitev 23. dela španske nadaljevanke
11.05	Družinske vezi, ponovitev 106. dela brazilске nadaljevanke
12.00	Evro volitve, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 107. del brazilске nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 24. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 29. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 85. del španske nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Akcija: Godzila, ameriški film
22.30	Pazi, kamera!
23.00	Teksaski mož postave, 6. sezona, 12. del ameriške nanizanke
23.50	XXL premiere
23.55	Brez potrpljenja, ameriški film
1.45	24UR, ponovitev
2.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
10.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
10.30	Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
11.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
12.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kopal, vodi: Jana Debeljak, pon
12.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
13.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Brane Kopal, vodi: Jana Debeljak, pon
13.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.00	Telesna temperatura in termoregulacija telesa, prvič
18.00	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
18.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
19.00	Kulinarika - kuhanje pri "Grajskih konjih", prvič
19.30	Z glavo na zabavo, pon
19:45	Knjiga na muhi, oddaja o knjigi
20.00	Predah v gibanju, vodi: Jana Debeljak
21.00	Aktualno - poučna oddaja
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Štiri tačke, oddaja o hišnih ljubljencih, pon
23.00	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, pon
0.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
01.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
09.40	TV prodaja
10.00	Prenos seje DZ RS
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 193. del italij. telen.
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Rad igran nogomet
19.30	Sijaj, ponovitev
20.00	Igra usode, ameriška romantična komedija, 2001
21.40	Priznanje, ameriška drama, 1999
00.40	TV prodaja
01.15	Videostrani

SOBOTA,

22.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 07.20
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.35	MALE SIVE CELICE, KVIZ
8.30	KINO KEKEC: ŽIVA VODA, SLOVAŠKI FILM
10.00	TEDENSKI IZBOR
10.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	ZEMlja PLANINCA IN KOLEKTIV NARAVOVARSTVENE EKOLOŠKE KMETIJE, DOKUMENTARNA ODDAJA, PON. (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.10	SLAVOMIR MROŽEK: RAZMEJITEV, TV PRIREDBA PREDSTAVE SNG DRAMA MARIBOR (VPS 13.10)
13.55	SEDMI ZVITEK, KOPRODUKCIJSKI FILM, 3., ZADNJI DEL (VPS 13.55)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55	SLOVENC V ITALIJI (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE (VPS 17.15)
17.20	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 7/13 (VPS 17.20)
17.50	SLOVENSKI MAGAZIN - SKRIVNOSTI SLOVENIJE
18.15	COFKO COF, RISANA NAN., 11/26 (VPS 18.20)
18.40	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.30	ŠPORT
19.45	VREME
19.50	MAGNET
20.00	ČOKOLADNE SANJE, HUMORISTIČNA NADALJEVANKA, 6/10 (VPS 20.00)
20.35	ČEZ PLANKE: TURČIJA (VPS 20.35)
21.30	PRVI IN DRUGI (VPS 21.35)
22.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.30	OKUS PO VINU, DOKUMENTARNA SERIJA, 8/10 (VPS 22.30)
23.00	POD RUŠO, AM. NAD., 11/13 (VPS 23.00)
23.50	NOČNI IZBOR
23.50	DNEVNIK, ŠPORT
0.30	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.35)
0.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
1.15	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 7/13 SLOVENSKI MAGAZIN - SKRIVNOSTI SLOVENIJE
1.40	PLAČANEC, ITALIJANSKI FILM (VPS 02.15)
2.05	PRVI IN DRUGI
3.50	OKUS PO VINU, DOKUMENT.SERIJA, 8/10
4.40	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
8.25	TV PRODAJA
8.55	GLASBENO JUTRO: MLADEN BUCIČ - ROMANTIKA NA KITARI (VPS 08.55)

9.30	MOSTOVI - HIDAK, PONOVIČEV
10.00	DOKUMENTARNA ODDAJA
11.00	SREČANJE KATOLIŠKIH CERKVA, PRENOS IZ MARIE ZELL (VPS 11.00)
13.05	TV PRODAJA
13.35	PRED TENIŠKIM TURNIROM ROLAND GAROSS V PARIZU (VPS 13.45)
14.15	EURO 2004 - ZGODOVINA EP V NOGOMETU: NAJBOLJŠE IGRE (VPS 14.15)
14.45	MAGAZIN LIGE PRVAČOV (VPS 14.45)
15.15	KOLESARSKA DIRKA PO ITALIJI, PRENOS (VPS 15.15)
17.25	DP V KOŠARKI (M), PRVA TEKMA FINALA KONČNICE, PRENOS (VPS 17.25)
19.15	SKOZI ČAS (VPS 19.15)
19.30	LJUBLJANA: LIGA PRVAČIN V ROKOMETU, POVRATNA TEKMA FINALA, KRIM ETA MALIZIA - SLAGESE, PRENOS (VPS 19.30)
21.20	VNOVIČ V BRIDESHEADU, ANGLEŠKA LITERARNA NAD., 10/11 (VPS 21.25)
22.15	ARHIVI UMOROV: POTEZA BELEGA KONJA, ANGLEŠKI FILM (VPS 22.20)
23.50	SOBOTNA NOČ (VPS 23.55)
1.50	OBLETNICE, NEMŠKA NADALJEVANKA, 3/4, PONOVIČEV (VPS 01.55)
3.20	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Vsi moji otroci, ponovitev 40. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Vsi moji otroci, ponovitev 41. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Vsi moji otroci, ponovitev 42. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Vsi moji otroci, ponovitev 43. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Vsi moji otroci, ponovitev 44. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.50	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.40	Najboljše reklame, ki jih nikoli niste videli, ponovitev dokumentarne oddaje
17.35	Simpatije, 6. sezona, 17. del ameriške nan.
18.30	Non Stop Music
20.00	Kriminalka: Bitka z virusom, ameriški film
21.45	Posteljne težave, 1. del angleške nadaljevanke
22.45	Erotični izbor, ameriški film
0.45	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Zelenjavki, sinhronizirana risana serija
8.40	Malinji dol, sinhronizirana risana serija
8.50	Nas mali svet, sinhronizirana risana serija
8.55	Obuti maček, sinhronizirana risana serija
9.20	Mjav! Mjav!, sinhronizirana risana serija
9.30	Rudijevo moštvo, sinhronizirana risana serija
9.55	Nas mali svet, sinhronizirana risana serija
10.00	Hercules, sinhronizirana risana serija
11.00	Beyblade, risana serija
11.30	Galidor - varuh na vesoljski meji, 24. del mladinske nanizanke
12.00	Šolska košarkarska liga
13.00	V najslabšem primeru, dokumentarna serija
14.00	Formula 1, prenos treninga
15.10	Resnični svet, dokumentarna oddaja
15.30	Zgodbe oceanov, dokumentarna oddaja
16.10	Izginjajoči raji na Zemlji, dokumentarna oddaja
17.15	24UR - vreme
17.20	Čas za odločitev, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.10	Filmski hit: Na prvi pogled, ameriški film
23.25	Ko se dvigne do konca, angleški film
0.55	24UR, ponovitev
1.55	Nočna panorama

TevePika

10.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, pon
10.30	Klepet z jasnovidko Maruco, pon
11.00	Miss sporta 2004, pon
12.00	V harmoniji z naravo, pon
12.30	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
13.30	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maščevanje ljubezni, ponovitev 85. dela španske nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 29. dela brazilске nad.
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 24. dela španske nad.
11.50	Družinske vezi, ponovitev 107. dela brazilске nadaljevanke
12.40	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 108. del brazilске nad.
15.55	Moja Sofija, 25. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 30. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maščevanje ljubezni, 86. del španske nada.
19.00	24UR
20.00	Pod eno streho, 4. sezona, 14. del sosedске nadaljevanke
20.55	Sedma nebesa, 7. sezona, 16. del am. nan.
21.50	Naša sodnica, 3. sezona, 15. del ameriske nan.
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 4. sezona, 18. del am. nan.
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	The Kwashen Retashy, glasbeni show, pon
11.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
11.30	Soocenje
13.00	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
13.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
14.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Duhovna univerza, pon
14.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
15.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
16.30	Do zdravia tudi tako, gost: dr. Brane Kobal, vodi: Jana Debeljak, pon
17.00	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtičkarje, pon
17.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič
18.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!
20.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, pon
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	EU volitve 2004: EU in PIKA!
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Automobile
09.25	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Videalisti, glasbene lestvice
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
14.45	Hrvaški idol, ponovitev
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 194. del italj. telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Mohorjeva založba Celovec skrbi za mlade bralce, reportaža
20.00	Po sledi člankov - Resnični Sadam Husein, dokumentarna oddaja
20.45	Strto srce - Nekoč so bili bojevniki 2, novozelandska drama, 1999
22.30	K1, športni program
23.30	TV prodaja
00.00	Videostrani

TOREK,

25.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	OROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	RADOVEDNI TAČEK: GOLOB
9.15	RISANKA
9.25	MARSUPILAMI, RISANA NANIZANKA, 17/26
9.50	AFNA FRIKI, MLADINSKA ODDAJA, 8/12
10.15	SPREHODI V NARAVO: NARCISE
10.35	DIVJINA V VELEMESTIH, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 4., ZADNJI DEL
11.25	ČEZ PLANKE: TURCIJA
12.20	SLOVENSKI MAGAZIN - SKRIVNOSTI SLOVENIJE
13.00	OROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	PODOBA PODOBE
13.40	TOTI, IZBOR FILMOV IZ VIDEO FESTIVALA V MARIBORU
14.10	ŽIVLJENJE IN DAN BALERINE NENE VRHOVEC STEVENS, FILM O BALERINI
15.05	HUŠAJMO!, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 5/7, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLŠOK (VPS 15.55)
16.30	OROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	SONČNICA NA RAMI: MUCA KUCHARICA, ODPETE PESMI OTONA ŽUPANČIČA (VPS 16.45)
16.50	MLADI VIRTUOZI: KITARISTKA MATEJA ČARMAN (VPS 16.50)
17.10	KNJIGA MENE BRIGA - MASARU EMOTO: SPOROČILO VODE, PONOVITEV (VPS 17.10)
17.35	PORTRET FOTOGRAFA: BORUT FURLAN, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.35)
18.05	PRISLUHNI MO TIŠINI (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004 (VPS 20.00)
20.35	VIZIJE EVROPE, KOPRODUKCIJSKI FILM, 1/2 (VPS 20.35)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	ZAJEDAVCI, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 22.50)
23.40	INKVIZICIJA, ANGLEŠKA DRAMA (VPS 23.40)
0.30	NOČNI IZBOR
0.30	DNEVNIK, ŠPORT
1.20	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
1.40	PORTRET FOTOGRAFA: BORUT FURLAN, DOKUMENTARNA ODDAJA
2.15	PRISLUHNI MO TIŠINI
2.45	INKVIZICIJA, ANGLEŠKA DRAMA
3.35	VIZIJE EVROPE, KOPRODUKCIJSKI FILM, 1/2
4.40	INFOKANAL

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	INFOKANAL
9.05	GLASNIK, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	DOBER DAN, KOROŠKA
10.05	DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 88/158
10.30	VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT 2004
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
13.15	TV PRODAJA
13.45	TEDENSKI IZBOR
13.45	ŠTUDENTSKA
14.15	STUDIO CITY
15.15	KOLESARSKA DIRKA PO ITALIJI, PRENOS (VPS 15.15)
17.55	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
18.25	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.40	DICK VAN DYKE, AM. NAN., 89/158 (VPS 18.30)
19.05	VNOVIČ V BRIDESHEADU, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 7/11, PONOVITEV (VPS 19.00)
20.00	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 11/24 (VPS 20.05)

20.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 12/24 (VPS 20.30)
21.00	KONCERT OB RAZŠIRITIVI V EU - DUNAJSKI FILHARMONIKI, PRENOS Z DUNAJA (VPS 21.00)
22.30	HITRA HRANA, HITRE ŽENSKE, AMERIŠKI FILM (VPS 22.35)
0.05	VIDEOSPOTNICE: MONO (VPS 00.05)
0.35	JULIANE, DANSKA LITERARNA NADALJEVANKA, 2/4, PON. (VPS 00.35)
1.20	INFOKANAL

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Spet zaljubljena, 3. sezona, ponovitev 9. dela ameriske nadaljevanke
10.10	Lov za zakladom, 2. sezona, ponovitev 5. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Spet zaljubljena, 3. sezona, 10. del ameriske nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 151. del ameriske nadaljevanke
14.40	Vsi moji otroci, 46. del ameriske nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Lov za zakladom, 2. sezona, 6. del avstralske nanizanke
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Samski stan, 2. sezona, 15. del ameriske humoristične nanizanke
17.55	Hugleyevi, 4. sezona, 5. del ameriske humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Akcija: Ostrostrelec, kanadsko-nemški film
21.50	Mikser: Mladi zdravniki, 1. sezona, 18. del ameriske humoristične nanizanke
22.20	Raymonda imajo vsi radi, 5. sezona, 1. del ameriske humoristične nanizanke
22.50	Radjska postaja, 1. del ameriske humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maščevanje ljubezni, ponovitev 86. dela španske nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 30. dela brazilске nad.
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 25. dela španske nad.
11.50	Družinske vezi, ponovitev 108. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Sedma nebesa, 7. sezona, ponovitev 16. dela ameriske nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 109. del brazilске nad.
15.55	Moja Sofija, 26. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 31. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maščevanje ljubezni, 87. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Preverjeno
21.00	Življenjska zgodba: Za hčerino, ameriški film
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 4. sezona, 19. del am. nan.
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Soocenje
11.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, prvič
11.30	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
12.00	Telesna temperatura in termoregulacija telesa, pon
13.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, pon
14.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
15.45	Knjiga na muhi, oddaja o knjigi
16.00	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, prvič
17.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
18.00	Do zdravia tudi tako, gost: dr. Brane Kobal, vodi: Jana Debeljak, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja
20.00	EU volitve 2004: EU in PIKA!, prvič

21.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: nova sestava družine v 21. stoletju, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Pod eno streho, sosedska nadaljevanke, POP TV, prvič
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Moderna orožja, dokumentarna oddaja
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
11.00	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
14.45	SuperNov@ Multi Talents Hrvaška, ponovitev
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 195. del italjanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Ekskluzivni magazin, ponovitev
19.30	Štiri tacke, ponovitev
20.00	Dezela tigrov, ameriška vojna drama, 2000
21.50	Strto srce - Nekoč so bili bojevniki 2, novozelandska drama, 1999
23.55	Automobile
00.10	TV prodaja
00.40	Videostrani

SREDA,

26.5.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.05	OROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	SONČNICA NA RAMI: MUCA KUCHARICA, ODPETE PESMI OTONA ŽUPANČIČA
9.10	PIPSI, RISANA NANIZANKA, 15/26
9.30	SMER VESOLJE, RISANA NANIZANKA, 14/26
10.00	MLADI VIRTUOZI: KITARISTKA MATEJA ČARMAN
10.15	KNJIGA MENE BRIGA - MASARU EMOTO: SPOROČILO VODE
10.40	PORTRET FOTOGRAFA: BORUT FURLAN, DOKUMENTARNA ODDAJA
11.10	PRISLUHNI MO TIŠINI
11.40	SLEDI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
12.10	POMAGAJMO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
12.40	HALO, LEON
13.00	OROČILA, ŠPORT, VREME
13.55	TEDENSKI IZBOR
13.55	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
14.20	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 7/13
14.45	VIZIJE EVROPE, KOPRODUKCIJSKI FILM, 1/2
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	OROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	POD KLOBUKOM (VPS 16.50)
17.25	VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 18/39 (VPS 17.25)
17.45	VEM - VEŠ (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	SEDMI PEČAT: KRUIH IN MLEKO, SLOVENSKI FILM (VPS 20.00)
21.05	BRANE BITENC: LOJZE SE JE ZBUDIL TAKO, KOT PONAVALI, KRATKI IGRANI FILM AGRFT (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstresje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitev:
23.00	Doživljaja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitev:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izživi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitev:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz zalozbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitev:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luc v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
	Ponovitev:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska katehiza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znancko
	Ponovitev:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživljaja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaska oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitev:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Zlati časi košarkarskega moštva iz Sacramenta, ki ima pri nas vsaj toliko navijačev kot moštvo iz Los Angelesa, so očitno pri koncu. Ko tole pišem, še ni znano, ali se bo prebilo do konferenčnega finala, kljub temu pa je že sedaj jasno, da je svoj vlak za naslov prvaka zamudilo.

Vonj po prstanih

Moštvo, ki ne ujame pravega trenutka, je obsojeno na počasno umiranje, ki se kaže v postopnem padanju ritma. "Kralji" gredo kljub občasnim eksplozijam zlagoma navzdol. Vse skupaj je podobno ognjemetu brez barv in zvoka. Tisti, ki skrbijo za prihodnost ekipe, že nekaj časa vedo, kaj se bo zgodilo. Tudi če jim po naključju uspe osvojiti naslov, bo moštvo razpadlo. In to tako, da se bodo lastniki znebili Chrisa Webbra, ki sicer velja za vodjo na igrišču. Prav ta igralec je najbolj kriv, da njegovo moštvo v minulih sezonah ni pobralo vsaj enega kompleta prstanov, ki so se tako omamno ponujali. Tudi letos je na igrišču bolj breme kot kaj drugega. Čudno, saj gre za enega najboljših igralcev NBA zadnjega desetletja. Toda tako pač je: niso vsi rojeni zmagovalci! Nekateri znajo prestopiti mejo večnosti, drugi je ne bodo mogli nikoli. Kobe Bryant je recimo eden tistih, ki ima zagotovljen prostor na drugi strani – med nesmrtnimi. Letos je to samo potrdil, čeprav ne igra svoje najboljše košarke. Eno je početi čudeže v regularnem delu, nekaj drugega pa v končnici. In to skoraj vsak večer. Tokrat se je s svojo čarovnijo dotaknil igralcev San Antonia, ki so prišli v spopad kot favoriti, na koncu pa izpadli kot največji osmoljenci. Začelo se je skoraj sanjsko, saj je moštvo našega Radoslava Nesteroviča povedlo z nič manj kot dva nič v zmagah, "jezerniki" pa so v nadaljevanju popolnoma preobrnili izid in na

koncu kot osmo moštvo v zgodovini te lige zmagali serijo po takšnem zaostanku. Priznati moram, da sem bil eden tistih, ki niso verjeli v vrnitev zvezdnike zasedbe iz Los Angelesa. Še posebej po tistem, kar je na začetku prikazal mali Tony Parker, ob katerem je bil Payton videti kot odslužena parna lokomotiva. Vsi so pričakovali, da bo veliki Phil našel kakšno drugo rešitev, toda prekaljeni maček ni storil ničesar. Vera v svoje igralce je na prvem mestu je bilo vodilo, s katerim se je odzval na klice s tribun in priporočila strokovnjakov. Mirno je preslišal vse sugestije v zvezi s pretiranim egoizmom nekaterih igralcev in ostal neomajen v svoji filozofiji. Kot da se ne bi zgodilo nič, je v Los Angelesu zaigral z istimi košarkarji v istih vlogah, le da so bili tokrat to neki drugi ljudje, ki

Vsi so pričakovali, da bo veliki Phil našel kakšno drugo rešitev, toda prekaljeni maček ni storil ničesar. Vera v svoje igralce je na prvem mestu je bilo vodilo, s katerim se je odzval na klice s tribun in priporočila strokovnjakov.

so dojeli lekcijo. Ne bomo se kar tako pustili nekim mulcem, so si mislili Payton, Malone in Shaq pred vrnitvijo domov. Slednji je sicer nekoliko mlajši, a zato toliko bolj prekaljen v bitkah. Nad vsemi pa mirni Phil Jackson, ki je vrnil sliko na začetek. Nesporazumi so bili čez noč zglajeni in vse je bilo kot nekoč. Kot da Payton ne bi bil skregan z Jacksonom in kot da Bryant ne bi bil živčen zaradi stalnih obiskov na sodišču. In se je začel preporod. Ko se

takšen stroj enkrat ogreje, ga je težko ustaviti. Stari lisjaki so zdaj gotovo zavohali vonj po prstanih in ubogi tisti, ki jim še pridejo na pot. Pomembna je tudi povrnjena samozavest Dereka Fisherja, ki ga to moštvo zelo potrebuje. Tudi on je bil dolgo časa v zapečku, od koder je opazoval samopašno Garryjevo vedenje, zdaj pa je spet, kot je treba. Spomnimo se izjav Phila Jacksona iz rednega dela: ko bo za to čas, bomo pravi. In so res. Bistvo tega moštva je, da ima največ igralcev, ki lahko odločijo, ko gre "na nož". Medtem ko moštvo LA Lakers čaka, se njihovi nasprotniki pretepajo. Že tako oslabljeno moštvo "kraljev" si je privoščilo incident, v katerem je debelo potegnili branilec Anthony Peeler, ki se je s komolci lotil velikega Kevina Garnetta. Kazen, ki je še dodatno oslabila rotacijo Sacra-

menta. Na drugi strani imajo "volkovci" težave s poškodbo Sama Cassla, ki je nepogrešljiv člen moštva. Brez njega ostaneta Minesotti le še dva zares dobra igralca. Garnett in Sprewell pomenita "volkovom" toliko kot Bryant in Shaq "jezernikom", le da sta slednja vendarle nekoliko močnejša. Pa tudi losangeleška klop je zdaj daljša. O morebitnih finalistih z vzhoda pa ne bom izgubljal besed, saj jim častni poraz v velikem finalu ne uide.

Slovenci smo 1. maj oziroma vstop v EU pričakali nadvse športno. Skoraj vsaka slovenska vasica je želela z nečim zaznamovati ta zgodovinski dogodek. Šport pa je tako ali tako že od nekdaj eden poglobitnejših medijev, prek katerega lahko izražamo ne le športne, temveč tudi družbenopolitične namene.

Glede na raznolikost in številčnost najrazličnejših prireditev in aktivnosti smo bili zagotovo med najboljše pripravljenimi pristopnicami. Morda nas je prekosil le madžarski častnik Andras Fuleky, ki je vstop Madžarske v EU zaznamoval na prav poseben način. Pre-

V menjajočih se skupinah je karavana prodirala dalje in še zadnjih patroljirala na slovenski meji, saj je ta že naslednji dan praktično izpuhtela – v EU.

Kolesarjenje po padli meji

hodil je namreč kar 1.400 km dolgo pot od Bruslja do Budimpešte. Sicer pa naj omenim samo nekaj pomembnejših športno-kulturnih dogodkov, predvsem pa podvigov: ultramaratonca Radovan Skubic-Hilarij in Dušan Mravlje sta skupno pretekla skoraj 1.850 kilometrov; prvi je iz Zagorja tekel v Bruselj, drugi pa je tekel po Sloveniji (od Lendave do Nove Gorice); v Bovcu so se na slavnostno prizorišče spustili padalci, na koroškem nebu pa je sočasno poplesovala znamenita akrobatska eskadrilja "predrznih puščic" (katerih stroške je prevzela Slovenska vojska).

Organizacijsko-vzdržljivostni zalogaji

Značilnost omejenih dogodkov je bila izjemna medijska (sponzorska) podprtost, kar ne nazadnje priča tudi o sporočilni, medijski, javnomnenski oziroma "politični" (subjektivni) pomembnosti samih aktivnosti. Kljub temu so bile prav vse podprte vsaj na najnižji upravni ravni; sporočilno pa so bile za svoje (mikro)regije in lokalno prebivalstvo nemara izrazi-tejše in dovtetnejše miniaturne parade pihalnih orkestrrov, nogometne tekme, potop v reko Sočo, spust potapljačev in čolnarjenje do Gornje Radgone ali kolesarsko-motoristični po-

hod po trasi "osmica" (Trate, Gornja Radgona, Gederovci). Tudi ti dogodki so vsak po svoje odločilno vplivali in krojili občinsko proslavljanje vstopa Slovenije v EU, hkrati pa zahtevali ogromno organizacijskih spretnosti in tudi športnih motivov. Med tovrstne organizacijsko-vzdržljivostne zalogaje je zanesljivo sodilo tudi kolesarjenje po "padli" meji, ki ga je izpeljalo kolesarsko društvo MTB Špica s Ptujja.

Špica je podirala meje

Kolesarsko društvo MTB Špica s Ptujja je vstop Slovenije v EU zaznamovalo z glavno aktivnostjo kluba – kolesarjenjem. V dveh dneh so prevozili 650 kilometrov ob mejah Slovenije z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, projekt pa poimenovali: Kolesarjenje po padlih mejah. Ker pa ob meji prire-

ditve niso mogli skleniti, so pot nadaljevali do Ptujja, kjer jih je pred občinsko zgradbo pričakal župan. Na pot so se podali zgodaj zjutraj v četrtek, 29. aprila. Še pred tem so prenočili v Piranu, Sokolska zveza Slovenije pa jim je omogočila, da so na tiskovni konferenci v sredo popoldne razgrnili svoje načrte tudi primorskim novinarjem. (Naslednji zapis bo predelava kolesarskega dnevnika Uroša Gramca, enega od 25 mušketirjev, ki so s kolesom polagoma "podrli" mejo.)

Štart ob morju

Kratki noči je sledil dolg dan; začel se je ob svitu (5.35) na mejnem prehodu Lazaret pri Debelem rtiču. Najprimernejša pot je vodila čez mejni prehod Škofije, nato pa na nič kaj prijetne vzpone na Mačkovlje in

proti Bazovici. Ko se je dan še prebujal, so svoje kolesarjenje delno že končali Marjan, Peter in Leon (na mejnem prehodu Lipica na 400 m nadmorske višine). Čakala jih je še popoldanska etapa od Gozda Martuljka do Tržiča. Najhitrejša ekipa kolesarjev – Dean, Ivo, Robert in Sergej – bi si vsekakor zaslužila težji teren, saj si je z zavidljivim povprečjem nad 35 km/h zagotovila, da je skozi Sežano in Novo Gorico v Deskle prišla še pred časom, ki ga je načrtovala.

V objemu gora

Čar Soške doline so spoznale naslednje tri skupine, ki so se v naslednjih 100 kilometrih morale dvigniti kar za tisoč višinskih metrov. Najprej Robert, Željko, Aleš in Damir, nato Matej, Jure, Žiga, Žare in Damijan, "najlejšo" etapo od Bovca na Predel s spustom do Trbiža prek mejnega prehoda Rateče do Gozda Martuljka pa so imeli Miha, Aljoša, David in Uroš. Zahrbtnost in težavnost vzpona na mejni prehod Predel so občutili tudi na lastni koži. Da pa ni bilo vse "črno", je poskrbelo sonce, ki je posijalo prvič v tem dnevu. Ko so Marjan, Peter in Leon opravili svoj "dolgi" (drugi trideset kilometrov), jih je čakal še en "biser" – vzpon na Jezersko.

Na koncu poti je petindvajseterico kolesarskih mušketirjev sprejel ptujski župan.

Pred tem so Andrej, Emil in Darko morali prevoziti še 50 kilometrov. A po vsakem dežju posije sonce in po vsakem soncu pade dež. Jezersko je bilo namreč zavito v temne oblake. Slabo vreme skupine ni oviralo, kaj šele ustavilo. Kolesarili so vsak svojim zmožnostim primerno, na vrhu (na tristotem kilometru) pa je že zašlo po zmagi. Andrej se je do vrha ravno prav segrel, na poti do Dravograda pa je zaradi prazne značilne moral predčasno odstopiti. Pri štirih stopinjah nad ničlo, v dežju in gosti megli na Jezerskem so se kolesarji vprašali, ali so sploh še na sončni strani Alp, ko so v prelepem sončnem zahodu kolesarili proti Pliberku (ali je avstrijska Koroška tudi Slovenija?). Le "dolžniki" s prvega dela poti so morali še opraviti svoje delo. Slednjic so le pripeli do mejnega prehoda Holmec, kjer so jih policisti in cariniki kot vsepovsod z navdušenjem sprejeli. Kmalu zatem pa so že (na koncu prvega dne) zapeljali mimo table z napisom Dravograd. Najtežji del kolesarjenja je bil torej za njimi, časa za proslavljanje pa ni bilo na pretek, saj jih je po kratki noči čakal še en naporen dan.

Ko zbudiš petelina

Štiriurni spanec v Libeličah jim je

le za silo povrnil izgubljene moči, vstajanje ob 3.30 in odhod ob 5.35 pa je na nekaterih za nekaj časa pustil posledice. Prve "žrtve" so bili znova Marjan, Peter in Leon, najstarejši člani ekipe, ki po ustnem izročilu potrebujejo najmanj spanca. Žreb štartov skupin je bil torej zelo prikladen. Naprej pa je šlo po že ustaljenem vrstnem redu, le da so skupine namesto 60 km kolesarile 40 km; od Koga do Ptuja so pedale vrteli vsi skupaj. Razpoloženje je bilo precej bolj sproščeno, saj je bila glavna dela opravljena, kolesarili so po bolj znanih krajih, za nameček pa je bil sistem menjav že dober utečen. Ob poti so si očitno pridobili tudi občinstvo, nekaj časa pa je ostalo tudi za postanke. Ker pa časa seveda ni bilo na voljo v neomejenih količinah, so menjave opravili tudi ob sprejemih. Ob 9.30 so prikolesarili v Gornjo Radgono, kjer je bilo že vse pripravljeno za proslavo. Pot so nadaljevali proti Goričkemu, skrajnemu severozahodnemu delu Slovenije, ki

je ob sončnem vremenu prav prijetno za kolesarjenje. Morda je bilo uživanja celo malce preveč, saj so se za trenutek izgubili. Vendar nič hujšega: so pač rekreativci in ne kolesarski stroji. Če so prvi dan kolesarili v začrtanih skupinah, se je drugi dan vse pomešalo. Nekaterim je ostalo preveč energije, predvsem Ivu, Robertu in Sergeju, ki so bili neutrudljivi in so se po opravljenem svojem ciklusu pridružili drugim in tako poživili kolesarjenje. Dnevni števec se jim je zvečer ustavil okrog številke 150 km. Naslednji sprejem so doživeli v Lendavi. S prihodom ob 14. uri so tudi tam obogatili dogajanje, lendavski projekt, poimenovan 24 ur športa, pa se je začel šele ob 17. uri. Sedemnajst športnih panog so izvajali 24 ur in tako izvirmo poživili praznično dogajanje po vsej državi. Zadnja skupina, ki se ji je ta dan pridružil še Dani, je "splezala" na Kog, od tam pa se je začelo kolesarjenje za "zdravo dušo in telo". Vsi kolesarji, ki so do tedaj prevozili skupaj že 600 kilometrov, so

skupaj z ducatom domačinov vrteli pedale vse do gimnazije v Ormožu, kjer so jim nadvse prisrčno zaželeli srečno pot do Ptuja. Ob boku so vozili tudi motoristi kluba Kurent, njihovi stalni spremljevalci, in odločilno pripomogli k varnejšemu kolesarjenju.

Tudi s kolesom gre včasih prehitro

ŠD v Zamušanih, ki združuje rekreativne kolesarje, jim je pred gasilskim domom pripravilo prelep sprejem. Tu so se jim pridružili skoraj vsi preostali člani MTB Špica (približno 45) in še mnogi drugi privrženci tega športa, ki tudi sami radi sedejo na kolo. Skupina približno 80 kolesarjev se je tako skupaj pripeljala na Ptuj, veličasten sprejem pred stavbo mestne občine pa jim je ponujal dovolj razlogov, da so se lahko končno oddahnili in dejali: Uspelo nam je! Kljub naporom in številnim prevoženim kilometrom so bili prav zadnji kilometri do Ptuja najlažji od vseh. Časa za razmišljanje o podvigu pa kljub počasni vožnji ni bilo ... bili so preprosto veseli, da jim je uspelo in da so se vrnili v najlepše mesto na svetu – Ptuj. Glede na to, da so priprave trajale pol leta, je kolesarska avantura morda celo prehitro minila. **Lovro Kastelic**

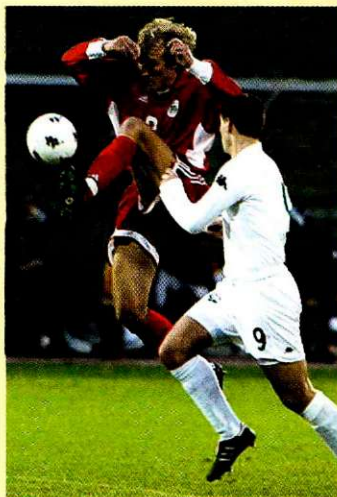
na kratko

PRAŠNIKARJEVO SLOVO

Slovensko športno javnost je pretekli teden najbolj zaposlovala napovedana menjava na čelu slovenske nogometne reprezentance. Kot je bilo pričakovati, se je moral po četrtkovem kolegiju vodstva Nogometne zveze Slovenije (NZS) s trenerskega mesta posloviti Bojan Prašnikar, novi trener slovenske izbrane vrste pa naj bi bil znan najpozneje 24. maja.

Kot je v obrazložitvi takšne odločitve dejal predsednik NZS Rudi Zavrli, so se pogodbo s Prašnikarjem odločili razdreti zaradi slabih rezultatov in slabega stanja v reprezentanci. "Stanje v reprezentanci je postalo anemično, kot neka vdanost v usodo, in kazalo je, da so nastopi v izbrani vrsti nogometašem bolj odveč kot ne. Tudi selekcioniranje, v katerega se nismo vmešavali, je bilo nedosledno, morda celo nerazumljivo, saj

so priložnost dobili nekateri igralci, ki si nastopa v reprezentanci A ne zaslužijo. Perspektiva je bila slaba in ni vplivala upanja v športni javnosti, ki ima sicer zelo visoka merila. Gre za razprodajo ugleda Slovenije, ki si ga je že pridobila v pretek-

Eden izmed razlogov za Prašnikarjevo zamenjavo je bil verjetno tudi poraz proti Švici.

losti. Sam izgovor, da je slovenska liga slaba, da ni pravih nogometašev, je neprepričljiv. Treba je pač dati priložnost drugim," je dejal Zavrli. V javnosti pa medtem že krožijo imena morebitnih novih kandidatov za selektorski stolček. Najpogosteje omenjajo Braneta Oblaka.

ATENE VČASIH TUDI PRESENETIJO

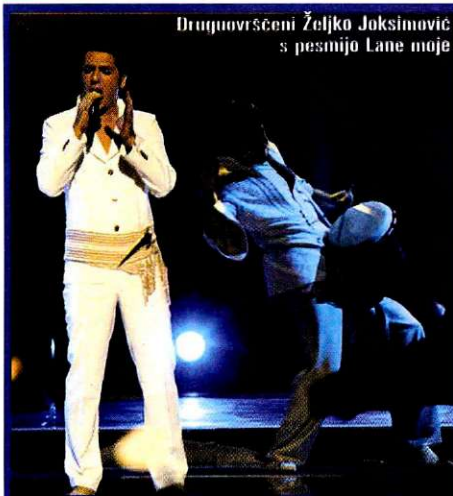
Predstavniki nadzorne komisije Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) so bili pretekli teden po daljšem času znova pozitivno presenečeni, saj so na prizorišču letošnjih olimpijskih iger v Atenah začeli graditi strehe na osrednjem olimpijskem stadionu. Prvi od dveh skoraj 300 metrov dolgih in 72 metrov visokih lokov ostrejša se počasi bliža svojemu načrtovanemu mestu. Še pred tem je grška kulturna minis-

trica Fani Pali Petralia z rdečim vinom krstila skoraj 8.500 ton težko konstrukcijo, kar naj bi po grških

Osrednji stadion končno dobiva streho.

običajih prinašalo srečo. Prireditelji računajo, da bo prvi lok 71 metrov nad stadionom postavljen v treh ali štirih dneh, saj ga lahko v eni uri dvignejo le za okoli pet metrov, šele takrat pa se bodo lotili drugega loka. Po zagotovilih izvajalcev bo stadion Spiridon Louis, ki bo predstavljal osrčje letošnjih OI, povsem dokončan do konca junija.

Drugouvršeni Željko Joksimović s pesmijo Lane moje

Tretje mesto je zasedel Grk Sakis Rouvas.

Iz Turčije v Ukrajino

V turškem Carigradu je bilo prejšnji teden 49. tekmovanje za pesem Evrovizije. Slavo in čast velikega tradicionalnega spektakla si je pripela Ukrajinka Ruslana s pesmijo Wild Dances.

Največja vseevropska televizijska glasbena prireditev je letos prvič – zaradi izrednega števila prijavljenih držav (kar 36) – potekala v dveh krogih, saj je bilo takšno število nastopajočih preveč za en sam večer. Tako predizbor kot veliki finale sta potekala v dvorani Abdi Ipekci, 15 kilometrov oddaljeni od središča Carigrada. Dva tekmovalna večera za evropsko popevko, katere tradicija sega v leto 1956, sta letošnja novost.

Na polfinalnem večeru se slovenskemu predstavniku duetu Platin s pesmijo Stay Forever ni uspelo uvrstiti v finale. Televizijski glasovalci so izmed 22 nastopajočih za finale izbrali pevce, ki so jih v boj za evrovizijski "grand prix" poslale Malta, Grčija, Ukrajina, Al-

Ukrajinska zmagovalka Ruslana s pesmijo Wild Dances je navdušila.

banija, Ciper, Makedonija, Hrvaška, Srbija in Črna gora, Bosna in Hercegovina ter Nizozemska. Izbra-

na deseterica se je tako pridružila 14 državam, ki jim je bil finale že zagotovljen. To so bile: Turčija kot država gostiteljica, devet držav z najboljšo lansko uvrstitvijo v latvijski Rigi – Avstrija, Belgija, Islandija, Irska, Norveška, Poljska, Romunija, Rusija in Švedska – in štiri velike – Nemčija, Velika Britanija, Francija in Španija, ki največ prispevajo k proračunu EBU, v katerega je včlanjenih 71 javnih televizij iz vseh evropskih držav. Glavna zmagovalka je torej Ukrajina in pevska Ruslana s pesmijo Wild Dances. Drugo mesto je pripadlo Željku Joksimoviću (Lane moje) in Srbiji in Črni gori, na tretje pa se je uvrstil grški pevec Sakis Rouvas.

Kaj dodati za konec? Slovenci smo znani po tem, da se na tekmovanjih Evrosonga ne odrežemo najbolje. Barbara Kavtčičnik

Lenny Kravitz in Baptism

Izšel je novi album Lennyja Kravitz Baptism! Gre za Kravitzev dolgo pričakovani (sedmi) studijski album, za katerega pravijo, da je njegovo najbolj dovršeno delo doslej. Na njem je 13 izvirmih skladb, med njimi novi singel Where Are We Runnin'. Zanimivo je, da je avtor vseh skladb Lenny sam, poleg tega jih je tudi produciral in aranžiral, celo zadnji videospot je Kravitz režiral sam v sodelovanju s Philom Andelmanom. Poleg singla Baptism predstavlja izvrstne skladbe, kakršna je Mister of Rock 'N Roll, ki jo je revija Rolling Stone opisala kot "a psychedelic, Moog-driven stomper with big rock swagger". Album vsebuje tudi skladbo Storm, ki vključuje poseben nastop raperja Jay-Z-ja. V podporo svojega novega albuma Baptism je Lenny napo-

vedal svetovno turnejo, ki jo bo začel 31. maja na znanem nizozemskem festivalu Pink Pop. Slab mesec pozneje, 22. junija 2004, bo Lenny Kravitz nastopil na Stadionu za Bežigradom v Ljubljani. Pa še ena zanimivost o Lennyju. Pevec pravi, da ne verjame v nošenje spodnjic ali uporabo vodice po britju – na prvem zmenku.

Victoria ne bo rapala

Kmalu bo izšel rapalbum Victo-

POTREBUJETE POMOČ
PRI PREVAVANJU?

Elektronski
slovarji

Prevajalni sistem Presis z vgrajenim pomnilnikom prevodov je odlično orodje za pomoč pri prevajanju iz slovenskega v angleški jezik in obratno. Zaradi samodejnega prevajanja, ki upošteva osnovne slovnične značilnosti obeh jezikov, je prevajanje z njegovo pomočjo hitrejšje in udobnejše.

Prevajalnik lahko preizkusite na <http://presis.amebis.si>

- ▶ najbolj razširjeni in največji elektronski slovarji pri nas
- ▶ preprost in učinkovit uporabniški vmesnik
- ▶ slovenščina, angleščina, nemščina, italijanščina, ...
- ▶ splošni, poslovni, pravni, medicinski, ...
- ▶ enouporabniške, mrežne in intranet verzije
- ▶ uporabniška vmesnika ASP32 in MKZ
- ▶ hitra in enostavna iskanja

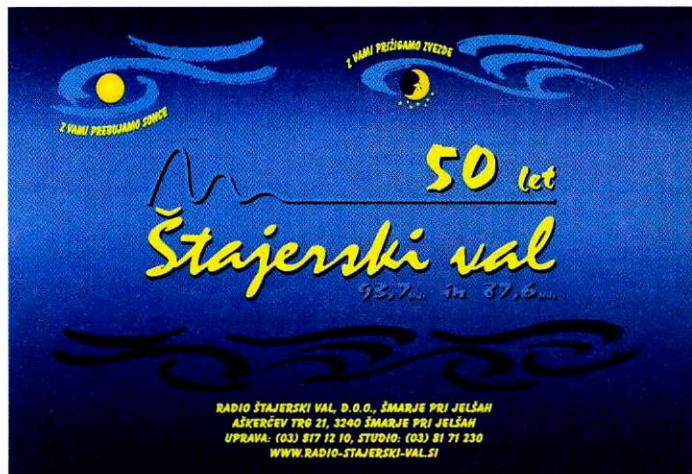

Amebis d.o.o., Bakovnik 3, p.p. 69, 1241 Kamnik, Slovenija
Tel./faks: +386 1 831 10 35, e-mail: info@amebis.si, <http://www.amebis.si>

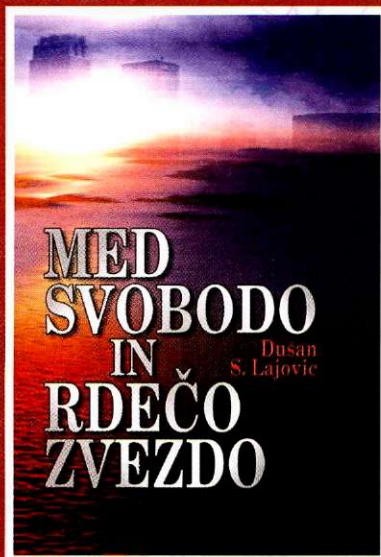
rie Becham, na njem pa znamenita Posh ne bo niti pisnila. Damon Dash, producent in nekdanji prijatelj, je Posh zamenjal z vokalom nekoga drugega. Njegova odločitev je sledila načinu obnašanja Victorie in njenega menedžerja do Damona. Dash je sicer z Victorio začel sodelovati lani. Z njo naj bi posnel 14 pesmi, vendar je hip-hoper dejal, da doslej ni dobil niti dolarja plačila. "V projekt je šlo veliko dela in nočem ga vreči stran. Damon trdi, da ima sam vse pravice do pesmi, čeprav jih je nekaj

od teh pomagala napisati Posh. Dodal je še: "Z mojega stališča je tako: dokler mi za pesmi ne plačajo, lahko z njimi počnem, kar koli hočem." Damon je še dejal, da ni bil Victorii menedžment nikoli srečen, da se je pevka podala v raperske vode.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana Lajovca, v kateri je slednji doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. V knjigi je zajet čas med obema svetovna vojna in nastop komunističnega režima. Čas, ko je bil avtor ilegalec Kraljeve vojske v domovini, obveščevalec za potrebe zaveznikov in še marsikaj. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe.

Dušan S. Lajovic MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

KNJIGA, KI OBSEGA 347 STRANI, STANE 6.200 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTNINA).

Naročite jo na številki 01/434 54 63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net.

horoskop

Bik (21. april - 21. maj)

Ne morete si razložiti, zakaj se ljudje okoli vas vedejo tako čudno. Kdo ve, morda je kaj takega v vodi. Toda vznemirjate se v prazno. Takšno stanje bo zagotovo minilo prej, kot si mislite. V četrtek boste imeli prijetno srečanje s starim prijateljem, ki ga že dolgo niste videli.

Dvojčka (22. maj - 21. junij)

Samo mislite si, da veste, kaj se dogaja, toda v resnici ste preplašeni, da bi pogledali iz svoje ograde in videli vso resnico. Dober nasvet boste slišali konec tedna; če ga boste upoštevali, vam ne bo šlo slabo.

Rak (22. junij - 21. julij)

Pravkar izlivate svoje srce, vendar vas nihče ne posluša. Odkrito povedano, tudi vam je vaš lastni problem malo dolgočasen. Poskusite ga jemati kot matematični problem ali uganko - in videli boste, da ga boste veliko lažje rešili.

Lev (22. julij - 21. avgust)

Uuu, prav vzplameneli ste! Vaša simpatija vam sicer vrača naklonjenost - vse pogosteje se ji namreč vsiljujete v misli, vendar je že zasedena, tako da utegnejo nastati težave. Rajši se obvladajte vsaj toliko, da se reči same uredijo.

Devica (22. avgust - 21. september)

Narava vas bolj in bolj vabi v svoje okrilje, dnevi so namreč lepši in lepši. Potrudite se, da boste kljub temu imeli vse reči tako urejene, kot je to potrebno za normalno funkcioniranje. Bodite prepričani, da se vam bo posrečilo.

Tehtnica (22. september - 22. oktober)

V ponedeljek vas nič ne bo moglo ustaviti, da ne bi uresničili svojih načrtov. Čez konec tedna bo najboljšo obdobje za ureditev vašega partnerskega odnosa. Ne projicirajte svojih negotovosti v druge ljudi - to namreč ni koristno.

Škorpion (23. oktober - 21. november)

Aktivnosti tega tedna vas bodo utrudile, zato si boste poiskali miren kotiček, kjer boste lahko počivali. Bodite zadovoljni, da nihče ne godrnja, ker vas toliko časa ni doma. Do vseh bi morali biti bolj prizanesljivi.

Strelec (22. november - 20. december)

Samo pogledjte se! Z ljudmi vam gre resnično dobro, saj ste zelo odprti za različnost. Res pa je tudi, da so taki tudi ljudje okoli vas. Proti koncu tedna boste čedalje bolj na trnih zaradi bližajočih se počitnic - zaželena rezervacija vam bo uspela.

Kozorog (21. december - 19. januar)

Če je nekaj videti dobro na papirju, še ne pomeni, da je takšno tudi v resnici. Zato rajši prihranite denar za kakšno bolj pametno priložnost. Koncert bo veliko boljše priložnost za druženje kakor klepet ob skodelici kave.

Vodnar (20. januar - 18. februar)

Sonce je visoko na nebu - vaše namreč, zato imate ogromno priložnosti za to, da vam uspe narediti to, kar si že dolgo želite. Denarne težave se bodo končno končale, nič težkega se vam ne obeta v dneh, ki prihajajo. Ti bodo veseli.

Ribi (19. februar - 20. marec)

Veliko možnosti imate za napredovanje v svoji karieri, čeprav je to teden, ko je večina ljudi že na dopustih. Z drugimi besedami, polni ste energije, ki vam bo pomagala do velikih uspehov na izbranem področju. Izkoristite ugodni trenutek.

Oven (21. marec - 20. april)

Dve glavi vesta več! Zelo dobre ideje imate in zelo dober uvid za prihodnost, toda veliko napora bo potrebnega, da boste vse svoje vizije tudi uresničili. Konec tedna se boste počutili malo zamorjeni.

Britanski Airbus je pred kratkim začel izdelovati največje potniško letalo na svetu. Dvonedstropni airbus z oznako A 380 bo sprejel kar 555 potnikov, prvič pa naj bi poletel v začetku leta 2005.

Novi airbus, ki je nekakšen odgovor Boeingu in njegovemu ta čas največjemu potniškemu letalu na svetu boeingu 747, bo zgrajen iz najodobnejših in najodpornjših materialov, ponašal pa se bo z zavidanja vrednimi merami. Dolg bo 73 metrov, visok 24 metrov, razpon kril bo 80 metrov, njihova površina pa bo znašala 845 kvadratnih metrov. Poleg 555 sedežev in kabin za potnike najvišjega cenovnega razreda bo v celoti opremljen s klimatskimi napravami. V njem bo restavracija, brezcarinska prodajalna, posebna galerija, kjer si bodo lahko umetniško navdahnjeni potniki krajšali čas, bar ...

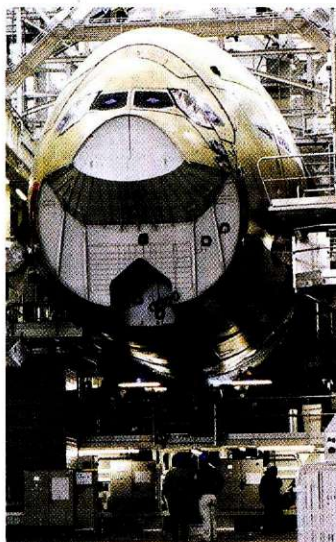
Tako kot mere 560 ton težkega letala (ob polni zasedenosti) so fascinantne tudi mere najnovejšega objekta, v katerem bodo sestavljali letalo (deli bodo prihajali iz vse Evrope) in so ga posebej za ta namen pred kratkim zgradili in odprli v Franciji. Objekt, ki ga je odprl francoski predsednik Jacques Chirac, je ta čas sedmi največji tovrstni objekt na svetu. V dolžino meri 500 metrov, širok je 250 metrov, visok pa 46 metrov. V njegovo konstrukcijo so vgradili 32.000 jekla (toliko so ga porabili za Eifflovo stolp) in 250.000 kubičnih metrov betona. Kot so predvideli snovalci, bo letalo s 361 to-

Pilotova kabina v novem airbusu A 380 bo pilotu omogočala vse in še več, kar potrebuje za upravljanje tega 560 ton težkega orjaka.

Letalo presežkov

• Prvi airbusi A 380 so že na "tekočem traku". Prvič naj bi poleteli leta 2005.

nami goriva, kolikor ga bodo lahko sprejeli rezervoarji, brez težav preletelo 14.800 km. Poganjali ga bodo štirje turboventilatorski motorji s potisno močjo po 311 kN. V za-

četku so pri Airbusu kupcem ponudili na voljo motorje dveh različnih izdelovalcev: Rolls-Royceov motor trent 900, ki ga je ta tovarna razvila posebej za airbus A 380, in motor GP-7200, ki sta ga skupaj razvili družbi General Electric in Pratt & Whitney. Oba motorja bosta precej tišja in ekonomičnejša od sedanjih letalskih motorjev, letalu pa bosta mogočala povalno hitrost do 0,89 maha.

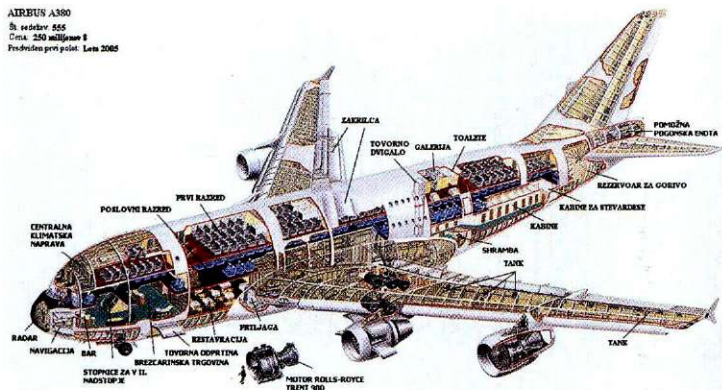
V načrtu tudi model s 656 sedeži

Za zdaj pri Airbusu načrtujejo izdelavo več tipov letala. Osnovni model A 380-800 bo sprejel 555 potnikov. Model A 300-800 R bo imel podaljšan dolet, model A 300-800 F pa naj bi bilo transportno letalo, ki bo sposobno nositi 150 ton tovora. Poleg omenjenih treh v Airbusu načrtujejo tudi izdelavo enega manjšega in enega večjega modela sedanje različice modela A 380-800. Model A 380-700 bo sprejel 480 potni-

kov, model A 380-900 pa kar 656 potnikov. Stroški razvoja in proizvodnje največjega potniškega letala so znašali 12 milijard evrov, kar pa se bo tovarni po ocenah njihovega vodstva že kmalu povrnilo. Do zdaj so namreč dobili naročila za izdelavo 129 letal (njihovi naročniki so Qantas, Lufthansa, Singapore Airlines, Koeran Air in FedEx), kar ob dejstvu, da je treba za potniški model letala odšteti 250 milijonov dolarjev, za tovarni model pa 40 milijonov dolarjev več, pomeni, da so se jim prvotni stroški že povrnilo.

Uspešna prodaja novega Airbusovega letala pomeni, da bo Airbus v razredu letal z več kot 100 sedeži v primerjavi z ameriškim Boeingom ne samo ohranil svojo prednost (ta čas ima 54 odstotni delež) pred ameriškim Boeingom, ampak ga bo celo nekoliko povečal. Tako značno bitko na področju potniških letal z njo dobiva Evropa. **Aleš Kocjan**

AIRBUS A380
84 sedežev 555
Cena: 250 milijonov €
Prvič poletel: Leta 2005

• Novi airbus bo poleg 555 sedežev premogel tudi restavracijo, brezcarinsko trgovino, bar, galerije in druge prostore, ki bodo poskrbeli za ugodje potnikov.

• Airbus A 380. Notranjost v letalu bo narejena iz lahkih in kakovostnih materialov. Takole bo videti potniška kabina za tiste z veliko denarja.

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

DI VOJNAK IJA	PERZIJSKA KRALJICA	SLUŠALKA ZA OSLUŠKO- VANJE SRCA	GOROVJE V SLOVENIJI	DI VOJNAK IJA	ŠAHOVSKI IZRAZ	GOROVJE V MJANMARU (BURMA)	SPIRIT, SESTANEK LEPOTNA RASTLINA	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	POMARANČA	AMERIŠKA IGRALKA TURNERJEVA	IGRALKA RINA	IGRA V NADALJE- VANJIH	TROPSKA PAPIGA, ARA		
REKA NA JUGU ŠKOTSKE				SL. GRAFIK (MIHA) KOS SUKANCA												
PLAČILO ZA STANOVANJE																
SINTETIČNO VLAKNO								JEZERO V TURČIJI ZGODNJE VINO					ANJA RUPEL REKA V MAKEDONIJI			
LETNI POSEK GOZDA					OKLEPNIK									NASPROTJE ZMAGE	MUSLI- MANSKO ŽENSKO IME	
PODZE- MELJSKI ČEVAST PROSTOR				ATLETSKI ŠPORTNI REKVIZIT	POVELJNIK PRED TROJO						CUNJA VRHOVNO PAPEŠKO SODIŠČE					
SIRSKI POLITIK (HAFEZ EL)					REKA NA TAJSKEM IGRALKA LONGOVA				MESTO NA POLJSKEM INDUSTR. RASTLINA							
GLINA IZ KATERE PRIDOB. ALUMINIJ	MESTO V DALMACIJI BORIS OSTAN					TURČIJA	GLINA ILOVICA					REKA EVROTAS ADAM BOHORČ				
IZDELO- VALEC OPEKE							GOSTINSKI DELAVEC									
							VZPON, BOJNI POHOD									

rešitev prejšnje križanke

DANAJA, OTINEK, BELINA,
RN, TAN, OTKA, PAŠMAN,
STRAST, GOT, ETE,
ARISTOTEL, ZEN, MASA,
TRNJE, ESA, OVAL, ETER,
TD, TELAMON, ORO, ARN,
OSEC, TORKA, RTI, LARI,
ITALA, KIKLA, KASKADER,
AN, IT, ANKARAN

nagrajenci 19. številke

- 1. nagrada: JOŽICA DOBNIKAR,**
Devina 29,
2310 Slovenska Bistrica
- 2. nagrada: KAROLINA PAJMON,**
Jurčičeva 7, 6000 Koper
- 3. nagrada: DARINKA MENCINGER,**
Kovorska c. 31, 4290 Trzic

Dobitnikom čestitam in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
27. 5. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **17. 5. 1942** je odšla prva oborožena skupina protikomunistično usmerjenih borcev na teren. To je bil odgovor na nasilje komunistov, ki so začeli z bratomorno vojno. Komunistična tajna policija VOS je takrat umorila že najmanj devetsto Slovencev, "morebitnih nasprotnikov" komunistične revolucije.
- **18. 5. 1848** je prišlo v Ljubljano 30 slovenskih študentov z Dunaja, da bi spodbudili slovenske voditelje k podpisovanju peticije za Zedinjeno Slovenijo. Med njimi je bil Peter Kozler, avtor prvega zemljevida slovenskih pokrajin, ki je skupaj z Antonom Globočnikom verjetno tudi določil barve slovenske zastave.
- **18. 5. 1872** se je rodil angleški matematik in filozof Bertrand Russel. Rekel je: "Mnogi bi prej umrli, kot mislili. To se pogosto dogaja." Naš komentar: tudi v Sloveniji.
- **19. 5. 1580** je nadvojvoda Karel podpisal pogodbo o prevzemu Lipice in hkrati kupil kobilarno tržaškega škofa s kraškimi konji.
- **19. 5. 1879** se je rodila Nancy Astor, prva ženska, ki je postala članica britanskega parlamenta. Med političnim bojem jo je napadel neki možak z besedami: "Mislim, da bi matere morale ostati doma pri otrocih." Politikarka ga je zaničljivo pogledala in odgovorila: "Mislim, da bi otroci morali ostati doma pri materah."
- **20. 5. 1734** se je v Breznici pri Radovljici rodil slovenski čebelar in slikar Anton Janša.
- **20. 5. 1795** so v Parizu sprejeli konvencijo o metru, ki je s tem postal mednarodna dolžinska mera.
- **21. 5. 1904** so v Parizu ustanovili Mednarodno nogometno zvezo.
- **22. 5. 1813** se je rodil nemški skladatelj Richard Wagner, mojster romantične opere.
- **22. 5. 1859** se je rodil angleški zdravnik in pisatelj Arthur Conan Doyle, avtor slavnega detektiva Sherlocka Holmesa.
- **22. 5. 1953** je jugoslovanska zvezna skupščina sprejela zakon o kmetijskem zemljiškem skladu, ki je pomenil "drugo agrarno reformo". Praktično je šlo za nacionalizacijo vse zemlje nad 10 ha površine.
- **23. 5. 1707** se je rodil švedski zdravnik in naravoslovec Carl von Linne, ki je prvi označil človeka kot Homo sapiens - pametni človek.
- **23. 5. 1918** so se v Radgoni uprli slovenski vojaki 97. tržaškega pešpolka.
- **23. 5. 1951** si je Kitajska priključila Tibet.
- **23. 5. 1991** so oklepniki JLA obkolili učni center s prvo generacijo slovenske vojske v Pekrah v Mariboru. Prišlo je do prvega incidenta med JA in TO RS.

Junak ali zločinec?

Črne koze so bile stoletja nevarna bolezen, ki jo je v blažji ali hujši obliki prestal skoraj vsak človek. **17. maja 1749** se je rodil britanski zdravnik Edward Jenner in po naključju odkril cepivo proti bolezni, ki je zahtevala smrt vsakega tretjega obolelega ali pa nesrečnežem tako zmalčila obraz, da ni bil več podoben človeškemu.

Leta 1796 je vzel tekočino iz mehurčka krave, ki je imela goveje koze, in z njo cepil otroka. Otrok je takoj zbolel, vendar pa srečno, brez vidnih posledic prebolel bolezen. Čez dva meseca je istega otroka še enkrat cepil, tokrat s pravimi kozami.

Če bi dobil otrok hudo obliko črnih koz, bi bil Jenner zločinec, vendar malček ni zbolel. Koze se ga niso prijele in Jenner je postal junak. Še isto leto je poskus ponovil, tudi uspešno. Takrat je rezultate poskusov objavil.

Latinsko ime za kravo je vaccinia, Jenner pa je postopek, s katerim je opisal uspešnost in uporabnost cepljenja govejih koz za spodbujanje imunosti pred črnimi kozami, imenoval vakcinacija. Pojem se je kmalu razširil, tako da pomeni danes kar cepljenje.

Spopad na Ježici

Naši predniki so se kar pogosto morali "pogovarjati" tudi s pestmi, ko so dokazovali Nemcem, da smo Slovenci. Tako je bilo tudi **17. maja 1868**, ko je nemška stran bučno proslavila zmago na volitvah v Ljubljani. Ko so se vračali s proslavljanja v Mengšu, kjer so hoteli prikazati, da je Ljubljana nemško mesto, so jih na prehodu čez savski most na ježiški strani pričakali slovenski fantje in so "kljub vojaškemu spremstvu zapodile žilave kmečke pesti turnarje v beg".

Zanimivo je, kako so dogodek spremljali časopisi. Komaj "so prisopihali prvi begunci razprhnjene turnarske armade doli od Sv. Kristofa, že so nemškutarji raztrobili, da je dr. Bleiweis poprejšnji teden za berača preoblečen ob berglah lazil ob Savi, koder je kmetom 200 goldinarjev potrosil kakor prvi antikrist, da bi nemškutarje pretepli." Nemci so razglašali, da je župan dr. Costa, preoblečen v kmečkega fanta, po krčmah za vino dajal in potem pri tepežu tudi sam udrihal. V resnici je bil takrat v Postojni.

Po večmesečni preiskavi so sodili 17 kmečkim fantom. Dvanajst jih je bilo obsojenih na kazen težke ječe dveh let, štirje na dve leti in pol in eden na tri leta.

Manevrska struktura narodne zaščite

Zaradi spontanega odpora proti nezakonitemu pobiranju orožja Teritorialni obrambi Republike Slovenije je bila **17. maja 1990** ustanovljena Manevrska struktura narodne zaščite.

Odločilnega pomena za nastanek je bila aktivnost takratnega sekretarja za obrambo občine Kočevje Toneta Krkoviča. Vzpostavil je organizacijo na ravni 13 pokrajin. V nekaj tednih je bila pokrita z njo vsa Slovenija. Rezultat akcije je bila 20.000-glava oborožena formacija, ki je bila sposobna slabe tri mesece po razorožitvi slovenske TO zavarovati Slovenijo pred oboroženim presenečenjem.

Manevrska struktura je imela nalogo v primeru oboroženega posega JLA zavarovati ključne objekte in s hitrimi napadi na skladišča orožja in vojaške opreme zagotoviti možnost za vpoklic popolnih formacij TO. Po pokrajinah in občinah so bi-

le sestavljene udarne skupine in jurišni odredi. Ključne enote so bile mobilizirane po načelu samosklica, brez dodatne kurirske službe. Izdelan je bil sistem šifriranega obveščanja. Tovornjaki so ponoči v spremstvu pripadnikov Narodne zaščite in posebnih enot milice vozili orožje in strelivo iz Kočevske Reke in Gorenjske v občine, ki so bile brez potrebnih sredstev, da so se lahko povsod uprli napadu.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

konkom enak in da ne bo to spet le lepa beseda na papirju naše ustave?

Takoj po vstopu v EZ je poskušala opozicija razkrinkati malverzacije in klientelizem, ki je v Sloveniji že grozljiv, toda vladna večina je ves trud opozicije mirno zavrnila. Komunistični in anarholiberalni tajkuni ter 'rdeči baroni' so še vedno nedotakljivi. Kučanov Forum 21 iz novonastalih kapitalistov in nekdanjih vodilnih komunistov še ni dojel, da bo končna zmaga na strani resnice. Grozi nam z mogočnostjo svojih članov, toda nič ni mogočnejšega od ozaveščenih državljanov in volilcev! Evropska zveza je res nova priložnost za ustvaritev pravne države, za končno ukinitve privilegijev in privilegirancev, za konec vladavine raznih Forumov 21 in končno za popravo vseh krivic, nastalih v petdesetletni vladavini jugokomunizma in dvanajsetletni vladavini anarholiberalizma. Vsak državljan in vsak Slovenec, tako doma kot v zamejstvu in izseljenstvu, mora videti v Sloveniji svojo domovino. Spremembe na boljše so odvisne od nas vseh, kajti državljani imamo le eno orodje oziroma orožje; to so volitve, tako junijske v Evropski parlament kot jesenske v Državni zbor. Žal smo Slovenci naivni in smo tudi v samostojni državi dopustili, da nam vladajo tisti, ki jim je demokracija nekaj, kar jih utesnjuje. Sedaj smo postali tudi državljani Evropske zveze, zato ne dovolimo, da bi nam spet zavladali tisti, ki so bili dejansko tako proti Natu kot proti Evropski zvezi! Postanimo ponosni in pokončni državljani Slovenije in Evropske zveze!

Končno v Evropi

Tako bi lahko dejali po kar dolgih letih pogajanj in usklajevanj. Prvi maj 2004 bo seveda zaznamovan kot zgodovinski dan za Slovenijo in Slovence. Od leta 1918 dalje smo bili del Balkana. Tudi Slovenci smo se tako navzeli premnogih navad, ki jih naši dedje niso poznali. Prišla je Evropska zveza, za mnoge novo upanje, za nekatere pa strah pred izgubo privilegijev.

Večina Slovenk in Slovencev je sprejela Evropsko zvezo kot nekaj, kar bo pomenilo več pravne države. Delavci upajo na pravičnejše plačilo za svoje delo, upokojeni pričakujejo pravičnejše pokojnine, podjetniki hitrejšo poslovanje birokracije in še in še. Pot bo še dolga, toda samo od nas državljanov je odvisno, koliko časa še bomo mirno prenašali najbolj brezobzirno vladavino LDS in ZLSD. Vladavci so svojo premoč pokazali tudi ob praznovanjih, ko so opozicijo dobesedno ignorirali. Vladajoči oligarhi so se nastavljali pred kamerami in paradirali pred javnimi občili. Upam, da nas - navadnih državljanov - niso preslepili. Mnogostevilni smo namreč samostojno Slovenijo pričakali z velikim pričakovanjem, a smo bili potem bridko razočarani. Upam, da se to ne bo ponovilo tudi z Evropsko zvezo. Pričakujem predvsem to, da bo vsak državljan pred za-

Seveda je največ odvisno od nas samih. Imamo novo upanje, nove možnosti. Otresimo se končno strahu, bodimo ponosni državljani!

Alojz Dragoš, Ljubljana

Neresnice o nakupu računalnikov

Poslanka, podpredsednica LDS in ljubljanska mestna svetnica Majda Širca je v četrtek, 6. maja 2004, zvečer slovenskemu občinstvu 'z mirno vestjo' natrosila celo vrsto laži, podtikanj in izmišljotin v zvezi z menoj. To je storila brez moje navzočnosti in brez možnosti, da bi se branil.

Brez besedne zveze "naj bi" me je pred tv-kamerami neposredno in poimensko obtožila, da sem kot "takratni gospodarski minister, nekdanji poslanec in sedaj svetnik v mestni občini Ljubljana naročil nakup računalnikov za več sto milijonov tolarjev brez javnega razpisa". S tem, ko naj bi se izognil javnemu razpisu, naj bi bili računalniki za 40 odstotkov preplačani, razlika pa naj bi se nakazovala na podjetja, povezana s stranko SDS, s čimer naj bi se s proračunskim denarjem nezakonito sofinancirala njena predvolilna kampanja. Posamezna izplačila naj bi bila izvedena kar v gotovini. Zatrdila je, da se je nedvomno tudi zgodila zloraba uradnega položaja.

Vse to je Širčeva javno izrekla, čeprav dobro ve, da vsakdo velja za nedolžnega, dokler ni obsojen. Ne zanimam možnosti, da je pri nakupu morda prišlo do kakšne postopkovne nepravilnosti, kakršnih je polno v poročilih računskega sodišča, ko preverja delo državnih organov. Z vso odgovornostjo pa trdim, da v tem primeru ni šlo za tem primeru ni šlo za kaznivno dejanje!

Širčeva je svoje obtožbe utemeljevala kar s prebiranjem uradnega policijskega zaznamka o razgovoru z eno od oseb, ki ga je lahko

dobila samo na policiji ali na tožilstvu. Da gre pri vpletanju Rajka Janše, d.o.o. Zebra in d.o.o. Jelen v nakup računalnikov za čisti nesmisel in za politični konstrukt, je razvidno že iz tega, da se policiji in tožilstvu ni zdelo smiselno, da bi to kakorkoli omenila v obtožbi. Čeprav je poslanka uvodoma dejala, da se po sili razmer postavlja v vlogo tožnika, sodnika in policista, je s tem vendarle prekoračila vse razumne meje. Tudi tiste, ki se še tolerirajo v političnih obračunavanjih.

Že večkrat sem v občilih pojasnil, da sem neupravičeno obtožen, da sem nezakonito pooblastil generalnega sekretarja za nakup računalniške opreme - z namenom, da bi omogočil drugi osebi pridobiti protipravno korist. Sklep, da se za postopek nakupa in za sklenitev pogodb pooblasti za to področje pristojnega generalnega sekretarja, je na njegovo pisno pobudo sprejel kolegij ministra dne 4.10.2000, o čemer obstaja zapisnik, ki ga je napisala vodja pravne službe. V skladu s tem sklepom je pooblastilo pripravila pravna služba ministrstva. Podpisal sem ga v dobri veri, da je zakonito.

Nakupnih pogodb nisem videl, še manj podpisal. Nikdar nisem kontaktiral z nikomer iz družbe Iskra Računalniki, ki naj bi ji z nezakonitim pooblastilom in s tem z zlorabo uradnega položaja omogočil protipravno premoženjsko korist. Ker so bili računalniki naročeni in plačani, bi jih morala ministrica Petrinova, ko me je nasledila, sprejeti in nato razčiščevati morebitne postopkovne napake, ne pa da je ukazala, da naj se zavrnejo. Po njeni vrnitvi na ministrstvo se je očitno v njej naselil tolikšen strah pred nami, da je takoj zamenjala pisarno, svojo nekdanjo tajnico, nekdanjega šoferja in predstavnico za stike z javnostjo.

Družba Iskra Računalniki je nato šla v stečaj in ministrstvo je po njeni krivdi izgubilo tudi vso naročeno računalniško opremo. Glede na to, da je to podjetje šlo v stečaj, se tudi ni moglo tako strašansko okoristiti, kot trdijo tožniki. »

www.radiodur.si

01 / 520 5000

»Nismo največji, nismo najboljši, nismo najlepši in nismo najbolj trpasti.«

» Da je obtožba na zelo trhljih nogah, je očitno presodilo tudi Okrožno sodišče v Ljubljani, ki je 29.3.2004 obtožbo vrnilo tožilstvu in zahtevalo, da se še enkrat preišče. Torej je tudi navedba Širčeve, da je "zgodba že dobila epilog na sodišču", čista laž.

Preden je obtožnica bila sploh pravno močna, sem že bil po besedah podpredsednice LDS pred vesoljno Slovenijo moralno obsojen. Škode, ki mi je bila s tem storjena, ni mogoče z ničimer popraviti.

Majdo Širca bi lahko tožil, od nje zahteval opravičilo ali ji rekel nekaj krepkih ob prvem snidenju. Nič od tega ne bom storil, ker ji očitno ni pomoči; samo pomilujem jo lahko, kako zavrženih dejanj se je prisiljena posluževati, da bi se obdržala pri koritu.

Od predsednika LDS mag. Antona Ropa pa pričakujem pojasnilo, ali so poslankine izmišljotine tudi uradno stališče LDS in slovenske vlade?

dr. Jože Zagožen, Ljubljana

Eksodus, storilci in žrtve

V *Primorskih novicah* je nek pisec pisem bralcev pred časom dejal, da v primeru eksodusa ne bi mogli govoriti o optantih, ker da prizadeti niso imeli možnosti izbire, ampak so morali, če niso bili privrženci nove oblasti, enostavno pobegniti, če niso hoteli tvegati življenja ali postati drugorazredni državljani. Mimo dejstva, da je večina migrantov lahko odšla ravno na podlagi mednarodnih dogovorov o optiranju, menim, da je eksodus tako kompleksen pojav, da zahteva nekoliko širšo osvetlitev.

Prvi val odhoda Italijanov z vzhodne jadranske obale se je zgodil po zlomu fašistične Italije (1943), ko je čez noč, še preden bi se začel kak pregon, odšla večina novodošlih

Tig rosvobodive 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

radio cerčno
ukv - stereo - rds

90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

kompromitiranih oblastnikov (financiarji, karabinjerji, učiteljstvo itn.), ki naj bi se jih nabralo v dvajsetih letih fašizma za okrog sto tisoč. Teh ne bi mogli šteti za begunce, ker so se večinoma vrnili tja, od koder so prišli. Istega leta (1943) so Nemci, po silovitem anglo-ameriškem bombardiranju Zadra, ki je mesto skoraj zravnalo z zemljo, prepeljali glavnino preživelih (več tisoč ljudi) v Italijo. Tudi teh migrantov niso pregnale nove oblasti, ker jih pač takrat še ni bilo in so tedaj Zadar upravljali Nemci. Ob koncu vojne so Reko in druge kraje začeli zapuščati premožnejši sloji in strahu pred maščevanjem zmagovalcev, pa tudi pred komunizmom, od katerega si niso mogli obetati nič dobrega zase. Pospesek eksodusu z območja Reke je potem dodala še Italija, ko je prek CLN (Comitato di liberazione nazionale) delila po mestu poziv (22.9.1945), "da naj vsi skupaj zapustijo mesto, potem ko bo konferenca za mir proglasila svojo odločitev /o priključitvi Reke k Jugoslaviji/ za dokončno. Z našim odhodom, meščani, bo problem Reke ostal nerešen in na dnevnem redu". V strahu pred ponovitvijo zloma, ki ga je z eksodusom doživela Reka, so nato oblasti uvedle več ukrepov, da bi se to ne ponovilo v Istri (odlok o zablembi premoženja odhajajočih, omejevanje pravice do optiranja na prebivalce italijanskega porekla idr.). Vendar, ko je potem (1947/1948) postalo jasno, da bo Ju-

goslaviji pripadel tudi Pulj, se je zgodba ponovila in v roku slabega leta je mesto zapustilo več kot 30.000 ljudi. Italija, ki je dotlej opogumljala Puljčane, naj vztrajajo, je ob zapečatenju usode mesta prek časopisa *Arena di Pola* spet nagovarjala ljudi, "da naj naš ponosen delovni človek zapusti mesto, če bi to zagotovo pripadlo Jugoslaviji, in da bo našel gostoljubje in delo v Italiji, kjer bo vlada nudila vso možno pomoč tem širokogrudnim sinovom, ki odhajajo raje v pregnanstvo kot v suženjstvo in raznarodovanje" (N. Glas, 2.4.1998), in sicer nekako v smislu reka 'za nami popot'. Potem se je kuga odhajanja selila v notranjost Istre in se nato sredi petdesetih let končala v Coni B.

Mimo navedenega opozarja prof. dr. Jože Pirjevec (PD, 15.6.2000) tudi na socialno-psihološka ozadja eksodusa, trdeč, da italijanske enklave na vzhodni obali Jadrana v svoji zaverovanosti v lastno večvrednost niso bile dorasle izzivom, ki jih je pomenil preporod slovenskega in hrvaškega naroda, ter so to svojo držo prenašale naprej na nove rodove in tako zamudile priložnost za pameten dialog s sosedi. Med redkimi Italijani, ki so zmogli dovolj samokritičnosti, je bil npr. pesnik Biaggio Marin, ki si je upal zapisati (PS, 152/93), da je prišlo do eksodusa tudi zato, ker naj bi se mnogi Italijani "uprli, da bi postali sužnji tistih, ki so bili vedno sužnji po imenu, definiciji in funkciji".

Mnogim pričevalcem tega časa nam namreč še danes odzvanja v ušesih takratni slogan "mai sotto i sciavi". Poleg tega so bila povojna leta obdobje primitivnega in krutega komunizma, ki pa je bil tak za vse, ne samo za Italijane, in je zato zbežalo pred njim tudi več tisoč Slovencev in nekaj deset tisoč Hrvatov. Vendar je bil tudi fašizem, zlasti za Slovence in Hrvate, še drugače krut, pa smo vendarle, pogosto kar ob nadčloveških naporih (Šavrinke, Aleksandrinke), vzdržali na svoji zemlji dve polni desetletji. Če bi, tako kot mi vsi, ki smo ostali, tudi razseljeni Italijani zmogli potrpeti vsaj nekaj let in če bi jih pri tem Italija ne begala s svojimi vabljivimi pozivi, bi verjetno danes morali kupovati kapučino v Kopru po italijansko.

Vzrokov eksodusa potemtakem ni mogoče zreducirati le na maščevanje zmagovalcev in na povojna etnična in vsakršna druga obračunavanja.

Milan Gregorič, Koper

Zgovorna nasprotja

Levičarji vseh vrst oporekajo izidu zadnjega referendumu, ker dober milijon Slovencev ni šel glasovat. Kje so bili ti oporečniki tedaj, ko Kučan ali pa Drnovšek tudi nista imela dosti boljše volilne udeležbe? Ko sta kandidirala, ni bilo nobene posebne javne gonje proti udeležbi na volitvah, čeprav je bila kampanja zanju zelo pristranska. Ko so vodje levice in kontinuitete gremeli proti referendumu, so med njimi najbolj izstopali tisti, ki so v Titovih časih poveljevali organom pregona, da so na vse načine zasledovali vse, ki se niso udeležili volitev ali so glasovali proti. Ko so nas lokalni aparatčiki gnjavili, smo se izgovarjali na pozabljenost in da ni treba iti volit, ker je partija poskrbela, da je kandidiral le eden, ta pa je bil že vnaprej izvoljen.

No, izbrisani so v večini ignoran-

ti naše države in pragmatiki, ki slutijo dobro unovčenje svojega statusa s pomočjo slovenskih "poturic". Izbrisanci večinoma že imajo najmanj eno državljanstvo in po dve domovini. Mnogim je domovina Bosna, Republika srbska ali Srbija in Črna gora. To zanje ni dovolj, oboje hočejo še v Sloveniji. Slovenci, ki imamo le eno državljanstvo in edino domovino, pa naj tej potencialni peti koloni še izplačamo milijarde. Ob vstopu Slovenije v Nato je bilo določeno, da nebo nad Slovenijo varuje italijanska zračna flota. Pa so spet svoj glas dvignili kvazirododoljubi levega izvora, da Italija za to ni pristojna zaradi zgodovine. Le kje so bili ti zaskrbljeni tedaj, ko so bila letala okupatorske JLA gospodarji slovenske zemlje, neba in meje?

Mnogi slovenski upokojeanci se čudijo, da imamo stranko upokojeancev DeSUS. Ta stranka je bila ustanovljena z namenom, da je glasove poklonila leviči, večina upokojenih pa je naravnana pluralno. Vodilni v Desusu so dokazano pripadniki režima nekdanje Jugoslavije, enako večina volilcev te stranke. Izhajajo iz Ljudske milice, Udbe, Kosa, JLA, Zveze borcev, ZSMS, ZK in Skoja. Večina so bili še mladi, zdravi in čili upokojeni, so dobro situirani in borci za ohranitev krivičnih privilegijev. Tudi Evropa ima upokojske stranke, a so le socialnega, ne pa partijskega izvora.

Nedavno je bil ustanovljen Forum 21. Morda ta številka pomeni 21. stoletje. Med ustanovnimi člani je bilo opaziti večino novodobnih upravljalcev in lastnikov premoženja nekoč družbene lastnine. Večina teh imetnikov s Kučanom vred je nekoč prisegla Marxu, po tej ga je odvrгла, obdržala pa je KAPITAL. Bogatejši so od vseh kapitalistov iz časov kraljev Aleksandra in Petra!

France Jenko Podhomski,
Škofja Loka

Snovanje novega društva

Zmeraj bolj verjamem v to, da veselje do življenja ne mine s starostjo. "Seniorji se ne damo!" je dostikrat slišati v njihovi družbi. Tako je bilo tudi v četrtek, ko smo se seniorji SDS v deževnem dopoldnevu odpravili z avtobusom z ljubljanskega Kongresnega trga v Izolo. Kljub burji smo se podali na baroko, kjer nam je predsednik seniorink in seniorjev Ivan Bizjak zagotovil prijetno vožnjo in pogostitev.

Še dobro, da se je Ivan odločil, da takoj na začetku opravimo službeni del našega izleta, saj bi nas pozneje težko pripravil do tega, da bi poslušali njegov kratek službeni nagovor, v katerem je potrdil, da s pripravami na ustanovitev Neodvisnega društva upokojeancev z go. Pančurjevo vestno nadaljujeta, predvsem pa sam dobiva že kar veliko ponudb za včlanitev. S seboj je prinesel tudi del dokumentacije, ki jo bomo potrebovali za uresničitev projekta, ter nas obvezal, da upokojeence že zdaj spodbujamo k pristopu. Na kopnem, po vrnitvi iz Savudrije, smo se znova posvetili resnemu delu. Med srebanjem kave na terasi hotela smo nenadoma zagledali znane obraze, ki se vsak dan intenzivneje ozirajo k evropskemu soncu: dr. Miha Brejc, Barbara Medved-Špiletič, dr. Milan Orožen Adamič, dr. Peter Verlič, Alenka Jeraj (dveh izmed sedmerice - dr. Romane Jordan Cizelj in mag. Matjaža Šinkovca - žal ni bilo) so v naši družbi in družbi ostalih doživeli topel sprejem že na samem začetku, kaj šele potem, ko so nam izza delovne mize pojasnjevali, zakaj so se odločili za kandidature, ter ljudem odgovarjali na razna vprašanja. Samo nas imajo in samo naš glas bo pomagal uresničiti njihove sanje in sanje vseh, ki jim Slovenija pomeni največ - tudi v Evropi.

Vera, Ljubljana

V imenu ljudstva!

Pod tem naslovom je bila 4. maja 2004 ob 20. uri na TVS1 odaja, med katero je šest duhovnikov, nekdanjih obsojencev, z mirnim glasom pripovedovalo zgodbo njihovega povojnega življenja. Zmogli so celo humor, s katerim so vsem, ki so jih hoteli razumeti, pokazali vso brezumnost in krutost tedanjega dogajanja; bili so aretirani in obsojeni brez kakršnegakoli dokaza o 'zločinih', kateri so jim bili očitani. Pa so morda imeli še 'srečo', da so bili obsojeni, saj bi lahko - tako kot mnogi - izginili brez vsake sledi.

Vsi, ki smo vse to doživljali, bi morali biti pričevalci takratnih dogodkov. Ustvarjala jih je povojna komunistična oblast, ki je, tako kot je bila naučena iz Moskve, v vsakem človeku, ki ni bil res 'njihov', videla sovražnika ljudstva, čeravno je prav to ljudstvo ona sama najbolj trpinčila in zatirala. Komunistični oblastniki so ljudem vcepili strah in jim tako preprečevali ustvariti si lastno pričanje, kar je temeljna pravica vsakega posameznika. Kakor zločin pusti za seboj sled, tako jo pusti tudi strah! Kakor so v preteklosti njihovi marksistični učitelji zatirali drugače misleče, enako danes 'vladna večina' s svoje pozicije moči in s preglasovanjem zavrne vsako razpravo in dokaze o klientelizmu, korupciji, divjem bogatenju - vse to na rovaš večine slovenskih državljanov.

Kdor je sledil dvodnevni razpravi 6. in 7. maja v Državnem zboru, se je lahko prepričal, da je vladna večina prišla v parlament dogovorjena in odločena, da ne bo sprejela prav nobenega argumenta oziroma dokaza opozicije. Njihovi partijski učitelji so se včasih vsaj pretvarjali in poslušali kakšnega 'čudaka', ki se ni popolnoma strinjal z njihovimi 'smernicami'! Danes vladna večina omejuje parlamentarno opozicijo s podlimi oblikami nagajanja. Ena takih je omejevanje časa za predstavitev dokumentov in razpravo ter nenehno prekinjanje govornika. Predsedujoča Irma Pavlinič Krebs si je celo dovolila, da je poslancu SDS Jožetu Jerovsku, ki je bil protestiral zaradi zapoznelega vladnega 'dokumenta', zabrusila, da jo veseli, ker s svojim protestom skrajšuje že itak omejeni čas razprav, dodeljen Slovenski demokratični stranki. V pravem parlamentu bi po taki 'uradni' izjavi odfrčala!!! Ko je Jelko Kacin (LDS) s svojim 'nastopštvom' in ponavljajočo se teatralno tirado omenjal parlamentarno integriteto, ki pomeni tudi poštenost, bi to moral zahtevati predvsem od poslancev vladne večine in od samega sebe! V opazni in verjetno načrtovani odsotnosti Boruta Pahorja, predsednika DZ, je bilo dvodnevno vodenje izrednih sej katastrofalno in zaradi tega je popolnoma razumljiva obstrukcija opozicije. Kaj sploh v takem zverinjaku lahko še stori opozicija? Početje pozicijskih poslancev z Brankom Kelemino (SDS), predsednikom parlamentarne komisije, ki preučuje nepravilnosti v elektrogospodarstvu, se lahko primerja samo še s Stalinovimi in Titovimi procesi, kjer je bil vsakdo že vnaprej obsojen!

Celo v Klubu na Pop TV 9. maja so bili sodelujoči - čeprav vsi simpatizerji LDS in ZLSD - mnenja, da sta korupcija in klientelizem močno navzoča v Sloveniji. Tudi njihovo mnenje - kot mnenje večine Slovencev in opozicije - je, da tožilstvo namerno zavlačuje vse, kar ni v interesu vladne večine. Bodo afere (Rdeči križ, banka SIB, Orion, Zbiljski gaj, hranilnice in posojilnice, grozoviti napad na Mira Petka itd.) kdaj pošteno obravnavane in kaznovane? Dvomim, kajti če sodstvo izpušča morilce, zakaj ne bi še korupcionišev in klientelistov, varovancev vladne elite! Velik del krivde za takšno stanje v Sloveniji pa nosijo tudi kristjani, vsaj tisti 'aktivni'. Zakaj če bi izpolnjevali svojo dolžnost državljana in kristjana, ne bi bojkotirali volitev in bi razumno volili, bi bilo vzpostavljeno pravo ravnotežje med pozicijo in opozicijo!

Marija Vodišek

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Središče dogajanja

Ljubljana je bila središče političnega življenja Slovencev. Pred vojno se je v mesto priselilo veliko beguncev s Primorske, med vojno oziroma okupacijo pa zlasti z Gorenjske in Štajerske. Tukaj se je krojila slovenska politika in tukaj so bili sedeži predvojnih političnih strank. Predvojno strankarsko organiziranost in delovanje so politične stranke ilegalno, vsaj delno, ohranile tudi med vojno. Medtem ko so bile strankarske organizacije na podeželju v razkroju in so vidno razpadale, so v Ljubljani ostale skoraj nedotaknjene. V Ljubljani je ostalo tudi veliko ljudi, ki so bili pred vojno na različnih političnih funkcijah. Zbirali so svo-

nem duhu. Povsem drugače je bilo za tiste, ki so bili vzgojeni v verskem duhu in so se trudili živeti po veri. Njih je bilo lažje prepričati, da se postavijo proti Partiji, proti partizanstvu in proti OF.

Med starimi strankami se je proti OF pojavilo nasprotovanje in odpor takoj, ko so za njo spoznali Partijo. Na podlagi odklanjanja komunizma je med njimi nastalo tudi vprašanje boja proti komunizmu. Partija je razvoj protikomunističnega gibanja poskušala zastaviti z likvidacijami njegovih političnih voditeljev. Na ta način je začela tudi ideološko prepričevati prebivalstvo.

Ker je bilo dogajanje v Ljubljani zelo pomembno za razmere v celotni

priključili vagona s papirjem in drugimi potrebnimi materiali za pisarniško in drugo poslovanje ter tehniko. Na dogovorjenih mestih so jih nato odklapljali, ves material iz vagonov pa so partizani, največkrat ob pomoči kmetov, spravili v partizanska skrivališča. Na ta način je bilo omogočeno delo številnim partizanskim tehnikom po vsej Ljubljanski pokrajini.

Po italijanski zaporu Ljubljane je bilo tako prevažanje materiala kot tudi prehajanje ljudi iz mesta na podeželje zelo oteženo. OF in njeni sodelavci smo pri tem ubirali zelo različne poti in načine. V zunanjem ljubljanskem okrožju smo za prehajanje ljudi

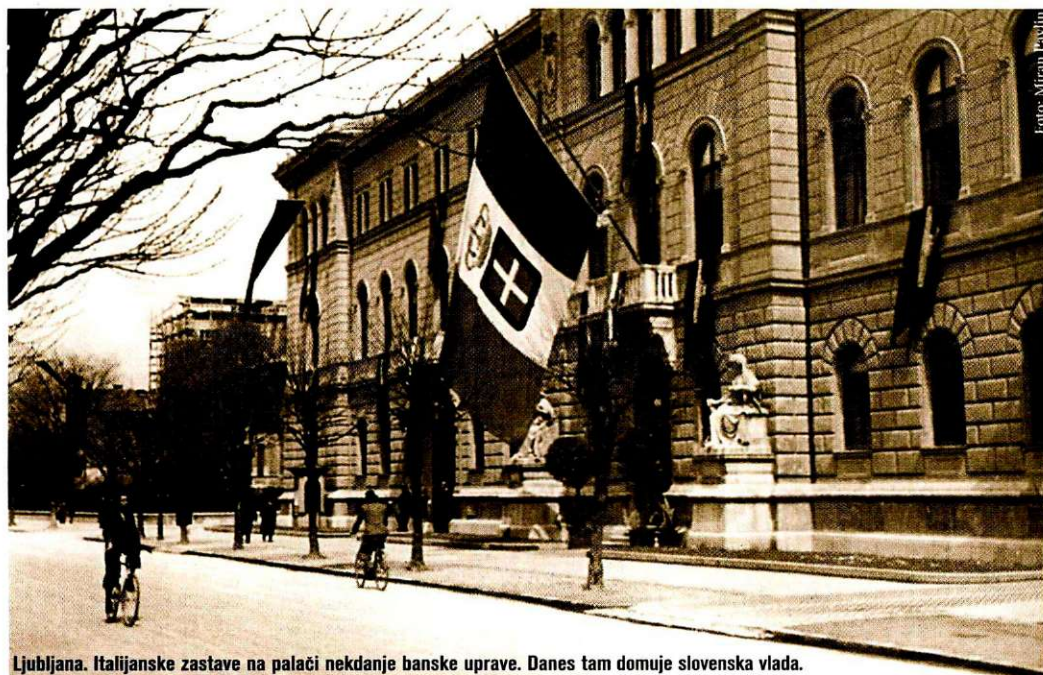
do visokih italijanskih uslužbencev. Z njihovo pomočjo je prišla do številnih podatkov; glede aretacij pa tudi za razne druge stvari. Stike z italijansko vojsko so imeli tudi višji partizanski komandanti in partijski komisariji. Z visokimi častniki italijanske vojske so se dogovarjali o nenapadanju in za predajo orožja. To je bilo pomembno zlasti ob italijanski kapitulaciji, ko je prišlo do pogajanj z divizijo, ki je bila v Novem mestu. GŠ in CK KPS v bližini Starih Žag pač nista bila daleč in sta se poskušala prek svojih ljudi z Italijani dogovoriti. Drugih stikov nisem opazil. Vsekakor so bili zame Italijani prvi in največji sovražniki.

Najpomembnejše partijsko in obveščevalno delo je potekalo v okrožjih. V Ljubljani je bila do leta 1944 vplivna skupina ljudi, v kateri so se odlikovali zlasti vosovski kadri. V Ljubljano je večkrat prišel Edvard Kardelj. V mestu so delovale Mira Svetina, Zdenka Kidrič, Vida Tomšič in Lidija Šentjurg. Po preoblikovanju Vosa v Ozno je za pomočnika k Mačku v Belo Krajino prišel tudi Vladimir Svetina - Ivo, ki je bil prej prav tako obveščevalec pri Kidričevi v Ljubljani. V Belo Krajino in na Kočevski Rog je leta 1944 iz Ljubljane prišlo tudi veliko drugih partijskih in oznovskih kadrov.

V Ljubljani sta Boris Kidrič in Franc Leskošek organizirala prvi glavni štab partizanskih enot. Kidrič je postal štabni komisar, Leskošek pa komandant. V Šiški, kjer je glavni štab najprej deloval, sta bila tudi Miha Marinko in Šlandrova Mica, ki sta se takrat tudi poročila. Marinko je prvi predlagal Leskoška za komandanta. Pozneje je to imenovanje povzročilo nasprotje med Leskoškom in Mačkom, kajti Maček o tem ni bil obveščen in še dolgo ni vedel, da je Leskošek komandant GŠ. Leskošek v primerjavi z Mačkom ni bil tako nasilen. Bil je predvsem kričič. Poznalo se mu je njegovo predvojno sindikalno delovanje. Z njim sem se lahko normalno pogovarjal. Zahteval je svoje, pri tem pa je bil tudi dovolj vztrajen in prepričevalen. Maček je bil njegovo nasprotje; bil je terorist, ki smo se ga že od začetka vsi bali.

Albert Svetina

P. S. Odlomek je iz knjige spominov Alberta Svetine. Knjiga bo kmalu izšla pri založbi Nova Obzorja, ki izdaja revijo Demokracija. V naslednjih številkah bomo objavili še nekaj zanimivih odlomkov.

Ljubljana. Italijanske zastave na palači nekdanje banske uprave. Danes tam domuje slovenska vlada.

je pristaše in se postavljali proti Partiji in proti OF. Partijski cilji so jim bili dobro znani. Čeprav se v začetku o Partiji v OF ni tako odkrito govorilo, je bilo nesporno, da je Partija obvladovala OF.

V okupacijskih razmerah so v političnih taborih nastajale nove politične skupine. Nekatere so bile bolj napredne in borbene razpoložene, druge bolj zadržane in pasivne. Pri tem je bilo pri ljudeh pomembno njihovo politično prepričanje in tudi sama vzgoja. Zame je bilo pomembno, da sem kot primorski Slovenec in delavec živel v napred-

Ljubljanski pokrajini, so jo Italijani hoteli izolirati in so jo tudi zato obdali z bodečo žico. Tako so naredili tudi z drugimi večjimi kraji. Dokler pa Ljubljana ni bila obdana z žico, je promet s podeželjem potekal nemoteno in legalno. Vlaki iz Ljubljane so redno vozili na Dolenjsko. Ob pomoči železničarjev, ki so se množično priključili OF, so komunisti iz Ljubljane pošiljali vagona potrebnega materiala k partizanskim štabom na podeželje. Lokomotivam, ki so vozile na območja, kjer so se v bližini zadrževali partizani, so

in materiala uporabljali Vidmarjevo tovarno v Savljah, krščanski socialisti pa so iz okrožja imeli še drugo pot v smeri proti Dolomitom. Ker so bili pri tem zelo uspešni, me je Leskošek pozneje v Dolomitih kritiziral, češ da krščanski socialisti boljše delajo. In čeprav sem za CK KPS in IO OF v Dolomitih pripeljal veliko potrebnih stvari, ni bilo prav, ker so bili krščanski socialisti pri tem še uspešnejši.

Prek slovenskega upravnega aparata, ki je ostal tudi pod Italijani, je imela OF oziroma Partija dostop tudi

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekke zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja.

... Ko sem sredi maja 1945 iz Postojne prišel v Slavijo, me je takoj poklical Maček in mi dejal: "Ti si tu živel in poznaš Ljubljano. Vidiš, ljudje so bos in nagi, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim preskrbeti stanovanja. Pojdi in nabavi vse!" Nato me je ostreje pogledal in dodal: "Poslušaj, ampak računi, računov ni. Glej, da jih ne dobim. Ničesar ne bom podpisal. S tem ti bom plačal," in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem z brezobzirnim ropanjem povsod tam, kjer je bilo mogoče kaj vzeti ...

■ ■ ■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik do prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel "čiščenje" Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po "čudnih naključjih" postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnul na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli.

Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratnje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanjí Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo
OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA -
PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

ime in priimek: _____

datum: _____

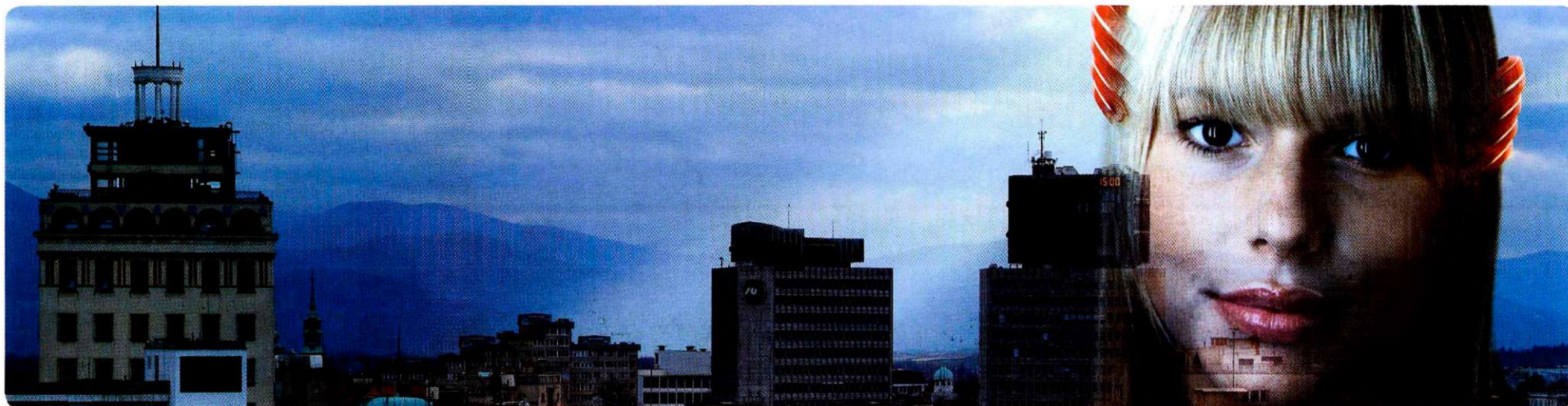
ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

Knjiga bo predvidoma izšla do poletja 2004. • V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

Kako hitro je življenje?

Agencija 41, design: LUKS Studio, foto: T. Gregarčič, J. Pušnik, Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih audio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

